

Pla d'acció cultural

Pallejà

2025

Sumari

Introducció	1
Estructura del document i metodologia	2
Diagnosi	4
1. El municipi de Pallejà	4
1.1 Població	7
1.2 Dades socioeconòmiques	9
1.3 Dades socioeducatives	11
1.4 Coneixement i ús del català.....	13
Síntesi de l'aproximació territorial i sociodemogràfica.....	14
2. La cultura a Pallejà	15
2.1 Agents culturals.....	15
L'Ajuntament	15
Altres administracions.....	26
Teixit associatiu cultural	27
Altres entitats o col·lectius	34
Agents privats	36
Síntesi d'aproximació als agents culturals.....	37
2.2 Equipaments i espais culturals	38
El Castell de Pallejà	39
La Biblioteca de Pallejà	40
La Sala Pal·làdius.....	42
La Masia-Museu Municipal de Pallejà.....	43
La Nau.....	44
El Centre Cívic de Fontpineda	45
L'Arxiu Municipal i altres espais d'interès patrimonial	46
Altres espais i equipaments d'interès cultural.....	46
Síntesi d'aproximació als equipaments i espais culturals	49
2.3 Activitat cultural	50
Cultura popular i tradicional	50
Arts escèniques i música.....	52
Arts plàstiques i visuals	54
Foment de la lectura i les lletres	55
Patrimoni cultural.....	56
Síntesi d'aproximació a l'activitat cultural	57

2.4 Comunicació i difusió de la cultura.....	58
Ràdio Pallejà	59
Lectura en clau de fortaleses, debilitats, amenaces i oportunitats de la diagnosi	61
Estratègia.....	63
Reptes	64
Valors de l'estratègia.....	66
Eixos, objectius i accions	67
Eix 1: Enfortiment de l'organització municipal en cultura.....	67
Eix 2. Foment d'una cultura compartida: ajuntament i entitats treballant per potenciar la cultura local	75
Eix 3. Impuls i equilibri del projecte cultural de Pallejà.....	80
Síntesi de l'estratègia i recomanacions d'implementació	87
Crèdits.....	90

Introducció

L'Ajuntament de Pallejà ha sol·licitat al Centre d'Estudis i Recursos Culturals de la Diputació de Barcelona (CERC) un acompanyament i assessorament tècnic per al procés d'elaboració del Pla d'Acció Cultural de la ciutat, en el marc del Catàleg de Serveis 2024 de la Diputació.

Els Plans d'Acció cultural (PAC) són instruments per a la reflexió, debat i desenvolupament d'estratègies i propostes per la cultura local. Es tracta d'un procés liderat pels ajuntaments, basat en les aportacions tècniques i la participació ciutadana, fomentant la corresponsabilitat entre els diferents sectors i agents culturals locals. Durant tot el procés es treballen els eixos cap a on han d'enfocar-se les actuacions futures en matèria d'acció cultural local.

Aquest és un instrument que ha de permetre planificar i donar coherència a l'acció cultural local en relació amb els reptes del municipi de Pallejà, enfortint els seus punts forts i abordant les possibles oportunitats de millora. Tal i com s'exposa a *Cultura 311+*, el Pla de drets culturals de la Diputació de Barcelona¹, "les polítiques culturals són centrals per reduir les desigualtats i ampliar els drets i les oportunitats de la ciutadania del segle XXI". El punt de partida d'aquest document de planificació és, doncs, aquesta mirada àmplia, el diàleg de la cultura amb la resta d'esferes on es defensen els drets de tota la ciutadania. A la vegada, no es pot entendre la seva orientació sense el reconeixement de tots els actors i agents que hi participen. Per això, un Pla d'acció cultural local ha d'incumbir a l'administració, en primer lloc, però també a les entitats formalment organitzades i els col·lectius i comunitats articulades sota altres paraigües i, en general, al conjunt de la població.

En l'origen de la demanda dels treballs per comptar amb el Pla d'Acció Cultural de Pallejà es va establir el següent objectiu general: **"Situat la cultura en el centre del desenvolupament municipal, garantint-ne el dret a l'accés i a la participació"**.

A banda d'aquesta primera orientació, es van marcar els següents objectius específics:

- Possibilitar una cultura més accessible i participativa;
- Incrementar la participació i la comunicació ciutadana;
- Gestionar racionalment els equipaments culturals;
- Fer més esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural de Pallejà.

El desplegament d'aquest Pla d'Acció Cultural preveu una vigència temporal entre el 2026 i el 2030, tot i que les línies de treball i les accions que es proposen no tenen perquè supeditar-se a aquest calendari. El que sí que permet aquesta referència temporal és assumir un consens sobre les bases en les que treballar, més enllà dels límits que representen els períodes definits per les legislatures electorals.

---

¹ Cultura 311+. Pla de drets culturals de la Diputació de Barcelona. <https://www.diba.cat/ca/web/drets-culturals>

Estructura del document i metodologia

Aquest Pla d'Acció Cultural de Pallejà s'estructurà en dues parts ben diferenciades: per una banda, la diagnosi i, per l'altra, les propostes.

En la diagnosi s'ofereix, en primer lloc, una radiografia breu del municipi atenent a la seva situació geogràfica, l'evolució de la població, i alguns dels principals indicadors sobre la realitat socioeconòmica. En segon lloc, es fa un repàs de tots els elements que intervenen en la dinàmica cultural de Pallejà. Aquesta diagnosi vol ser alguna cosa més que una simple descripció i relació d'aquests elements, i s'hi busca una lectura crítica sobre la qual començar a treballar en les propostes de futur.

En la part de propostes s'inclouen aquelles accions i línies de treball que es plantegen per a complir amb els objectius del PAC. Aquestes accions i línies de treball normalment estan ordenades per grans eixos d'actuació.

En el procés d'elaboració d'aquest document s'han dut a terme diferents fases de treball i una metodologia combinada, instruments basats en aportacions tècniques i la participació ciutadana.

En primer lloc, l'Ajuntament ha fet arribar tota la informació disponible, tant sobre l'acció cultural del municipi, els seus agents i recursos, com d'altres àmbits locals d'actuació que puguin influir a l'hora de pensar i planificar en cultura: memòries, informes, resums i dades sobre el funcionament de tots els aspectes que puguin influir en la cultura del municipi. L'equip de redacció del document ha completat i contrastat la informació amb altres fonts disponibles, sobretot recopilades per la Diputació de Barcelona.

Aquest traspàs d'informació ha anat acompanyat de diverses reunions amb els responsables de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament, tant en l'esfera política com en l'esfera tècnica. Val a dir que durant el procés de redacció del document s'ha produït un relleu a la regidoria de Cultura, la qual cosa ha comportat reunions tant amb la regidoria sortint com amb el regidor entrant. Moltes de les reunions amb el tècnic de cultura han anat acompanyades de visites als diferents equipaments municipals i d'altres espais d'interès de Pallejà.

Aquesta fase del treball també ha comptat amb una sessió conjunta amb diferents tècnics municipals. En aquesta sessió es va reunir sobretot l'equip tècnic de l'Àrea de Serveis a les Persones, la mateixa en la que s'ubiquen els serveis culturals municipals.

Tot aquest procés de treball intern i de documentació ha permès encarar la fase de diàleg amb fonament i coneixement de la dinàmica cultural del municipi. Aquesta fase de diàleg es va iniciar amb una reunió amb les entitats culturals de Pallejà, en la que es van compartir i intercanviar punts de vista sobre la diagnosi, i també apostes sobre línies de treball de futur. Igualment, es va realitzar alguna visita específica a alguna de les entitats que no va poder assistir a la reunió, així com visites a locals i d'altres indrets d'interès cultural.

I finalment, el Pla d'Acció Cultural de Pallejà s'ha completat amb una sessió oberta a tota la ciutadania a la que s'han presentat els punts clau de les propostes del document per a contrastar-les i acabar-les de consensuar.

Pla d'Acció Cultural de Pallejà 2025-2030

Diagnosi

- Exploració i anàlisi documental i estadístic;
- Coordinació amb equip tècnic i polític de l'àmbit cultural local;
- Visites a equipaments culturals municipal i espais d'interès local;
- Grup de discussió amb referents tècnics de diversos serveis municipals relacionats amb la dinàmica cultural local;

Diàleg i contrast sobre les conclusions de la diagnosi

Propostes

- Sessió de treball amb entitats culturals locals;
- Sessió oberta a la ciutadania per a la confrontació de les propostes de futur;
- Contrast i validació en coordinació amb equip tècnic i polític de l'àmbit cultural local.

Recomanacions per a la implementació

Diagnosi

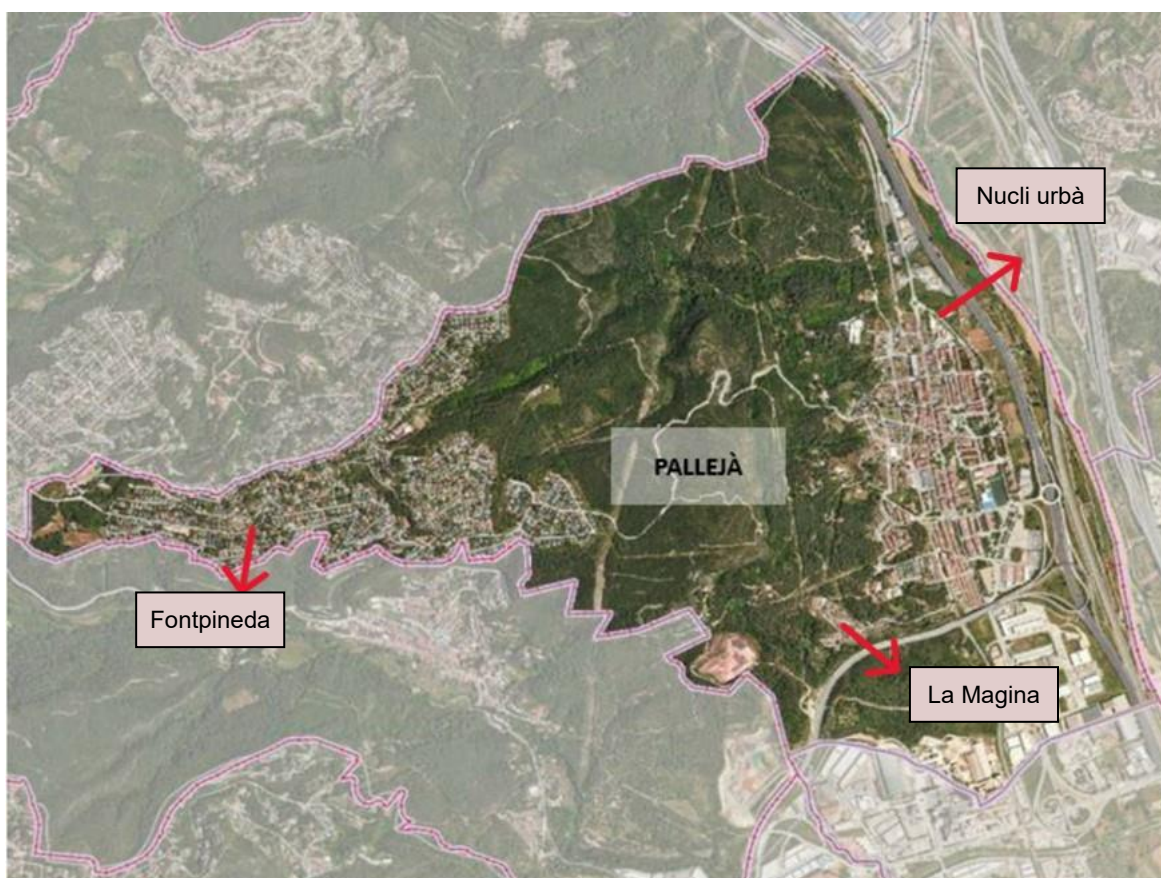
1. El municipi de Pallejà

El municipi de Pallejà té una extensió de 8,79 km² i es troba situat a llevant de la comarca del Baix Llobregat. Limita, al nord, amb el municipi de Corbera de Llobregat i en una petita part amb el de Castellbisbal, aquest darrer en la comarca del Vallès Occidental. A llevant, limita amb El Papiol i Molins de Rei i, a migdia, amb els municipis de Sant Vicenç dels Horts i la Palma de Cervelló.

Situat a la banda dreta del Llobregat, forma part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i, gràcies a la seva proximitat amb la ciutat de Barcelona, que es troba només a 19 km, gaudeix d'una sèrie d'avantatges: d'una banda, els seus serveis són fàcilment accessibles, però també disposa de la tranquil·litat d'un entorn natural definit pel riu Llobregat i la Serralada Litoral.

Actualment es troba dividit en tres barris: el nucli urbà i dues urbanitzacions: la Magina i Fontpineda. La primera força propera al nucli urbà i la segona situada a l'oest del municipi i separada geogràficament per un important desnivell i a la qual s'accedeix per uns 4 kilòmetres de carretera.

Imatge 1. Mapa del terme municipal de Pallejà

Fontpineda, com a zona residencial, es comença a construir a finals dels anys 60 amb una clara vocació d'ubicar-hi segones residències per a famílies de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Cap a finals del segle XX, el nombre de famílies que s'hi van instal·lar de manera permanent va anar creixent, cosa que va anar acompanyat d'un moviment veïnal que es va anar organitzant i que finalment va tenir pes en l'Ajuntament de Pallejà. Actualment, hi viuen

prop de 2000 persones i les qüestions que afecten al barri es gestionen a través de la Comissió Municipal de Gestió de Fontpineda (CMGF) que actua com una entitat municipal descentralitzada.

Aproximació històrica

Un breu repàs a la seva història² pot partir de la pròpia etimologia de Pallejà, d'origen llatí i provinent de la paraula *Palladianum*, que significa “*casa de Palladi*”. La primera referència escrita del poble data de l'any 915, tot i que la zona on es troba ja estava habitada en el segle I aC. Es coneix l'existència d'una vil·la romana anomenada Ca l'Esplugues que es troba a l'extrem sud de l'actual nucli urbà i molt a prop d'un curs d'aigua, la riera Fonda.

Durant l'edat mitjana, el municipi va ser reconquerit pels Comtes de Barcelona, com tota la comarca, i va passar a formar part de la baronia de Cervelló. Va ser en aquest moment quan es va començar a aixecar al voltant de l'església de Santa Eulàlia el que ara coneixem com a nucli urbà i, en concret, la plaça J. Verdagué, els carrers Sant Francesc, Martí i Julià i Torres i Bages. Va ser també durant aquesta època quan es van començar a estendre els masos o cases de pagès, construïts per conrear les terres a les planes i turons, entre els quals hi ha el Castell, que era l'antiga residència del senyor jurisdiccional (encarregat de protegir el poble dels atacs de l'enemic).

L'economia del municipi es va centrar durant molts segles en l'agricultura i, sobretot, en el conreu de cereals, vi, oli, garrofes i ametlles, entre d'altres productes. A partir del segle XIX, va augmentar la producció de vi, fins que la fil·loxera va arruïnar les vinyes. I ja al segle XX, ha estat molt important la fruita de regadiu, com ara el préssec, la maduixa i el tomàquet de conserva. Moltes masies s'han conservat fins ara.

Tot i el passat agrícola de Pallejà, a partir del segle XVII es comencen a tenir les primeres referències de l'extracció de pedra per fer calç i guix blanc, que van ser importants per a l'economia de la població fins a finals del segle XIX i part del XX.

Noves tècniques industrials van derivar els forns en la instal·lació de bòbiles i una gran fàbrica de ciment. També han tingut importància indústries tèxtils i tallers metal·lúrgics. També han tingut importància indústries tèxtils i tallers metal·lúrgics. Però, sens dubte, és el procés d'industrialització de l'Àrea Metropolitana de Barcelona el que marca de forma clara l'actual dependència del sector.

La situació estratègica del municipi i les bones comunicacions en matèria de transport amb la ciutat comtal i amb la resta de la comarca han fet possible que moltes empreses hagin decidit instal·lar-s'hi, un fet que ha comportat que Pallejà hagi augmentat notablement la seva població en els darrers anys, com es tractarà en el proper capítol.

La trajectòria i el perfil actual de Pallejà es continua caracteritzant per la seva ubicació i les seves connexions territorials, que vehiculen una dinàmica de mobilitat urbana i interurbana imprescindible per acostar-se a l'anàlisi del municipi. El seu terme és creuat per l'autovia A2 / N-II i per la N-340 en sentit nord-sud per l'extrem de llevant, prop del Llobregat, i per la B-24 en sentit est-oest per l'extrem meridional del terme municipal. D'altra banda, també és travessat per la línia Llobregat-Anoia dels Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya. Tant el transport públic com l'accés per carretera fan de Pallejà un poble ben comunicat amb el seu entorn.

² Informació extreta de la pàgina de l'Ajuntament www.palleja.cat

Mobilitat urbana i interurbana

En quant a la mobilitat de la població, cal distingir entre la que es produeix entre els límits municipals, la mobilitat urbana, i la que s'origina o finalitza a Pallejà però té altres destins o punts de sortida, la mobilitat interurbana.

Pel que fa a la mobilitat urbana, cal considerar la divisió en quatre grans zones amb característiques morfològiques i geogràfiques diverses: el nucli urbà, Fontpineda, La Margina i un polígon industrial. D'aquestes zones, el nucli urbà és la zona amb una major mobilitat urbana, donada la seva concentració de punts d'interès comercial, cívic i cultural. El polígon té influència en l'àmbit de la mobilitat laboral i de mercaderies, i les altres dues zones són residencials, amb pocs serveis d'atracció per a no residents.

Val a dir que existeix una línia de bus interurbà que connecta el nucli urbà amb els barris de Fontpineda i La Margina i, a més, permet la connexió amb el municipi veí de Corbera del Llobregat. Aquesta línia va entrar en funcionament l'any 2024, millorant el recorregut de la línia ja existent entre el nucli urbà i Fontpineda. Tot i així, i tenint en compte les dades de l'enquesta de mobilitat de l'any 2013 -base del Pla de mobilitat urbana que s'explica més endavant-, la majoria de desplaçaments interns a Pallejà no es feien en vehicles motoritzats, sinó a peu.

Per altra banda, Pallejà ocupa un lloc geogràficament estratègic entre la Catalunya Central i Barcelona, inclosa la primera corona metropolitana. Gràcies a aquest enclavament, tal i com també s'ha comentat, compta amb bones comunicacions d'accés tan pel transport públic com pel transport privat.

Amb tot, l'any 2017, l'Ajuntament de Pallejà en col·laboració amb la Diputació de Barcelona va encarregar un Pla de Mobilitat Urbana sostenible pels anys 2016-2021³ que, a falta d'una actualització més recent i tenint en compte que en el moment de realitzar-se la població de Pallejà ja havia travessat la fase aguda del seu creixement poblacional, exerceix encara de referència per aproximar-se a la mobilitat urbana i interurbana del municipi.

Les principals conclusions de l'estudi que va servir per a realitzar el pla de mobilitat són:

- A Pallejà es realitzen prop de 47.000 desplaçaments diaris: és a dir, una mitjana de 3,28 desplaçaments per persona i dia. D'aquests, el 44,3% són interns i el 55,7% de connexió interurbana.
- El vehicle privat té una quota d'ús del 57,8%. El transport públic és utilitzat en el 11,7% dels desplaçaments, mentre que l'anar a peu o en bicicleta té una proporció d'ús del 30,5%
- En els anys previs a l'estudi, entre 2006 i 2013, es va detectar un augment del desplaçament en transport públic.
- El 42,1% dels desplaçaments es concentren en tres municipis (Barcelona, Sant Andreu de la Barca i Molins de Rei), i d'entre aquests tres destins, el 25,3% dels desplaçaments de connexió amb Pallejà tenen com a destinació Barcelona. A banda, hi ha fins a un 11.1% dels desplaçaments que connecten amb fora de l'AMB.

Així que, a la llum d'aquestes dades, s'entén que efectivament la població de Pallejà es caracteritza per una dinàmica quotidiana important de connexions amb l'exterior del municipi.

³ Pla de Mobilitat Urbana Sostenible Pallejà 2016-2021. <https://www.palleja.cat/ajuntament/plans-protocols-i-altres/pla-mobilitat-urbana-sostenible-palleja-2016-2021.html>

1.1 Població

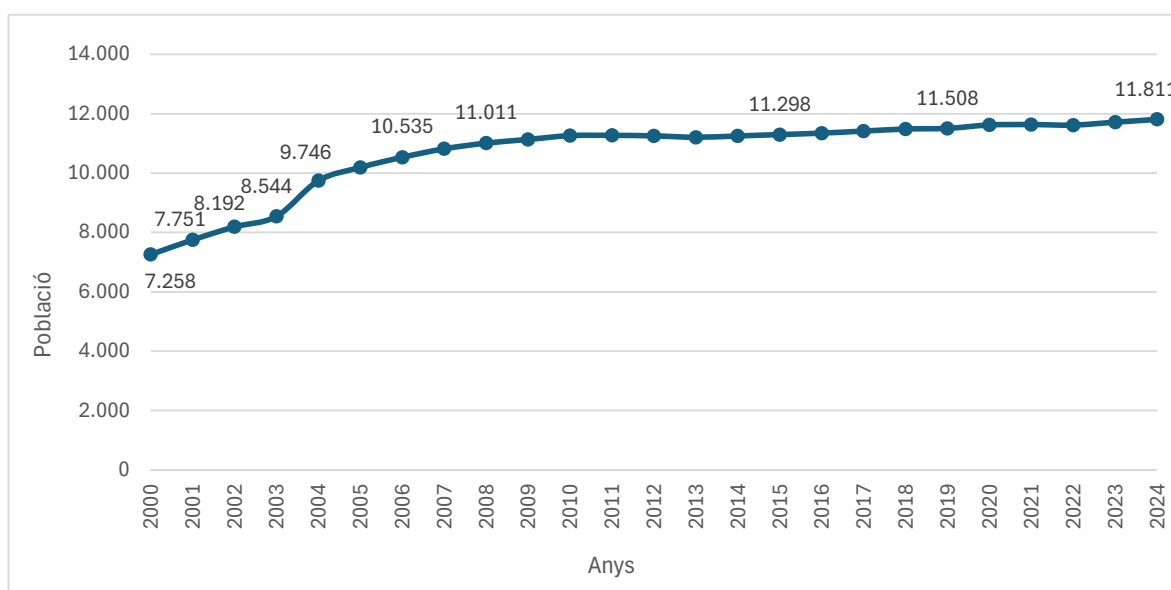
Actualment, Pallejà té una població d'11.811 habitants (Idescat, 2024), amb una densitat de 1.423 hab./km².

L'evolució de la població de Pallejà ha travessat per diferents etapes en els últims anys. Per damunt de tot però, destaca el fort creixement registrat entre l'any 2000 i el 2008, període en el que la població augmenta més d'un 51%, passant dels prop de 7.000 habitants de l'any 2000 als més d'11.000 que ja es comptabilitzen l'any 2008. Durant aquesta etapa, el ritme de creixement interanual és força elevat, al voltant d'un 5% per any, però s'arriba a un màxim d'increment del 14% a l'any 2004.

L'important creixement experimentat durant aquest període va comportar un canvi important en el paisatge humà i social en el municipi, passant de l'autopercepció d'un poble de les afores a una ciutat mitjana metropolitana – "abans ens coneixíem tots i ara ja ni ens saludem"- . El fet que molts d'aquells nous ciutadans de Pallejà vinguessin d'altres punts de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i que, sovint, mantinguessin les feines a altres llocs d'aquesta àrea, va comportar una dinàmica pròpia de ciutat dormitori. Una sensació que encara avui es repeteix sovint quan es pregunta sobre la idiosincràsia de Pallejà.

A partir de 2008, però, la població s'estabilitza i les variacions anuals són molt més moderades i inclús en alguns anys concrets es registra descensos poblacionals. Tan és així que entre el 2008 i el 2015, la població de Pallejà només creix un 2,6% i en els últims 10 anys, un 4,5%, passant dels 11.298 habitants del 2015 als 11.811 actuals.

Gràfic 1. Evolució de la població de Pallejà. 2000- 2024

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades del padró continu publicades a Hermes.

En aquest últim període de temps, la migració continua explicant bona part d'aquesta evolució positiva, però moderada. És un comportament molt similar al de tota la comarca. Per exemple, les dades del 2023 mostren una taxa de creixement migratori per cada 1.000 habitants d'11,64 a Pallejà, lleugerament superior al de la comarca (11,19 per mil). Així i tot, el creixement total és inferior al municipi (8,16 per mil) que no pas al conjunt de la comarca (9,77 per mil), com a conseqüència d'un decreixement natural més acusat en el primer. En comparació, Catalunya té un creixement molt més accentuat (13,86 per mil) que s'explica per un major saldo migratori (15,29 per mil).

Taula 1. Creixement de població. Taxa bruta per cada 1.000 habitants. Any 2023.

	Pallejà	Baix Llobregat	Catalunya
Creixement natural	-2,29	-1,51	-1,69
Creixement migratori	11,64	11,19	15,29
Creixement total	8,16	9,77	13,86

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Tal i com es demostra el pes de les persones nascudes a l'estranger dins de l'estructura de la població de Pallejà, la migració que ha anat arribant al municipi és principalment una migració interna, sobretot provinent d'altres punts de la mateixa Àrea Metropolitana de Barcelona. De fet, a Pallejà hi ha força menys població nascuda a l'estranger (10,4%) que al Baix Llobregat (18,1%) i a Catalunya (23,8%), tal com mostra la taula següent. El pes de la població nascuda a l'estranger, no obstant, augmenta any rere any, essent l'origen més habitual Amèrica Llatina (42,2%), seguit de la Unió Europea (21,1%) i Àfrica (14,8%).

Taula 2. Població segons lloc de naixement. Percentatge sobre total de població. Any 2024.

	Pallejà	Baix Llobregat	Catalunya
Catalunya	73,0	63,7	62,2
Resta de l'Estat	16,6	18,2	14,0
Estranger	10,4	18,1	23,8

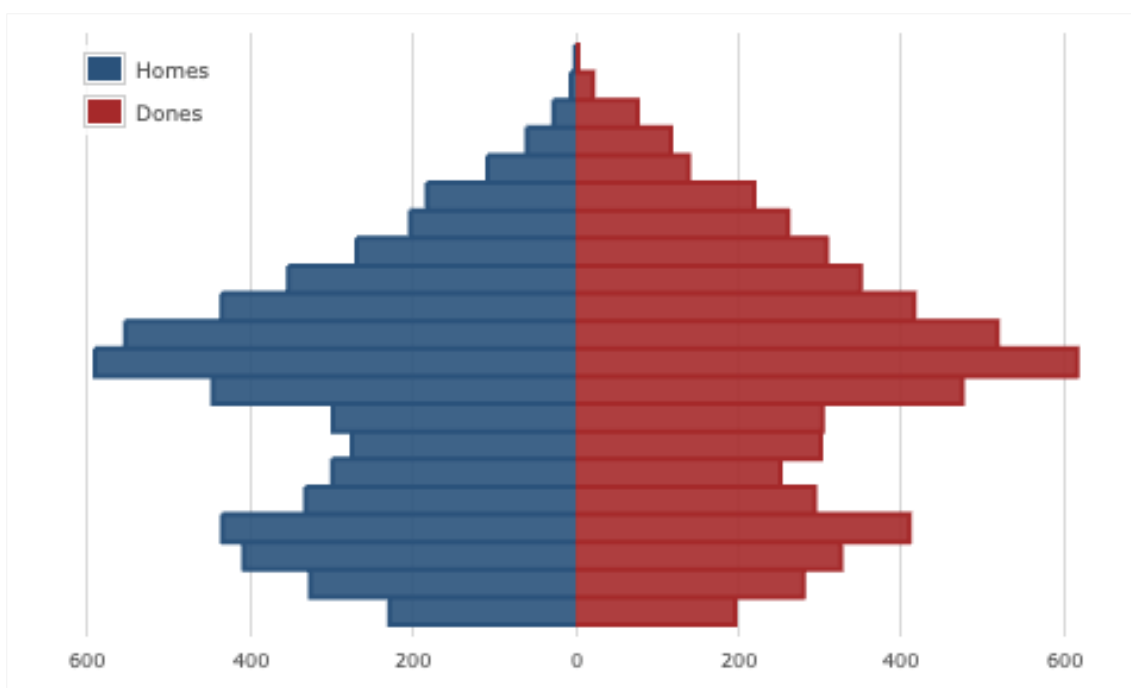
Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Pel que fa a la seva estructura, Pallejà té una població relativament jove. Aquesta característica es tradueix en un índex d'envelliment⁴ en el 2024 (109,3) significativament menor que el del Baix Llobregat (122,3) i el de Catalunya (145,2). Val a dir, que aquest índex té una tendència a incrementar-se en els últims anys en tot l'àmbit territorial català, i que Pallejà no n'és una excepció.

Fixant més el detall en l'estructura de la població per edats, el 2023 els majors de 65 anys representen un 17% del total de població, el grup de població de 0 a 15, un 15,1% i entre els 15 i els 29 anys, són el 17,2% del total.

⁴ L'índex d'envelliment és un indicador demogràfic que mesura el nombre de persones de 65 anys o més per cada 100 joves menors de 15 anys en una població determinada

Gràfic 2: Població per sexe i edat quinquenal de Pallejà. Any 2023.

Font: Idescat, a partir del cens de població anual de l'INE.

1.2 Dades socioeconòmiques

Per poder fer un retrat de síntesi sobre l'estructura socioeconòmica de la població de Pallejà, cal fer un repàs sobre alguns dels indicadors disponibles sobre cohesió social, renda disponible, índex d'ocupació i teixit empresarial.

En la Mesura del Desenvolupament Local (MesuraDEL)⁵ del 2024, Pallejà obté un indicador sintètic de 54,32, tenint en compte que la referència la marca el conjunt del país amb el 50. Pallejà obté els millors indicadors sintètics⁶ en les categories d'indicadors *Renda i finances* i *Mercat de treball* i, en canvi, els pitjors valors de resum són els que fan referència a *Teixit empresarial*, *Paisatge i patrimoni* i *Especialització productiva*.

Pel que fa a la renda familiar disponible bruta, Pallejà ha experimentat una evolució a l'alça des de l'any 2015, amb la única excepció de l'any 2020 a causa de la crisi derivada de la pandèmia del COVID 19.

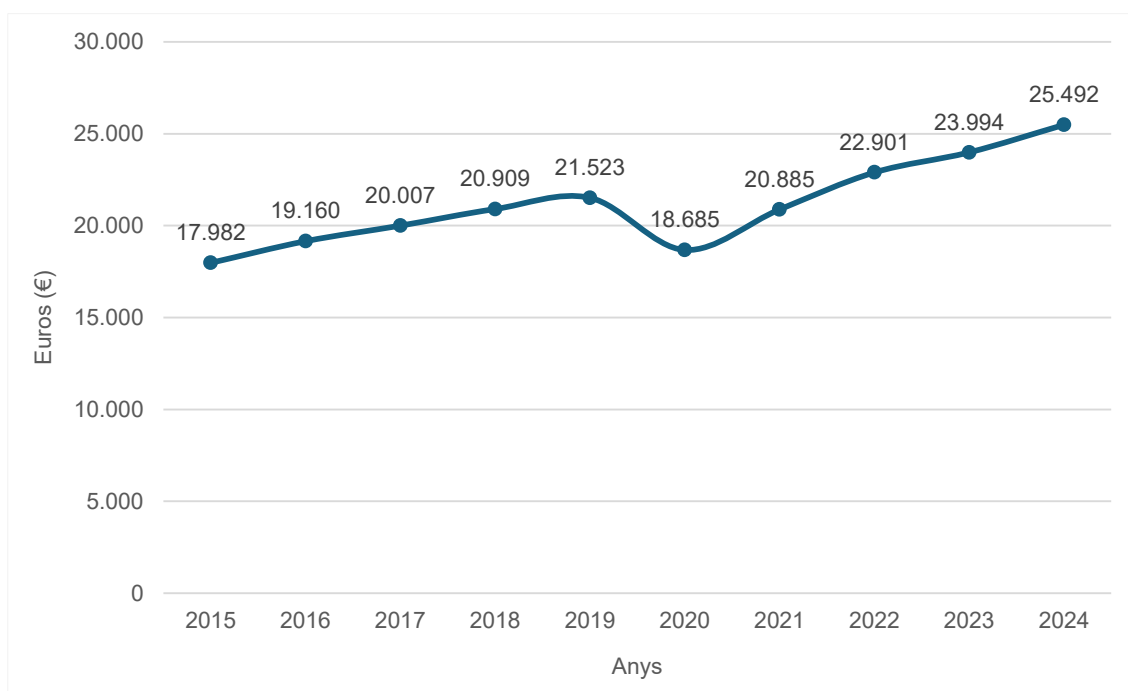
⁵ MesuraDEL és una eina de mesura i anàlisi del desenvolupament econòmic local. Ofereix el grau d'assoliment dels municipis en setze àmbits, des dels més clàssics com l'accessibilitat externa i el teixit empresarial fins als més emergents com la transició econòmica o la capacitat institucional. <https://www.diba.cat/hq2/mesuraDEL.htm>

⁶ Els indicadors sintètics estan calculats a partir de les següents dades:

- **Renda i finances:** renda mitjana per unitat de consum, % de renda provinent del capital i % de població en risc de pobresa;
- **Mercat de treball:** taxa d'ocupació, taxa d'atur i nous llocs de treball per cada 100 contractes; el de cohesió social se'n parla a la pàgina següent;
- **Teixit empresarial:** nombre de treballadors sobre el total d'empreses registrades, % de llocs de treball amb risc de ser automatitzats, coeficient de diversificació sectorial;
- **Paisatge i patrimoni:** qualitat estètica del paisatge obert, nombre de comerços actius sobre superfície urbana, ponderació dels edificis en funció de la seva categoria d'estat de conservació;
- **Especialització productiva:** grau d'especialització econòmica en relació al seu context, nombre d'empreses que formen part d'un clúster d'ACCIO, nombre de treballadors dels codis de classificació econòmica d'empreses creatives entre la població resident.

La renda disponible bruta per habitant a Pallejà l'any 2024 ha estat de 25.492€, mentre que al Baix Llobregat ha estat de 21.165€.

Gràfic 3. Renda familiar disponible bruta (RFDB) per habitant. Pallejà, anys 2015-2024.

Font: Hermes. Diputació de Barcelona.

Per obtenir una anàlisi comparativa sobre el nivell de renda familiar, es prenen les dades de l'any 2021 del municipi, la seva comarca i del conjunt de Catalunya. Sí Catalunya marca l'índex de referència = 100, Pallejà se situava en el 110,1, mentre que el conjunt de la comarca del Baix Llobregat en el 103,1.

Taula 3. Renda familiar disponible bruta. Comparativa territorial. Any 2021.

	Pallejà	Baix Llobregat	Catalunya
RFDB (milers €)	235.264	15.751.847	142.363.357
RFDB per habitant (€)	20.210	18.927	18.356
RBFD per habitant (índex Catalunya = 100)	110,1	103,1	100,0

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

En relació a la valoració de la cohesió social del municipi, hi ha alguns indicadors que revelen una societat més cohesionada que la majoria i amb menys proporció de població en situació de vulnerabilitat, i d'altres que posen de manifest algunes desigualtats accentuades. Per exemple, el valor que posa en relació la distribució entre el 20% de la població amb més ingressos i el 20% amb menys (P80/P20) mostra una puntuació menor a Pallejà (27,80) que la mitjana de Catalunya (28,89). Però en canvi, l'Índex Gini, que s'elabora per mesurar el grau de desigualtat en la renda, és de 2,30, mentre que el de Catalunya (fet a partir de les mitjanes de tots els municipis) és de 2,44. I encara una altra dada que parla d'aquest perfil és el percentatge de població que es troba en risc de pobresa

(amb ingressos per sota del 60% de la mediana). A Pallejà és del 4%, mentre que al Baix Llobregat és del 5,71% i en el conjunt de Catalunya del 7,69%⁷.

Per altra banda, en relació al mercat de treball, el 92,8% de la població activa de Pallejà esta ocupada (any 2022), un total 5.403 sobre 5.821 persones, segons dades estadístiques oficials. Aquesta proporció significa un salt destacat respecte els registres del mateix municipi l'any anterior (90,6% d'ocupats). Són també millors xifres d'ocupació que la comarca del Baix Llobregat (91%) i el conjunt de Catalunya (90,1%).

Taula 4. Població i relació amb l'activitat econòmica. Comparativa territorial. Any 2022.

	Pallejà	Baix Llobregat	Catalunya
Població ocupada (% sobre població activa)	92,8	91,0	90,1
Població desocupada (% sobre població activa)	7,2	9,0	9,9
Població activa	5.821	408.112	3.698.834

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

En quant a l'estructura empresarial, cal començar dient que Pallejà té un polígon industrial amb una alta ocupació d'empreses i, segons els responsables municipals, força valorat pels empresaris gràcies al bon accés a les principals xarxes de comunicació i als grans nuclis logístics del país.

Per altra banda, la majoria de les empreses registrades al municipi són del sector serveis, i hi ha molts negocis que prosperen i es mantenen al llarg dels anys, segons criteri del propi ajuntament. A la vegada però, com en moltes altres ciutats similars, es constata una sèrie de dificultats per consolidar un sector comercial de proximitat. Els grans distribuïdors –grans firmes de supermercats – funcionen, i el mercat municipal també.

Amb tot, les dades de dimensió i diversificació empresarial estan per sota de la mitjana dels municipis catalans, i també és més alt el percentatge de llocs de treball amb risc de ser automatitzats per la digitalització, segons dades de la Mesura del Desenvolupament Econòmic i Local (MESURADEL).

1.3 Dades socioeducatives

Si es té en compte el nivell educatiu, s'observen algunes diferències entre la població de Pallejà i els àmbits territorials de referència, la comarca del Baix Llobregat i el conjunt de Catalunya.

Mentre a Pallejà hi ha un 38,1% de la població amb estudis superiors, al Baix Llobregat i a Catalunya aquesta proporció baixa fins el 34,1% i 34,7%, respectivament. En canvi i en lògica conseqüència, la proporció de persones que el seu nivell de formació assolit és com a màxim l'educació primària és inferior a Pallejà (10,7%) que al Baix Llobregat (13,5%) i el conjunt de Catalunya (14%).

⁷ Totes aquestes dades es poden consultar a l'eina del sistema Hermes de la Diputació de Barcelona.
<https://www.diba.cat/hg2/mesuraDEL.htm>

Taula 5. Població segons el nivell de formació assolit. Comparativa territorial. Any 2022.

	Pallejà	Baix Llobregat	Catalunya
Educació primària o inferior	10,7	13,5	14,0
Primera etapa d'educació secundària	25,9	27,9	27,9
Segona etapa d'educació secundària	25,3	24,5	23,4
Educació superior	38,1	34,1	34,7

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat.

Segons dades del Padró continu recollides pel Sistema d'Indicadors de l'Àrea Metropolitana de Barcelona⁸, a Pallejà l'any 2022 hi ha una mica més de 2.000 infants en edat escolar (des de pre-infantil fins a educació escolar obligatòria). A més, també es comptabilitzen 318 nois i noies en edat de cursar el Batxillerat i 888 en edat universitària.

En qualsevol cas per acollir l'educació d'aquesta població escolar, Pallejà disposa d'una oferta de centres educatius suficient, tan publica com privada.

Taula 6: Centres d'ensenyament a Pallejà, curs 2024-25.

Llar d'infants	<ul style="list-style-type: none"> • Llar d'infants Les Rovires • Llar d'Infants L'Espurna • Llar d'infants Babiweb (privada)
Centres d'educació infantil primària (CEIPS)	<ul style="list-style-type: none"> • Escola Àngel Guimerà • Escola Jacint Verdaguer
Centres d'educació secundària i batxillerat	<ul style="list-style-type: none"> • Institut de Pallejà⁹
Centres d'educació infantil, primària i secundària obligatòria	<ul style="list-style-type: none"> • Col·legi l'Oreig (privat)
Centres d'educació infantil, primària, secundària obligatòria i batxillerat	<ul style="list-style-type: none"> • Anne Sullivan International School Barcelona (privat)

Font: elaboració pròpia.

L'Ajuntament de Pallejà manté una relació fluida amb els centres educatius del municipi, a qui ofereix un catàleg extens d'activitats, majoritàriament gratuïtes. Entre aquestes, hi ha una sèrie d'activitats de coneixement i arrelament al municipi – com visites al mateix edifici de l'Ajuntament, o activitats de les entitats de cultura popular i tradicional al voltant de l'imaginari festiu del poble-, així com sobre educació efectiva i sexual, itineraris a la natura i sobre la cura de l'entorn natural, sobre la gestió de residus o el cicle de l'aigua, entre altres. La Biblioteca també ofereix activitats de foment i gaudi de la lectura, i hi ha una programació de teatre gestionada pel Grup Local de la Xarxa, destinada a la població escolar. De totes aquestes activitats se'n parla més endavant en aquest document.

Per altra banda, a Pallejà existeix una oferta limitada d'ensenyament artístic. De fet, no hi ha cap centre de formació artística reglada en el terme municipal, a banda del Taller Municipal de Música. De totes maneres, existeixen algunes opcions en alguns àmbits

⁸ Totes aquestes dades es poden consultar a l'eina del Sistema d'Indicadors Metropolitans de Barcelona de l'Institut Metropolità. https://iermbdb.uab.cat/index.php?ap=0&id_ind=1046&id_cat=-2

⁹ No ofereix el batxillerat artístic.

concrets, l'aprenentatge d'arts plàstiques del Cercle artístic i cultural de Pallejà a El Castell, o de dansa amb les escoles privades del municipi (Cristina Blanco i Dansarah's).

1.4 Coneixement i ús del català

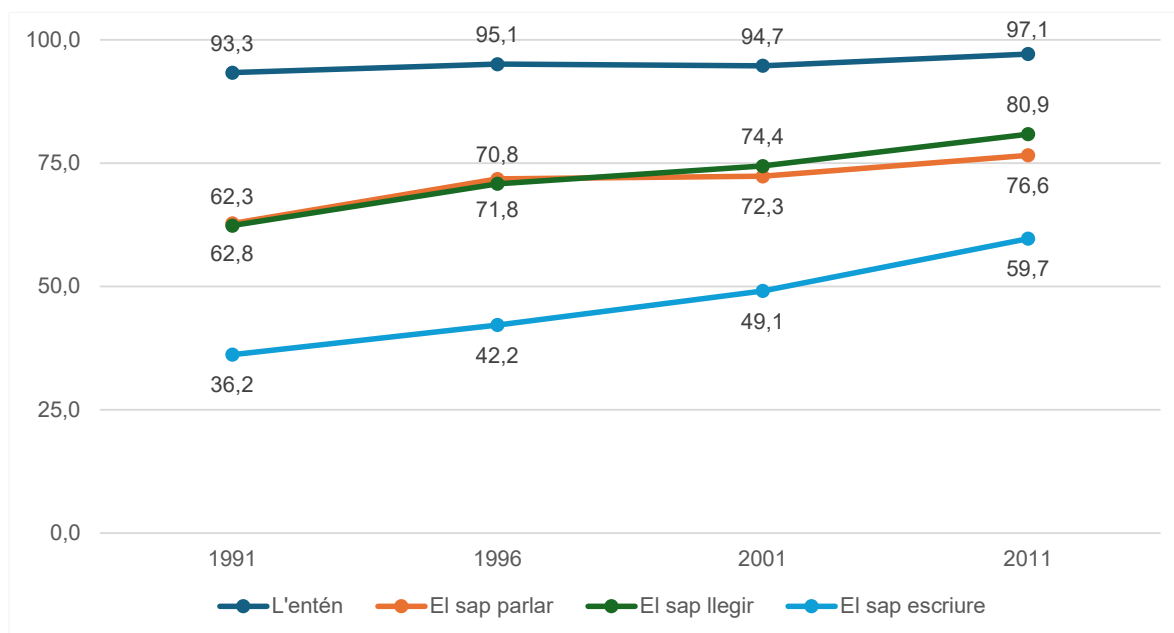
Per obtenir una aproximació sobre el coneixement i l'ús del català i altres llengües a Pallejà, cal recórrer a dues fonts d'informació principals. La primera, el Cens de població i habitatges estatal, i la segona, l'Enquesta d'Usos Lingüístics de la població.

El Cens de població i habitatges és l'operació estadística duta a terme per l'Institut Nacional de Estadística (INE) que, amb periodicitat decennal (les darreres dades són del 2011), proporciona el recompte de la població resident (a partir dels dos anys), i també proporciona informació sobre les principals característiques demogràfiques i socials de la població, de les llars i famílies. A Catalunya, el cens incorpora des del 1991 una pregunta sobre el coneixement del català de la població major de dos anys.

L'Enquesta d'usos lingüístics de la població (EULP) és l'estadística quinquennal sobre els usos del català i altres llengües de la població de Catalunya. L'última edició de l'EULP, de l'any 2018, té una mostra de 9.000 persones i té significació estadística en vuit zones de l'àmbit metropolità (Barcelona, l'Hospitalet, Barcelonès Nord, Baix Llobregat Nord, Baix Llobregat Sud, Vallès Occidental, Vallès Oriental i Maresme), a banda de la resta de les demarcacions del territori català.

En quant a les dades del cens, es pot observar com en la sèrie entre 1991 i 2011, tant el coneixement, la comprensió, la pràctica oral i escrita del català estaven en fase de creixement, cosa que les últimes dades conegudes i publicades semblen indicar que ja no és així. Al 2011, el 97,1% de la població de Pallejà l'entenia i el 76,6% el sabia parlar.

Gràfic 4: Coneixement del català a Pallejà, anys 1991 – 2011.

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'Idescat

Per altra banda, i segons les dades de l'última onada de l'EULP, del 2018, al Baix Llobregat Nord, 67,2% de la població sap escriure en català, el 87,3% el sap llegir, el 83,8% el sap parlar i el 95,7% l'entén. El percentatge de persones que dominen cada habilitat a l'àmbit territorial del Baix Llobregat Nord és superior al percentatge a nivell de Catalunya en totes les categories.

Síntesi de l'aproximació territorial i sociodemogràfica

- La **situació geogràfica** de Pallejà es pot llegir en clau d'oportunitat: és un punt d'enllaç clau entre la Catalunya Central i l'Àrea Metropolitana de Barcelona, de la qual forma part i pot gaudir dels seus serveis i avantatges. A la vegada, gràcies al seu entorn natural, conserva un ambient diferent i atractiu.
- La **divisió del municipi en tres nuclis** habitats suposa una dificultat de gestió integrada, sobretot per les dificultats de connexió entre Fontpineda i el nucli urbà.
- Pallejà és una ciutat amb una **gran mobilitat interurbana**: segons dades d'un estudi del 2017, més de la meitat dels desplaçaments diaris tenen com origen o destí un punt fora del municipi. Aquesta mobilitat interurbana es concentra sobretot en tres municipis: Barcelona, Sant Andreu de la Barca i Molins de Rei.
- L'**evolució demogràfica** de Pallejà va experimentar un fort creixement de la població entre finals dels 90 i fins el 2008, període en el que pràcticament va doblar el número de ciutadans. La majoria de nous ciutadans del municipi provenien d'altres llocs de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Des del 2008 i fins avui, la població es manté relativament estable, amb un mínim creixement anual, provinent sempre de l'arribada de veïns de la mateixa regió i poca presència de població estrangera (10,4% al 2024).
- El **perfil de població és relativament jove**, amb un índex d'envelliment inferior respecte als àmbits territorials de referència. No obstant això, aquesta condició se situa en una **tendència clarament a l'alça de l'envelliment** de la població.
- La situació socioeconòmica de la població de Pallejà és, en termes generals, més avantatjosa que la de la comarca i el conjunt del país. Tant la renda disponible com la taxa d'ocupació són més altes. En general, **les dimensions que afavoreixen la cohesió social en el municipi són bones**, amb una distribució de les rendes força igualitàries i poca població en risc d'exclusió social.
- Els **nivells d'estudi** de la població són més elevats que el conjunt del país i hi ha una **oferta educativa** diversa (pública i privada), que permet l'escolarització de tota la població en edat de fer-ho. Manca una oferta d'ensenyaments artístics reglada i més estructurada, amb l'única excepció de la música, el ball i la dansa.
- **La majoria de les empreses es dediquen al sector serveis**. El comerç de proximitat té dificultats per mantenir una dinàmica consolidada, fet que provoca la recerca constant de nous elements que els ajudi a prosperar. Tot i les dificultats, hi ha un teixit comercial que pot mantenir-se, i la gran distribució també ha decidit apostar pel municipi.

En definitiva, Pallejà és un municipi que ha absorbit una gran quantitat de població provinent de les zones veïnes i que, en la dinàmica quotidiana, comporta dinàmiques de municipi residencial o dormitori, amb moltes connexions interurbanes diàries. Tot i així, gaudeix d'un bon nivell de qualitat de vida i té una població relativament jove, la qual cosa fa que hi hagi **potencial per a la dinàmica social i cultural**.

2. La cultura a Pallejà

S'inicia en aquest apartat una aproximació a la realitat cultural de Pallejà per conèixer quina és l'actual situació del municipi en aquest àmbit. Aquesta anàlisi recorrerà, de manera successiva, els diferents elements que configuren la dinàmica cultural: els agents culturals, els equipaments i espais culturals i les activitats, el calendari i la programació cultural. S'ha realitzat a partir de l'anàlisi de la documentació existent, les visites al municipi i els seus equipaments i les entrevistes i reunions mantingudes en el transcurs de l'elaboració del document.

2.1 Agents culturals

La descripció de la cultura a Pallejà s'inicia per la identificació, reconeixement i descripció de tots els agents que la fan possible.

L'Ajuntament

L'Ajuntament és el principal actor de la dinàmica cultural de Pallejà, desplegant l'acció municipal en matèria cultural en diàleg amb les entitats i la resta d'agents que hi intervenen: lidera l'oferta cultural del municipi, des de la gestió dels equipaments culturals, passant per donar suport a les activitats que des del teixit cultural es volen dur a terme, així com promovent les activitats que marquen les cites del calendari festiu i popular del municipi, entre d'altres.

Totes aquestes responsabilitats han d'encabir-se dins d'un projecte de política cultural local que ha de tenir fites a mig i llarg termini. Els responsables de cultura de l'Ajuntament de Pallejà fa anys que consideren que els fa falta un procés de reflexió i diàleg per acordar aquest projecte, i que aquest ha de ser coherent amb les possibilitats del municipi i sostenible de cara el futur. Aquesta consideració està en l'origen del procés d'aquest Pla d'Acció Cultural de Pallejà.

Com a objectius més específics en relació a la cultura, l'equip de govern s'havia marcat durant aquest mandat (2023-2027) treballar per donar suport a les entitats i col·lectius del municipi amb projectes culturals propis, ajudar-les en la seva tasca associativa i en processos de relleu generacional, i buscar fórmules que des de la cultura puguin ajudar a superar la sensació de falta d'arrelament de part de la població en una dinàmica pròpia de ciutat dormitori, arribant per tant a sectors de la població desvinculats de la cultura, enfortint els seus actius i potenciant les seves oportunitats a la ciutat.

Pallejà porta anys amb la idea d'elaborar un Pla d'Acció Cultural. Hi ha constància d'un primer intent l'any 2009 i un altre, l'any 2014. Tots dos intents venien motivats per la conveniència de disposar d'una eina de planificació i ordenació de les polítiques, els programes i els serveis municipals de Cultura i situar un full de ruta en el curt i mig termini.

En canvi, recentment sí que es va poder completar el Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà¹⁰ elaborat per l'Oficina de Patrimoni Cultural de la Diputació de Barcelona en col·laboració amb la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament (2023).

---

¹⁰ Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà (2023). <https://patrimonicultural.diba.cat/municipi/palleja>

A continuació, s'analitzarà el paper de l'Ajuntament com agent cultural a través dels següents apartats:

○ La Regidoria i el Servei de Cultura	○ Recursos humans i econòmics
○ Treball transversal	○ Biblioteca Municipal
	○ Gènere i Igualtat
	○ Joventut
	○ Medi Ambient
	○ Educació
	○ Promoció econòmica
	○ Cooperació intermunicipal

La Regidoria i el Servei de Cultura

L'Ajuntament de Pallejà està organitzat en 8 àrees diferents:

Alcaldia	Administració General	Secretaria General	Intervenció i Tresoreria
Desenvolupament Econòmic	Obres i Serveis	Serveis a les Persones	Seguretat Ciutadana

En clau política, els càrrecs electes amb responsabilitat de govern es distribueixen la coordinació política del conjunt de serveis que conformen les diferents àrees, així com l'atenció específica als dos nuclis de població dels barris de Fontpineda i La Magina. L'actual responsable polític de la Regidoria de Cultura, ho és també de la d'Educació i Infància, Comunicació, Sostenibilitat i Medi Ambient, així com la del barri de La Magina.

En l'organigrama tècnic, l'Àrea de Serveis a les Persones està formada pels següents serveis: Serveis Socials, Biblioteca, Cultura, Educació i Infància, Joventut, Esports, Sanitat i Igualtat, i està sota la direcció del coordinador o cap d'Àrea. Cada servei té un responsable o referent tècnic¹¹, menys Serveis Socials que té un equip més ampli pel volum de tràmits, serveis i l'atenció a la ciutadania.

Així, des de la Regidoria i el Servei de Cultura depenen la major part dels serveis, projectes, equipaments i activitats culturals posats a disposició de la ciutadania:

- **La coordinació de projectes i actes culturals**, que es basa en el disseny, planificació, organització, coordinació, dinamització, desplegament i avaluació dels programes i activitats en l'àmbit de la cultura;
- **La gestió dels usos dels equipaments culturals**; és a dir, la coordinació i supervisió dels equipaments culturals (El Castell, La Masia-Museu, Sala Pal·làdius i La Nau), facilitant la realització de les activitats periòdiques i les puntuals que duen a terme les associacions, les entitats i d'altres col·lectius;
- El suport i la **dinamització de les entitats culturals**, oferint assessorament, suport, dinamització i seguiment de les entitats de l'àmbit de la cultura, i impulsant i facilitant la realització de les seves propostes culturals. Aquesta àmbit inclou també el contacte amb representants d'entitats, associacions, empreses i organismes de l'àmbit de la Cultura.

¹¹ En el moment de realitzar aquest document s'estan produint molts canvis entre els professionals de l'ajuntament. De fet, en alguns serveis com el d'Educació no es disposa de referent tècnic. Diversos testimonis coincideixen en vincular aquest fenomen a la dinàmica que ha motivat el procés d'estabilització dels treballadors públics a nivell estatal.

La resta de serveis que depenen de la regidoria són més concrets, i es gestionen en coordinació amb altres estructures tècniques:

- És també responsabilitat de la regidoria de Cultura gestionar l'oferta de **tallers culturals** que significa la planificació, programació i organització dels tallers d'arts plàstiques i manualitats dins de les aules del Castell, i que es coordina amb el Servei d'Educació i Infància;
- Igualment, s'ocupa de la **programació i gestió de les exposicions** que es realitzen en els espais municipals destinats a aquest fi, i a l'impuls i gestió de totes les iniciatives de foment de les arts, com el concurs literari de Sant Jordi o el concurs de pintura ràpida;
- També s'encarrega del seguiment del funcionament del **Taller Municipal de Música**, que també té les seves aules i dependències en El Castell, i de la coordinació del servei de visites a la **Masia-Museu Municipal de Pallejà**, i del **Servei de Normalització Lingüística**¹².

Recursos humans i econòmics

La regidoria de Cultura compta, a part del responsable polític, amb un referent tècnic amb dedicació completa i les seves dependències estan ubicades a El Castell. També formen part de l'equip del Servei de Cultura dos conserges fixes a El Castell, i un conserge itinerant responsable d'obrir i tancar la Masia-Museu els diumenges.

A més, el Servei compta amb el suport d'un equip administratiu, actualment format per tres persones. Aquest suport és compartit amb tota l'Àrea de Serveis a les Persones, i per tant, cobreix totes les unitats o regidories de la mateixa. Aquest equip s'ubica a les dependències de la Regidoria de Serveis Socials.

L'equip de gestió i professorat del Taller Municipal de Música no depèn de la Regidoria de Cultura, però té competències compartides. Aquest equip està format per quatre persones: una professora de piano (que exerceix el càrrec de directora), un professor de saxo, un professor de guitarra i una professora de violí. De la mateixa manera, també cal tenir present que la Biblioteca és un servei independent dins l'Àrea de Serveis a les Persones, però que, evidentment, forma part dels recursos amb finalitats culturals disponibles en el municipi.

A part dels recursos humans, un altre element clau per a descriure la dimensió cultural del municipi és el pressupost de l'Ajuntament destinat a aquesta matèria. En els darrers 10 anys, la proporció del pressupost cultural sobre el pressupost total de l'Ajuntament de Pallejà ha oscil·lat entre el 3,1% (2018) i el 6% de l'any 2023. Cal notar que en els mínims relatius coincideixen amb els anys de major dotació pressupostària del conjunt del consistori (2015, 2018) i, per tant, aquest mínim no està tan relacionat amb un descens dels recursos destinats a cultura sinó a l'increment del pressupost general. En canvi, les dades del pressupost del 2023, que són els imports màxims tant en el pressupost de cultura com en el del conjunt de l'Ajuntament, estan relacionades amb la sol·licitud d'un préstec que va demanar l'Ajuntament per fer front a una sèrie de millores a la Sala Pal·làdius, i que se'n parlarà amb més profunditat en l'apartat sobre aquest equipament.

---

¹² El Servei de Normalització Lingüística de Pallejà forma part del Consorci per a la Normalització Lingüística de Catalunya i té per objectiu estendre, difondre i potenciar el coneixement i l'ús de la llengua catalana, en coordinació amb el Centre de Normalització Lingüística Ca n'Ametller, al qual està adscrit. Amb aquesta finalitat, ofereix a institucions privades i públiques, a entitats i associacions ciutadanes i a particulars els serveis d'assessorament lingüístic, d'ensenyament de català i de promoció de l'ús del català.

Taula 7. Pressupost municipal de cultura sobre el total de l'Ajuntament de Pallejà. Anys 2013-2023

	Pressupost cultura	Pressupost Ajuntament	% cultura
2013	539.716,4 €	10.656.471,9 €	5,1%
2014	545.977,3 €	12.850.851,7 €	4,2%
2015	555.643,1 €	16.555.258,1 €	3,4%
2016	491.361,4 €	11.731.975,8 €	4,2%
2017	563.335,9 €	12.152.323,5 €	4,6%
2018	494.003,9 €	15.930.183,2 €	3,1%
2019	512.794,9 €	11.740.550,9 €	4,4%
2020	440.581,5 €	13.421.665,9 €	3,3%
2021	644.759,7 €	13.148.692,9 €	4,9%
2022	790.420,1 €	14.370.311,8 €	5,5%
2023	994.748,5 €	16.600.771,4 €	6,0%

Font: elaboració del CERC a partir de les dades publicades pel Servei d'Informació Econòmica Municipal (SIEM), Àrea d'Hisenda i Recursos Interns, Direcció de Serveis de Planificació Econòmica de l'Àrea de Presidència de la Diputació de Barcelona.

Si es compara la dimensió del pressupost de cultura de l'Ajuntament de Pallejà amb la mitjana del tram de municipis al què pertany (entre 5.001 i 15.000 habitants), s'observa que si bé en termes absoluts el pressupost és similar -i inclús superior a Pallejà-, en termes relatius no és així. Atenent les últimes dades disponibles (any 2023), el pressupost global de l'Ajuntament de Pallejà és superior a la mitjana dels municipis d'entre 5.000 i 15.000 habitants, la qual cosa explica que el pes relatiu del pressupost de cultura sigui inferior a Pallejà respecte a la mitjana del tram de municipis (6% vs. 7,5%). Si aquesta dimensió es posa en relació al volum de població a la que es presta el servei, la despesa per càpita de Pallejà és inferior que la mitjana dels municipis de referència.

Per tant, l'esforç pressupostari realitzat per l'Ajuntament de Pallejà en els últims anys ha vingut a corregir una situació de poca dotació pressupostària que venia arrossegant el municipi, però encara hi ha marge per recórrer si es compara amb municipis similars.

Taula 8. Pallejà i municipis per trams de població. Comparativa pressupostària. Any 2023

	Pallejà	Municipis entre 5.001 i 15.000 habitants
Pressupost cultura	994.748,5 €	923.794,2 €
Pressupost Ajuntament	16.600.771,4 €	12.388.356,2 €
% cultura respecte al global de l'Ajuntament	6,0%	7,5%
Despesa cultura per habitant.	84,9 €	103,0 €
Total habitants	11.715	8.965

Font: elaboració del CERC a partir de les dades publicades pel Servei d'Informació Econòmica Municipal (SIEM), Àrea d'Hisenda i Recursos Interns, Direcció de Serveis de Planificació Econòmica de l'Àrea de Presidència de la Diputació de Barcelona.

Al detenir-se en la finalitat de la despesa pressupostada, és interessant observar com tant en el capítol II –despeses de béns corrents i de serveis, normalment associada a les activitats-, com en el capítol IV –transferències corrents, normalment corresponent a les

subvencions a les entitats del municipi-, són relativament inferiors a Pallejà (40% i 5,6%, respectivament) respecte a la mitjana de municipis de referència (44,5% i 6,9%).

En general, s'observa que el 84,5% del pressupost de cultura es destina a despesa corrent (capítols I, II i IV), una proporció semblant però superior al que passa amb el conjunt de municipis d'entre 5.000 i 15.000 habitants de la Província de Barcelona (80,9%).

La despesa en inversions (capítol VI) pot ser molt variable en funció de les necessitats d'adquisició, renovació o manteniment del patrimoni o els equipaments públics.

Taula 9: Pressupostos municipals de Pallejà desglossats per capítols¹³. Any 2023

	Pallejà		Municipis entre 5.001 i 15.000 habitants	
	Cultura	Total Ajuntament	Cultura	Total Ajuntament
Capítol I	38,9%	30,2%	29,5%	37,3%
Capítol II	40,0%	37,4%	44,5%	38,0%
Capítol III	0,0%	0,7%	0,0%	0,3%
Capítol IV	5,6%	10,0%	6,9%	7,0%
Capítol VI	15,4%	11,1%	18,0%	13,1%
Capítol VII	0,1%	0,3%	0,7%	0,5%
Capítol VIII	0,0%	0,0%	0,4%	0,1%
Capítol IX	0,0%	10,2%	0,0%	3,6%
Total capítols	100%	100%	100%	100%

Desp. Corrent (Cap. .I, II, IV)	84,52%	78,18%	80,88%	82,57%
Desp. de capital (Cap.VI, VII)	15,48%	11,51%	18,71%	13,67%
Desp. Financera (Cap. VIII, IX)	0,00%	10,30%	0,42%	3,75%
Total capítols	100%	100%	100%	100%

Font: elaboració del CERC a partir de les dades publicades pel Servei d'Informació Econòmica Municipal (SIEM), Àrea d'Hisenda i Recursos Interns, Direcció de Serveis de Planificació Econòmica de l'Àrea de Presidència de la Diputació de Barcelona.

En l'estudi de l'evolució del pressupost que es gestiona des de l'equip tècnic de la Regidoria de Cultura -que té una relació més directa amb l'activitat i dinàmica cultural-, s'observen alguns canvis interessants tot i una dimensió estructural força estable.

- En primer lloc, no cal dir que el pressupost del 2020 està completament travessat per la frenada en sec de l'activitat cultural provocada per la pandèmia del COVID19 i que el pressupost del 2021, tot i començar a recuperar-se, també està afectat;
- En aquests pressupostos, destaca l'increment de despeses relacionades amb el cicle festiu de Pallejà i sobretot amb el Carnestoltes. Tant és així que els increments que experimenta la partida d'arrendament de mobiliari i estris en actes culturals estan molt relacionats amb aquesta producció;

¹³ Per més informació sobre l'estructura de la despesa en els pressupostos de l'administració pública: https://formaciooberta.eapc.gencat.cat/continquatsdels cursos/gp/060.html#els_capitols

- El 2023, el capítol de fires i festes populars arriba a un màxim històric amb més de 175.000 € (el 57,7% del total d'aquest pressupost, sense comptar amb la proporció de la partida d'arrendaments d'equips i mobiliari que li correspon).

Taula 10: Pressupost executat de la regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Pallejà. En euros (€). Anys 2020-2024

	2020	2021	2022	2023	2024
Arrendament de mobiliari i estris en actes culturals	10.860,7	4.197,4	7.752,4	23.424,1	29.067,6
Funcionament activitats cultura	692,9	691,0	16.892,8	33.332,9	22.902,7
Activitats biblioteca municipal	10.777,8	15.724,3	18.156,5	13.826,3	14.766,3
Inversió en mobiliari en cultural				1.000,4	721,0
Funcionament del taller de musica (activitats i material fungible)	0,0	516,8	2.255,3	1.950,0	980,1
Fires i festes populars	26.887,9	152.432,7	159.635,7	175.145,7	159.424,7
Transferència a entitats (subvencions)	26.900,0	17.400,0	42.696,0	55.001,0	51.101,0
Equipaments per a processos d'informació edificis culturals		6.781,7	5.868,5		
Total	76.119,3	197.743,9	253.257,2	303.680,3	278.963,4

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament.

Treball transversal

Com ja s'ha explicat en l'apartat d'organització municipal, l'Ajuntament està dividit en vuit àrees (Secretaria general, Administració General, Alcaldia, Obres i Serveis, Intervenció i Tresoreria, Desenvolupament Econòmic, Serveis a les Persones i Seguretat Ciutadana), i a dins de cada àrea hi ha diverses regidories o unitats. Més enllà d'aquesta estructura competencial, interessa saber quina és la dinàmica de treball transversal entre diferents unitats que comparteixen públics, valors i continguts d'interès. Per fer-ho, es va dur a terme una sessió de treball amb tots els tècnics de les àrees implicades, en les que es va analitzar el treball de relació i coordinació entre àrees, així com la dimensió cultural de tots els serveis presents. En aquest sentit, com a primeres conclusions sobre la transversalitat a nivell municipal cal destacar dues tendències que estan estretament relacionades:

- Al ser un ajuntament relativament petit i amb pocs recursos humans, hi ha facilitat i relació propera entre molts tècnics i responsables d'àrees de l'ajuntament. Això permet l'intercanvi d'informació i coneixement sobre les activitats de totes les àrees.
- A la vegada, i en part com a conseqüència d'aquesta dimensió reduïda, escassegen els espais formals de coordinació i planejament estratègic compartit entre les àrees.

A la pràctica, això suposa que els esforços de coordinació i transversalitat depenen de la capacitat, la voluntat i les oportunitats que troben els tècnics municipals.

Dit això, cal apuntar que hi ha aspectes transversals que estan interioritzats en la planificació i gestió pública de la cultura i, en general, en tota l'Àrea de Serveis a les Persones: la perspectiva de gènere, la sostenibilitat i la intergeneracionalitat són presents com elements integrants de la política cultural.

En el marc del calendari festiu cal destacar un cert hàbit de coordinació entre les regidories de Cultura, Joventut, Esports i Igualtat a l'hora de dissenyar la programació dels actes de les festes majors per garantir una oferta variada que tingui en compte els diferents segments de població (infància, joventut, adults i gent gran). Tanmateix, en l'organització d'aquests esdeveniments s'acostuma a desenvolupar un treball de coordinació amb l'Àrea de Seguretat Ciutadana per garantir la seguretat en els actes, amb l'Àrea d'Obres i Serveis envers els muntatges d'infraestructures, escenaris i moviments de materials com taules, cadires i tanques, amb l'Àrea d'Alcaldia -més concretament, amb Protocol i Comunicació-, envers l'elaboració i difusió del programa d'actes. Aquestes coordinacions però, tal i com s'ha explicat anteriorment, depenen de la voluntat, la capacitat i l'oportunitat que generen els tècnics i, per tant, no són estructurals ni assegurades.

Pel que fa a la gestió d'equipaments, l'Àrea d'Obres i Serveis està al càrrec de les partides de manteniment del municipi i de les seves infraestructures. És per tant, l'Àrea d'interlocució a l'hora de coordinar i emprendre les diferents actuacions en aquest terreny.

D'altra banda, cal destacar dues línies de treball transversal en les que la Regidoria de Cultura s'ha implicat en els últims anys com a objectius de futur:

- Posada en valor del **patrimoni**. A banda del recentment elaborat Mapa de Patrimoni Cultural, hi ha treball continu de coordinació amb l'Àrea de Desenvolupament Econòmic per a projectar la ciutat vinculant turisme, comerç i cultura.
- Hi ha interès en potenciar la **relació amb els municipis veïns**. Amb Sant Andreu de la Barca, la Palma de Cervelló i Molins de Rei, per exemple, existeix ja un vincle i relació, i comparteixen materials i altres recursos. També hi hagut algunes converses en la línia de buscar eines de cooperació i coordinació per ampliar i impulsar la programació escènica.

A continuació, es detalla la relació de la cultura amb les altres àrees de gestió per aprofundir en el treball transversal de l'Ajuntament:

Biblioteca Municipal

La Biblioteca està ubicada al Castell, compartint equipament amb el Servei de Cultura, amb qui col·laboren sovint i es coordinen en moltes activitats, projectes i línies de treball. De fet, la biblioteca és un actiu de la política cultural de la ciutat, depèn de la mateixa regidoria que el Servei de Cultura, però a la pràctica és un equip orgànic diferent amb qui s'ha de buscar la major coordinació i col·laboració possible.

La directora de la Biblioteca és treballadora de la Diputació de Barcelona, mentre que la resta de l'equip de la Biblioteca -dues auxiliars de biblioteca- depenen de l'Ajuntament. També compten de manera intermitent amb més personal de suport que depèn de la Diputació de Barcelona -personal itinerant-. De l'activitat de la Biblioteca municipal se'n parlarà en l'apartat dels equipaments i espais per a la cultura.

Gènere i Igualtat

Tota la programació cultural té en compte la perspectiva de gènere, sobretot en tots aquells aspectes de prevenció de l'abús i el tracte discriminatori. A tall d'exemple, s'inclou informació de totes les campanyes de compromís amb la igualtat, com ara les falques publicitàries de tots els actes festius organitzats per l'ajuntament. D'altra banda, també s'activen dispositius específics -punts lila- a les festes majors i Carnestoltes, i es procura comptar amb presència femenina en el personal de seguretat.

No obstant això, es constata un notable marge de millora en actuacions que permeten avançar en un tracte no discriminatori per raó de gènere, per exemple incrementant la presència d'artistes i creadores femenines en les programacions culturals. És una qüestió fonamental no només en termes de justícia, sinó també en aspectes com ara la construcció de referents i canvis en l'imaginari col·lectiu, on la cultura hi té molt a fer.

El Servei d'Igualtat declara, en general, una certa manca de capacitat per incidir en la vida pública de Pallejà. A vegades, perquè hi ha la percepció que és un poble massa petit com per patir situacions d'abús o assetjament. En definitiva, tant en temes de gènere com de respecte a la diversitat sexual, es considera que el municipi pot fer un pas endavant en el discurs i en el disseny de la comunicació i de les activitats.

Com amb la resta de serveis, hi ha entesa a nivell tècnic però no hi ha un espai de treball formal i estructural.

Joventut

Des de la regidoria de Cultura es té molt en compte el diàleg i connexió amb la franja d'edat més jove de la població. Es declara que es fomenta la participació dels joves incorporant propostes i idees a partir de les reunions periòdiques amb els tècnics referents, i es busca la implicació dels agents i les entitats juvenils en les programacions festives.

Des dels serveis tècnics del Servei de Joventut es comunica que s'està pendent d'actualitzar el Pla Local de Joventut i constituir una Taula de Joves, com a òrgan de governança compartida. Sobre la situació dels joves a Pallejà avui, es destaca el poc espai que disposen per trobar-se i fer-hi activitat: *L'Espai +JOVE* és petit i l'ocupa sobretot la primera adolescència, la qual cosa provoca que els adolescents i joves més adults no s'hi sentin còmodes ni interpel·lats.

Cal tenir en compte que Pallejà compta amb una oferta esportiva molt potent, i bona part del jovent del municipi hi està vinculat. L'espai de trobada més habitual és als voltants de la zona esportiva *-La Zona-*, abans, durant i després de les activitats esportives.

Per altra banda, també hi ha vinculació entre els joves a través de l'oci nocturn i la festa, tot i que es detecta que en l'arribada a la majoria d'edat i a la possibilitat de disposar d'un vehicle, els joves acostumen a anar a altres municipis del voltant i de l'Àrea Metropolitana per buscar aquest tipus d'oci.

En relació a la participació dels joves en les activitats culturals del municipi, es valora la seva implicació en el Carnestoltes, en el que hi ha una categoria especial de comparses i carrosses, però a més se'ls veu treballant colze a colze amb la resta de les generacions del poble, creant un esperit de pertinença difícilment localitzable en altres èpoques o per altres motius.

També cal destacar l'activitat i dinamisme de l'Agrupament Escolta i Guia Gratallops com a punt d'integració dels infants i joves del municipi. És una entitat amb quasi 30 anys de trajectòria que reuneix més de 120 infants, i que és clau per l'educació del lleure de Pallejà. Actualment es troben en un local situat al polígon industrial que poden pagar gràcies a una subvenció de l'Ajuntament, però posen de manifest les dificultats de finançament que estan travessant, cosa que ha provocat que hagin hagut d'incrementar la quota de les famílies. Per altra banda, en quan a la participació de l'Agrupament en la

dinàmica cultural del municipi, els representants d'aquest manifesten cert desconcert i dificultat en treballar accions conjuntes amb l'Ajuntament, donada la falta de coordinació entre els Serveis de Joventut i el de Cultura.

Medi Ambient

En els últims anys s'ha incorporat la mirada ambientalment sostenible en el disseny de l'activitat cultural. S'implementen mesures de sostenibilitat i respecte al medi ambient incorporant criteris de traçabilitat ecològica en els esdeveniments propis, i es contribueix així a l'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Així, es fa ús de gots reutilitzables i es gestiona una recollida selectiva de les diferents fraccions dels residus generats: com a mínim, s'inclou la matèria orgànica, el paper i cartró, els envasos, el vidre i el rebuig inclassificable, distribuint contenidors clarament retolats, amb identificació del tipus de residus que contenen.

Com a canvi visible en els últims anys, els materials utilitzats per la construcció de les carrosses de Carnestoltes han millorat molt en relació a la seva composició menys agressiva pel medi ambient, la qual cosa significa un canvi d'hàbits important, i en el qual s'ha treballat conjuntament entre els dos serveis.

Ara bé, com en la resta de serveis municipals, falta un espai on treballar de manera estructural i abordar en profunditat la possibilitat d'avançar en continguts que abordin qüestions de valors i actituds ciutadanes en relació a la sostenibilitat i el medi ambient. En aquesta línia, es considera que més enllà dels actes més festius i populars de la ciutat, es podrien potenciar els continguts en relació al medi ambient i sensibilització ecològica, sobretot tenint en compte l'entorn natural en el que es troba Pallejà.

Un treball conjunt entre els serveis de Cultura i Medi Ambient podria posar en valor aquest entorn natural. Aquest treball serviria per fomentar un arrelament més gran al municipi dels seus veïns i les veïnes i, en general, per convidar a la reflexió contra l'individualisme i envers la construcció de comunitat, en un camí en el que la sostenibilitat i la cultura vagin de la mà.

Educació

En el moment de realitzar aquesta diagnosi, la Regidoria d'Educació i Infància de l'Ajuntament de Pallejà no disposava de referent tècnic. Aquest fet, òbviament, dificulta la planificació i ordenació de les possibles polítiques municipals en aquest àmbit. Durant el procés de treball d'aquest document, l'Ajuntament va comunicar la incorporació d'aquest tècnic. Mentrestant, les tasques de responsabilitat tècnica de l'àmbit educatiu han recaigut en el coordinador de l'Àrea de Serveis a les Persones i el Regidor d'Educació i Infància, que és el mateix que actualment s'encarrega de la de Cultura.

Tot i així, val a dir que el municipi es va dotar d'un Pla Educatiu de Pallejà (PEP)¹⁴, impulsat pel Consell Escolar Municipal a partir de diferents comissions. El document públic no explicita la data, tot i que en l'argumentació d'alguna proposta apareix com a referent l'oferta educativa del 2004. En qualsevol cas, l'absència de personal i d'informació posa en evidència la manca d'actualització i la necessitat de posar el dia un document de planificació en l'àmbit educatiu.

El document citat detalla una sèrie d'objectius per cadascuna de les esferes educatives en el municipi i, a més, incorpora una mirada comunitària de l'educació com una primera aproximació transversal. En concret, el PEP s'estructura en quatre eixos: Dimensió

¹⁴ Presentació del Pla Educatiu de Pallejà (PEP). <http://91.134.184.65/files/doc228/pla-educatiu-palleja.pdf>

comunitària i social; Dimensió formal reglada; Educació permanent; i Dimensió mediambiental.

Al llarg del text hi ha moltes referències a les activitats culturals, sobretot a les del cicle festiu i de cultura popular, com a espais d'educació no formal i de relació comunitària. També es posa de relleu la dimensió educativa de les activitats que duen a terme les entitats del municipi, a les que afirma cal potenciar i reconèixer. Finalment, també cal destacar la previsió d'espais de diàleg i de participació ciutadana no només en l'àmbit de l'educació, sinó també en altres àrees, proposant un marc d'interacció on s'hi pot incorporar la dimensió cultural a través dels seus agents.

La consideració especial sobre el treball conjunt que ha de fer el binomi cultura i educació ja fa molts anys que ocupa una posició destacada de les polítiques públiques. El diàleg entre les dues àrees de treball i l'intercanvi de coneixement, experiències i valors en benefici de la ciutadania són indubtables. Per això, cal una coordinació especial no només per promoure la inclusió de la cultura en els plans educatius reglats, sinó per la incorporació de la mirada educativa en el disseny de les polítiques culturals que es materialitzen en els projectes i espais públics, dirigits a tota la ciutadania i a totes les franges d'edat.

Val la pena constatar que el consistori promou una àmplia oferta d'activitats als centres educatius, i que en aquesta, les activitats culturals ocupen un lloc privilegiat. En diversos casos la regidoria de cultura s'involucra en la seva planificació i execució, sovint comptant amb entitats del teixit cultural local. En són un exemple les activitats dirigides a les escoles per descobrir els elements més significatius de la cultura popular de Pallejà, com els gegants i els dimonis, i també relacionades amb l'enfortiment dels valors democràtics, com ara visites a l'ajuntament. D'altra banda, també s'ofereixen i es desenvolupen activitats derivades d'altres planificacions transversals, com ara el Pla d'Educació Afectiva i Sexual, en les que hi treballen diverses regidories, entre elles Cultura, Serveis Socials, Igualtat, Joventut i Sanitat.

En aquesta visió del treball transversal entre cultura i educació, és imprescindible destacar l'oferta educativa del Taller Municipal de Música i els tallers d'arts plàstiques. El Taller Municipal de Música, actiu des de l'any 1996, impulsa una oferta d'ensenyament del grau elemental (reglat) i de grau mitjà (no reglat) de llenguatge musical i instruments (piano, guitarra, saxo, violí i flauta). També s'encarrega de la formació de sensibilització musical amb les diferents seccions de la coral Castellet (a partir de tres anys). Té aproximadament 150 alumnes, i activitat totes les tardes de dilluns a divendres a les instal·lacions de El Castell.

En l'àmbit de l'educació en arts plàstiques, el Cercle Artístic i Cultural de Pallejà ofereix cursos de pintura a les instal·lacions de El Castell. L'oferta abasta formació en dibuix i pintura inicial, en diverses tècniques (oli, aquarel·la, acrílics...) i també de pintura experimental. Ambdós tallers -el de música i arts plàstiques-, són iniciatives vinculades a l'ajuntament tot i que executades de forma diferent: una es duu a terme amb treballadors municipals i l'altra a través de la col·laboració amb una entitat.

La previsió d'incorporació d'una persona com a referent tècnica en l'àmbit educatiu municipal ha de servir també per reforçar la relació i el treball en cooperació amb l'àmbit cultural. Hi ha un ampli marge de creixement en projectes que posen en relació les dues àrees, i que comparteixen els objectius de millorar les capacitats, els coneixements, les possibilitats de participació, de reflexió i desenvolupament personal de tota la ciutadania, especialment de les franges més joves de la població. Treballar en aquesta línia, a més, donaria un impuls a la creació de nous públics per a la cultura, especialment interessant en un municipi on hi destaca un exemple d'èxit en el camp de la pràctica esportiva en les edats més joves.

Promoció econòmica

Pallejà té una població que, en termes de condicions socioeconòmiques, està per sobre de la mitjana de l'entorn i del país, però té dificultats per consolidar un teixit comercial de proximitat. Els polígons industrials sí que funcionen perquè està ben situat i té bones comunicacions amb els principals punts logístics de l'Àrea Metropolitana.

Des de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic i el Servei de Promoció Econòmica de l'Ajuntament s'està treballant des de fa temps amb la idea de generar algun interès turístic que permeti dinamitzar l'economia local. En aquest sentit, cal destacar la relació amb el Consorci de Turisme del Consell Comarcal del Baix Llobregat per mirar d'enfortir aquells elements que poden construir un atractiu turístic pels visitants de l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

En aquest esforç, la cultura es considera un element disparador d'aquest atractiu turístic, i s'estan treballant en diverses direccions per promoure un cert posicionament. En son exemples l'esforç en la senyalística i la instal·lació de panels explicatius en diversos elements patrimonials, acompanyats del disseny de rutes per visitar-los de manera autònoma, o el treball per elaborar una xarxa de senders turístics amb la col·laboració entre les regidories de Promoció Econòmica, Cultura, Medi Ambient i Turisme. En aquest sentit, el recent desenvolupament del Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà¹⁵ pot contribuir a potenciar el seu patrimoni també en termes de desenvolupament econòmic local.

Des d'aquest àmbit fa temps que es treballa en la cerca d'aspectes d'identitat i singulars de Pallejà que els permeti construir un relat sobre el qual construir aquest turisme cultural. En aquest terreny s'apunten casos inspiradors com en el municipi d'Olot, on a partir de diferents projectes i mirades culturals s'ha construït una manera d'atreure visitants i posar en valor l'entorn natural. Fa falta aquest relat per diferenciar-se i generar interès, i pensen que un Pla d'Acció Cultural ha d'incloure accions que pensin en els negocis, la restauració, el comerç... i nous nínxols d'ocupació. D'aquesta necessitat o interès també sorgeix la possibilitat de treballar transversalment envers la idea de repensar la Fira d'Entitats de Pallejà, com un projecte on articular els actius culturals, comercials i econòmics en benefici del posicionament, projecció i desenvolupament del municipi.

La Fira d'Entitats neix el 2006 i agrupa al comerç i a les entitats socials, culturals, esportives del municipi. Ha travessat per diverses etapes en la recerca d'un model d'èxit que esdevingui atractiu tant per la pròpia població com per la de visitants de fora del municipi. L'Ajuntament n'és el principal promotor juntament amb l'Associació de Comerciants de Pallejà, que fa d'enllaç per la reserva dels espais expositius de la fira. Ara bé, es constata que cada any li costa més incorporar el teixit comercial, i només s'hi sumen principalment les empreses de nova creació.

L'any 2022 es va encarregar un estudi de posicionament de la Fira per mirar de buscar un relançament estratègic que fos el motor per una projecció del municipi cap a l'exterior. En l'estudi es va avaluar l'actual situació de la fira i es va realitzar una anàlisi de les fires de l'entorn i, a partir d'aquesta, filtrar algunes opcions de posicionament, temàtica i projecció. Les opcions que oferia la consultora encarregada de l'estudi eren tres: una fira centrada en la construcció sostenible, lligant-la amb la tradició cimentera del municipi; una fira de l'estètica i la bellesa, aprofitant la presència de serveis d'aquest tipus en el municipi; o una fira dels trobadors moderns, com una identitat singular.

---

¹⁵ Vegeu nota 10.

Així, la Fira s'ha de prendre en consideració com una oportunitat en la que el potencial cultura del municipi pot contribuir en l'articulació, el posicionament i la projecció d'un municipi viu i atractiu en l'àmbit social, cultural, econòmic i medi ambiental.

Cooperació intermunicipal

Pel que fa a la cooperació intermunicipal, tal i com s'ha comentat, existeix una voluntat de potenciar-lo i expandir-lo. A dia d'avui, hi ha diàleg i bona entesa amb diversos ajuntaments propers com Sant Andreu de la Barca i La Palma de Cervelló. Tanmateix, Molins de Rei ha estat un poble que ha inspirat i ha assessorat a Pallejà en el seu recorregut per la festa del Carnestoltes o d'altres projectes locals, com la mateixa ràdio. Amb aquests ajuntaments hi ha la dinàmica de cedir-se materials (entarimats, taules, cadires, etc.).

També s'ha especulat amb la proposta de crear una xarxa de cooperació entre aquests municipis per a ampliar les possibilitats d'una programació escènica i musical a cadascun d'ells, seguint l'exemple del projecte Teatrets d'Osona¹⁶ o Teatres en Xarxa¹⁷.

Altres administracions

Pel que fa a la relació del Servei de Cultura de Pallejà amb altres administracions, cal començar amb la relació amb **altres ajuntaments**. Tal i com ja s'ha explicat, el servei de Cultura de l'Ajuntament acut a altres ajuntaments per assessorar-se a l'hora d'iniciar alguns dels projectes del municipi, així ha passat quan es va posar en marxa Ràdio Pallejà o quan es va voler reactivar la festa de Carnestoltes i els ajuntaments amb qui normalment hi ha més relació són Molins de Rei i Sant Andreu de la Barca. Amb aquests i altres ajuntaments hi ha l'intercanvi i préstec de material en funció de necessitats puntuals, com és habitual en l'administració local de veïnatge.

Per altra banda, la relació que es manté amb el **Consell Comarcal del Baix Llobregat** en matèria de cultura es redueix a la comunicació dels diferents actes que organitzen una i altra administració, i a la presència habitual de tècnic i regidor municipals en les Jornades de Patrimoni que organitza el Consell Comarcal.

El Consell Comarcal del Baix Llobregat, per altra banda, impulsa el projecte BaixAR-T, com a punt de trobada de propostes artístiques escèniques i de música del Baix Llobregat¹⁸. Funciona com un catàleg d'aquestes propostes dirigit als ajuntaments amb l'objectiu de generar circuits de programació entre els municipis de la comarca. Una iniciativa molt interessant però que no se li ha vist encaix en el cas de Pallejà, sobretot a causa d'una manca de disponibilitat pressupostària.

Si que es registra una major fluïdesa i treball compartit entre el Servei de Promoció Econòmica i el de Turisme, de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic amb el **Consorci de Turisme del Baix Llobregat**, sobretot en aquesta recerca d'especialització i relat per potenciar les visites i el sector en el municipi.

¹⁶ Teatrets d'Osona és un projecte d'arts escèniques de proximitat compartit per diversos municipis osonencs. <https://teatretsozona.cat/>

¹⁷ Teatres en Xarxa és també un projecte d'arts escèniques impulsat per un grup de teatres de proximitat de Catalunya. <https://www.teatresenxarxa.cat/>

¹⁸ BaixAR-T es concep com un projecte estratègic de la comarca del Baix Llobregat per generar circuits de programació artística entre els diferents municipis que en formen part. <https://www.baixart.cat/>

Quant a la relació que manté amb altres administracions supramunicipals es pot dir que l'Ajuntament de Pallejà hi acudeix quan en té necessitat i que és un suport que li permet dur a terme actuacions de grans dimensions que d'altra manera seria molt difícil afrontar. En aquest sentit, serveix com a exemple, el fet que la instal·lació de plaques solars per l'alimentació amb energia fotovoltaica de la Sala Pal·làdius es va fer gràcies a una convocatòria de l'**Àrea Metropolitana de Barcelona**. També ha ajudat a la remodelació de l'entorn del riu Llobregat al seu pas pel municipi.

També es col·labora amb aquest organisme en l'organització de diferents tipus d'actes i celebracions en les que participen diferents ajuntaments i que, normalment, tenen un caràcter de sensibilització ambiental i respecte per l'entorn natural, com per exemple, el Cicle d'activitats als parcs, platges i rius metropolitans o la Jugateca Ambiental.

La relació amb la **Diputació de Barcelona**, en canvi, és força més habitual i fluida. Amb un catàleg extens de serveis i recursos econòmics i tècnics dirigits als ens locals, la Diputació de Barcelona col·labora amb la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Pallejà per elaborar aquest Pla d'Acció Cultural, però també li ha ofert el Mapa de Patrimoni Cultural, col·labora en la gestió i enfortiment de la Biblioteca municipal, no només en quant al suport en el sosteniment de la plantilla sinó també a través de la Xarxa de Biblioteques Municipals de Barcelona com espai d'impuls d'aquest equipament bàsic i ha intervingut en diferents processos d'assessorament que han afectat indirectament l'esfera de la gestió pública de la cultura, com per exemple quan van participar en la proposta de la nova organització interna del consistori.

Teixit associatiu cultural

Segons la informació proporcionada per l'Ajuntament, a Pallejà hi ha un total de 66 entitats registrades i actives en el municipi, comptant tant les culturals com socials i esportives. D'aquestes, el 31,8% correspon a entitats culturals, segons classificació de l'Ajuntament. Un cop feta una primera valoració de les entitats ubicades en el registre d'entitats culturals, i les que estan ubicades en altres àmbits però tenen relació amb una idea de cultura més estesa, s'ha tancat una relació de 24 entitats vinculades amb activitat cultural, tal i com s'observa a la propera taula.

Pel que fa les característiques d'aquest teixit associatiu val a dir que hi ha força diversitat sectorial tenint en compte les dimensions del municipi, i tot i que les entitats centrades en activitats de cultura popular i tradicional hi tenen un pes important, també hi destaca l'àmbit escènic i musical.

Un dels motius expressats pel consistori a l'hora d'engegar aquest Pla d'Acció Cultural és la voluntat d'establir uns marcs més ordenats de relació i suport amb les entitats culturals, amb l'objectiu de millorar el diàleg i la participació d'aquestes en la dinàmica cultural i la presa de decisions que l'afecten. Per la seva banda, les entitats també han expressat l'interès en revisar la relació amb l'Ajuntament i millorar-ne els espais de diàleg i treball.

En aquest marc, també és d'interès abordar el sistema de regulació de la transferència de recursos a les entitats per les diferents activitats que duen a terme. En aquest sentit, l'actual equip de govern ja ha fet un treball important de proposta de convenis i documents d'acord amb les entitats, però aquests tràmits encara estan en procés d'anàlisi normatiu i, per tant, no s'han aprovat.

Taula 11. Entitats culturals de Pallejà, segons sector d'activitat cultural.

Nom entitat	Sector d'activitat cultural
Agrupació Cultura i Folklorica de Pallejà – Amics de la Sardana	Cultura popular i tradicional
Colla Gegantera	Cultura popular i tradicional
Dimonis de Pallejà	Cultura popular i tradicional
Castellers de l'Adroc	Cultura popular i tradicional
Associació Dones Puntaires de Pallejà	Cultura popular i tradicional
Amics del Museu	Patrimoni
Associació Recerca de Patrimoni	Patrimoni
Centre d'Estudis comarcals del Baix Llobregat	Patrimoni
Associació Palmas y al Compás	Escèniques (dansa)
Ball gent gran	Escèniques (dansa)
Associació per a la promoció de l'espectacle infantil i juvenil de Pallejà. Grup Local Xarxa	Escèniques (teatre)
Grup Antic de Teatre	Escèniques (teatre)
Associació Psonora	Musical
Associació musical i cultural Pallejazz	Musical
Associació Ruachamba	Musical (batucades)
Coral Pau Casals	Musical
Associació 3 Unces. Ateneu l'Economat Pallejà	Altres (espai cultural)
PallejArt Cercle Cultural Obert	Altres (Escriptors)
Agrupament Escolta i Guia Gratallops – CAU	Altres (Lleure)
Associació Cultural Palafit	Altres (Llengua)
Associació Modelistes de Pallejà	Altres (Modelisme)
Cercle Artístic i Cultural de Pallejà	Altres (Taller artístic)
Círculo Hispano-Belga	Altres (cultura belga)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

La sensació per part de l'Ajuntament és que amb les entitats culturals s'ha imposat una lògica curt-placista, de relació poc estratègica i de profunditat. És una relació bidireccional però poc dialogant: d'una banda, les entitats demanen els recursos necessaris per fer les seves activitats pròpies, inclosos els espais per a poder desenvolupar-les i, d'altra banda, l'ajuntament encausa la seva participació en les activitats festives del municipi.

Cal dir que, actualment, no existeix cap estructura formal de relació entre les entitats i l'Ajuntament ni entre les mateixes entitats, més enllà d'un grup de missatgeria instantània que funciona com a plataforma d'intercanvi d'informació. En la sessió de treball que es va dur a terme amb els representants de les entitats es va valorar positivament la possibilitat de crear alguna estructura estable en aquest sentit, que facilités el coneixement mutu de les activitats i l'intercanvi de necessitats, desitjos i experiències.

Les principals reclamacions expressades per les entitats participants en la sessió de treball feien referència a la manca d'espai per activitat i per emmagatzemar material, la situació de la transferència de recursos – que està congelada des de fa anys -, queixes de la dotació tècnica d'alguns equipaments, i les dificultats d'adaptar algunes activitats a les exigències normatives -o almenys aquesta és la raó esgrimida per l'Ajuntament per no donar permís per celebrar-ne algunes-, sobretot les que tenen relació amb foc.

Quant a la manca d'espai, tal i com es deia anteriorment, es va generar dues lògiques discursives en aquesta direcció. Per una banda, algunes de les entitats de cultura popular amb major volum de participants i necessitats específiques -com per exemple, l'activitat castellera- deien trobar a faltar algun espai on poder desplegar la seva activitat i, per altra, diverses entitats apuntaven la necessitat de tenir espai per a guardar material i elements de l'imaginari festiu, així com també d'arxiu i documentació de gestió. Cal replicar, per altra banda, que l'Ajuntament no té constància de tenir demandes d'espai no ateses.

Cal tenir present que, com a tota la resta del país, la pandèmia de la COVID-19 ha tingut una incidència important en la dinàmica, funcionament i estructura d'aquestes entitats i que cal estar atents a com encara en repercuteixen les conseqüències. En general, a més, es percep per part de les mateixes entitats una major dificultat en la suma de voluntats participar i implicar-se en l'acció associativa i en les activitats col·lectives. Aquesta tendència, que tampoc és exclusiva del municipi de Pallejà, implica dificultats per impulsar el relleu generacional i garantir el compromís i la sostenibilitat de les mateixes entitats.

Alguna entitat també va posar sobre la taula la percepció de que existeix una distància entre elles en funció de les orientacions polítiques o d'identitat nacional.

A continuació es repassa el paper de les entitats per àmbits d'activitat, destacant aquelles que tenen major incidència en la dinàmica cultural del municipi, i posteriorment, s'analitza la dinàmica de suport municipal envers la seva activitat, d'acord amb els següents apartats:

<ul style="list-style-type: none"> • Entitats de cultura popular i tradicional 	<ul style="list-style-type: none"> • Entitats de patrimoni 	<ul style="list-style-type: none"> • Entitats vinculades a les arts escèniques (teatre, ball i dansa)
<ul style="list-style-type: none"> • Entitats musicals 	<ul style="list-style-type: none"> • Entitats vinculades a d'altres àmbits 	<ul style="list-style-type: none"> • El suport i transferència de recursos a les entitats culturals

Entitats de cultura popular i tradicional

Les entitats de cultura popular i tradicional de Pallejà tenen un arrelament profund al municipi i constitueixen un espai de socialització i relació molt important per la seva cohesió. Són, a més, les entitats més nombroses de tot el teixit associatiu, tot i que alguns veïns i veïnes formen part de diverses de manera simultània i són les que tenen un perfil d'edat més avançada.

La Colla Gegantera i els Dimonis de Pallejà són dues entitats que no només participen en les festes majors i altres celebracions del poble, sinó que organitzen activitats pròpies cada any i assisteixen a diferents trobades i manifestacions populars arreu del territori en representació de Pallejà. D'altra banda, tant la Colla Gegantera com els Dimonis realitzen activitats de formació en els cicles infantils de les escoles del municipi, acostant els elements significatius de la cultura popular de Pallejà als infants.

Els Castellers de l'Adroc com a projecte cultural i associatiu neix fruit de la unió dels pobles de Sant Andreu de la Barca i Pallejà, tot i que actualment la majoria dels seus membres són de Sant Andreu de la Barca. El seu nom prové del nom de la roca de l'Adroc, un turó que separa les dues poblacions.

L'Associació Amics de la Sardana és una entitat centrada en la promoció i difusió d'aquest ball popular i tradicional. Es reuneix un dia a la setmana al Castell i ofereix

cursos gratuïts per aprendre a ballar-la, oberts a qualsevol persona que vulgui provar. Al llarg de l'any, co-organitzen amb l'Ajuntament les ballades de sardanes pròpies dels programes festius del municipi (festes majors, diades...). Són entre 20 i 25 persones, en els últims anys han regularitzat la seva situació formal com a associació, i volen donar-li un impuls i créixer.

Per últim, Dones puntaires és una entitat que es troba periòdicament per realitzar la seva activitat.

Entitats de patrimoni

Els Amics del Museu és una entitat capdavantera de Pallejà que compta amb el suport de prop de 80 socis, però que desenvolupa la seva activitat amb una estructura reduïda de menys de 10 membres actius. Es dedica a gestionar el funcionament de La Masia-Museu Municipal, però també s'encarrega de fer recerca patrimonial, editar publicacions, promoure exposicions divulgatives d'interès per la història del municipi i organitzar diverses activitats com excursions, itineraris o rutes culturals guiades.

Com s'explicarà més endavant, La Masia-Museu Municipal acull una col·lecció d'objectes vinculats a la història del municipi que permet tenir una visió etnològica i antropològica excepcional, gràcies a l'excel·lent estat de conservació de l'edifici (s.XVII) i els estris que s'hi exposen, fidels representants de les formes de vida quotidiana de la seva època. Obren les portes de l'equipament dos diumenges de cada mes¹⁹, organitzen visites guiades i fan activitats de difusió i transmissió de coneixement. Tanmateix, també s'encarreguen d'anar augmentant la col·lecció amb l'adquisició de noves peces de valor històric.

D'altra banda, el Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat fa recerca sobre la realitat històrica de la comarca amb l'objectiu de fer un recull de tots aquells edificis, espais d'interès ecològic i demés elements emblemàtics que configuren o han de configurar l'atractiu turístic de la comarca. A Pallejà, en concret, assessora els Amics del Museu en la preparació de continguts de les seves activitats o publicacions.

També val la pena comentar la recent aparició de l'Associació Recerca de Patrimoni, una entitat que neix amb l'objectiu d'estudiar i promocionar la memòria i el paisatge industrial de Pallejà. Aquesta entitat està molt relacionada amb la presència d'una important empresa de producció de ciments al municipi, i amb l'interès de mantenir viva la seva memòria per part d'ex-treballadors.

---

¹⁹ La Masia-Museu està oberta al públic els primers i tercers diumenges de cada mes de 12 a 14 hores. Es poden fer visites tancades de grup prèviament programades en altres dies i horaris.

Entitats vinculades a les arts escèniques (teatre, ball i dansa)

Pel que fa a les entitats centrades en l'àmbit escènic, cal destacar la tasca del Grup Local Xarxa, agrupació que forma part de la Fundació Xarxa d'Espectacle Infantil i Juvenil de Catalunya²⁰, una entitat de referència i amb més de 25 anys d'experiència en el teatre per a infants i joves.

El Grup Local Xarxa de Pallejà impulsa una programació estable d'espectacles infantils i juvenils a la Sala Pal·làdius, amb una mitjana d'una obra per trimestre, entre quatre i cinc espectacles l'any. A més, també s'encarrega de la programació infantil durant les festes majors, habitualment celebrada a la plaça del Castell, i promou una oferta teatral adreçada específicament a les escoles del municipi.

El finançament d'aquesta activitat prové de la venda d'entrades, del conveni de col·laboració entre l'Ajuntament i l'entitat, així com de subvencions atorgades per la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya.

El Grup Antic de Teatre és una companyia de teatre amateur de Pallejà que realitza assajos i trobades de manera periòdica. Tot i la seva voluntat de presentar almenys un muntatge anual, el ritme d'activitat és irregular i no sempre poden assolir aquest objectiu.

Per altra banda, en l'àmbit de la dansa destaca l'entitat Associación Palmas y al Compás. Es una entitat que es centra en organitzar cursos de tot tipus de balls i danses, des de sevillanes i flamenc, fins a zumba, bachata, salsa, clàssic, urbà, i fins i tot acrobàcies. Utilitza l'espai inicialment destinat al servei de bar de la Sala Pal·làdius. Celebra un festival de fi de curs, la Festa del Balla Tapa²¹, i participa en les activitats festives del municipi com el Carnestoltes i les festes majors.

Entitats musicals

D'entitats de l'àmbit musical n'hi ha de dos tipus segons l'orientació de la seva activitat: per una banda, les que són plataforma per a la pràctica cultural dels veïns i veïnes -com la Coral Pau Casals-, i per l'altra, els que promouen activitats d'exhibició o circuit, com Psonora o Pallejazz.

La Coral Pau Casals és un grup d'una quarantena de veïns i veïnes de Pallejà que es troben setmanalment a El Castell per assajar. La seva activitat pública és múltiple i variada: fan concerts a la Festa Major d'Estiu i al Nadal, organitzen cantades a les residències d'avis, i participen de la trobada Musicoral del Baix Llobregat, organitzada per la Federació d'Entitats Corals el Baix Llobregat²². A més, participen en intercanvis culturals amb altres corals, tant de l'estat espanyol com de l'estranger. Des de dins del mateix grup s'han impulsat altres projectes de grups amb infants i joves, per mirar d'anar impulsant un relleu generacional que no s'està produint espontàniament.

L'Associació musical i cultural Pallejazz és una entitat que va néixer al voltant de la figura d'un gran aficionat a aquest gènere musical. Quan aquest va morir, el seu fill va entomar el relleu al capdavant de l'entitat. Entre els anys 2007 i 2014 van organitzar el Festival Pallejazz. En un moment determinat, va haver-hi un malentès entre l'entitat i l'ajuntament sobre el futur del festival, la qual cosa va provocar que l'entitat se n'apartés. La resposta

²⁰ Fundació Xarxa d'Espectacle Infantil i Juvenil de Catalunya <https://www.fundacioxarxa.cat/>

²¹ El Balla Tapa és un festival solidari que organitza l'associació en col·laboració amb d'altres entitats en la que es programen una sèrie d'exhibicions de les diferents entitats i grups de ball del municipi amb finalitats benèfiques, normalment a la Sala Pal·làdius.

²² Trobada anual de grups corals de la comarca en la que interpreten conjuntament el repertori escollit.

de l'Ajuntament va ser organitzar l'Adroc Jazz Fest. Actualment, hi ha converses entre ajuntament i entitat per reprendre el Pallejazz.

Una altra entitat estretament vinculada a la música és l'Associació Ruachamba, especialment dedicada a la percussió i les batucades. Assagen un cop a la setmana a la Sala Pal·làdius i acompanyen les festes majors, el Carnestoltes i altres activitats festives al llarg de l'any.

L'Associació Cultural Palafit centrava la seva activitat en programar algunes petites actuacions musicals, sobretot de cantautors, per commemorar algunes fites i dates assenyalades del calendari festiu, amb accent envers la llengua, la cultura i el patrimoni català. És una entitat que ha estat inactiva en els últims anys, però que s'està intentant reflotar.

L'entitat Psonora destaca pel desenvolupament de projectes de promoció de l'art contemporani, la música emergent i l'art sonor. És una entitat petita molt centrada en el projecte personal dels promotors. Entre els seus projectes, destaca el Festival Andròmina, del que ja se n'han celebrat 12 edicions. Aquest Festival, presentat com un cicle d'experiències diferent, combina manifestacions d'art contemporani, experimental i heterodox, amb artistes sonors i visuals, *performers* i músics electrònics. En les últimes edicions s'ha celebrat al Castell de Pallejà, però també havia tingut lloc al bar de la Sala Pal·làdius. Com a projecte amb l'objectiu d'oferir propostes arriscades fora dels grans nuclis urbans i reivindicar l'art contemporani com a art popular, és interessant com a element innovador o disruptiu en contrast amb la dinàmica general del municipi, però cal tenir en compte que, fins a dia d'avui, ha tingut poca capacitat de generar interès i mobilització entre la població de Pallejà.

Entitats vinculades a d'altres àmbits

L'Economat de Pallejà manté el nom de l'antic comerç que ocupava el local en el que hi desenvolupen gran part de la seva activitat associativa, a la plaça Verdaguer. S'identifiquen amb l'esperit ateneístic català, i disposen d'un espai de trobada amb servei de bar en concessió amb un acord privat. Es tracta d'una entitat relativament jove, que impulsa una interessant programació cultural al poble, amb un clar accent envers la construcció col·lectiva i l'arrelament. Entre les múltiples activitats que han anat impulsant, hi destaca la programació de concerts de petit format en el que donen veu a artistes locals, així com ballades populars de swing, concursos de fotografia, de cuina d'arrossos, xerrades literàries, exposicions, o fins i tot un debat electoral amb motiu de les darreres eleccions municipals, una iniciativa poc habitual a Pallejà fins aleshores.

Es tracta d'una entitat particularment interessant dins el teixit cultural local. D'una banda, per la capacitat d'articular una mirada àmplia de l'acció cultural i associativa -acullen grups de treball o seccions específiques sobre múltiples temàtiques i sectors com el feminisme o l'excursionisme-, i de l'altra, pel fet de disposar d'un espai propi que s'erigeix com a punt de trobada i d'oferta cultural aliena a la impulsada per part de l'administració. Aquest fet els ha dotat d'una bona disposició per teixir aliances i complicitats amb comunitats i agents, tot i que com la majoria d'entitats i de projectes associatius travessen cicles de major i menor activisme o eferescència, així com també dificultats de relleu en el lideratge de projectes. Tanmateix, també han tingut tensions de convivència amb alguns veïns del local, la qual cosa ha provocat que en ocasions deixessin de fer alguna activitat a l'espai públic, una qüestió que afirmen haver-los desgastat força.

PallejArt Cercle Cultural Obert és un col·lectiu amant de l'escriptura i la lectura. Són habituals als clubs de lectura que organitza la Biblioteca de Pallejà, i com a projecte propi

tenen la publicació d'un llibre- pràcticament cada any, pels volts de Sant Jordi- que recull de textos i escrits dels mateixos membres de l'entitat.

El Cercle Artístic i Cultural és una associació que dona cobertura a les classes de pintura que es fan a El Castell. Munta una exposició per la Festa Major d'estiu amb tots els treballs dels alumnes fets durant el curs, i col·labora amb el concurs de pintura ràpida que se celebra en la mateixa Festa Major.

L'Associació de Modelistes de Pallejà és una entitat petita però força activa. Està formada per aficionats al modelisme i s'encarreguen del pessebre monumental que s'instal·la a El Castell cada any. Participen de les trobades de mòduls ferroviaris a nivell de tot Catalunya, i que a mode rotatori, cada cert temps es celebra a Pallejà. També fan activitats amb el servei comunitari dels instituts del municipi, i disposen d'un espai municipal on tenen maquetes de trens i cotxes elèctrics instal·lades.

L'Agrupament Escolta i Guia Gratallops és una entitat de lleure infantil i juvenil, cabdal per l'articulació de la població d'aquesta franja d'edat. Estaven ubicats a l'Espai +Jove de Pallejà, i quan es va voler potenciar aquest espai com a servei municipal, es va haver de buscar una altre ubicació per l'Agrupament. L'acord per aquest desplaçament és que l'Ajuntament assumeix el cost del lloguer del nou local. Es l'única entitat que es dedica a activitat juvenil i té molta vinculació amb l'Àrea de Joventut de l'Ajuntament.

El suport i transferència de recursos a les entitats culturals

El suport de l'Ajuntament al teixit associatiu del municipi consta de varies capes i vies de relació. Per una banda, l'Ajuntament com a responsable dels principals equipaments culturals del municipi, gestiona la **cessió d'espais** a les entitats que en fan requeriment. Aquesta cessió va des d'espais per a les reunions i trobades de les entitats fins a espais per a l'exhibició cultural, la trobada i la festa. L'Ajuntament cedeix els espais de forma gratuïta i n'assumeix les despeses tècniques i de control d'accés. Diverses entitats han expressat la seva voluntat de disposar d'espais propis i d'ús exclusiu, però la política de l'ajuntament es la de no privatitzar espais públics i poder centralitzar l'optimització dels seus usos.

A banda de la gestió de la cessió d'espais, l'Ajuntament, a través del Servei de Cultura, presta **atenció i orientació a les entitats** envers diversos aspectes de la tasca associativa, sobretot en relació a l'organització d'activitats que promouen. Val a dir que Ajuntament i diverses entitats difereixen sensiblement sobre la fluïdesa i el ritme de demanda i resposta entre uns i altres. Per les entitats, hi ha força dificultats en accedir a l'Ajuntament, si bé des del consistori s'apela a la necessitat de terminis raonables de coordinació i a la constància de no haver deixat sense atendre cap demanda.

L'Ajuntament també ofereix suport a les activitats de les entitats culturals en la seva **comunicació i difusió** des de l'agenda del municipi, com es veurà a l'apartat que tracta específicament el tema de la comunicació. Per a fer-ho, compta amb tres mitjans principals: per una banda, la web oficial del consistori, que té un apartat d'agenda, els perfils de les xarxes socials, que a dia d'avui té actiu el de Facebook i Instagram i, per últim, el butlletí electrònic. Havia existit una revista publicada en paper – l'Àdroc de Pallejà – però es va deixar d'imprimir fa prop de 8 anys.

Cal dir que la majoria d'activitats que promou l'ajuntament en els seus mitjans de comunicació són del propi consistori, però també hi ha cabuda a algunes activitats de les entitats del municipi. Tot i així, aquestes entitats reclamen una major fluïdesa en la comunicació d'aquestes activitats i major coneixement del que feien la resta de les entitats,

en un relat en el que es posa de manifest la dificultat per fer circular, de manera efectiva, la informació i la comunicació entre agents i envers la comunitat local.

Per altra banda, la principal via de transmissió de recursos des de l'Ajuntament cap a les entitats culturals del municipi són les **subvencions** nominatives. Els anys que més entitats s'han beneficiat d'aquestes subvencions han estat el 2022 i el 2023, amb 15 entitats cada any. Això significa que no totes les entitats de l'àmbit cultural les sol·liciten.

L'evolució de l'import total dels recursos transferits a les entitats mitjançant subvencions pateix una alteració significativa l'any 2022, quan dins d'aquesta partida s'inclou l'ajuda per pagar el lloguer del local de l'Agrupament Gratallops. Aquest fet explica l'increment de l'import total de les ajudes transferides a les entitats de Pallejà. Traient aquesta despesa, l'import total de les subvencions no ha variat gaire en aquest últim període d'anys, i tampoc els imports que s'atorguen a cada una d'elles, tot i increments concrets. De fet, les mateixes entitats deien estar rebent un import similar en els últims 10 anys i, a més, comentaven que les dificultats de la gestió del tràmit afegien més càrrega de treball que no pas ajuda envers el desenvolupament de la pròpia entitat.

Val a dir que per aquest any 2025, l'Ajuntament té els pressupostos prorrogats, per la qual cosa no hi haurà canvis significatius en aquests imports de transferència de recursos. En qualsevol cas, cal revisar aquest mecanisme de suport a les entitats culturals del municipi com a política cultural, tenint en compte la resta de vies de suport (cessió d'espais, suport en la producció, etc.), i en la que segons la comparativa pressupostària, hi ha marge per augmentar en relació al conjunt de municipis d'una grandària similar.

Si prenem la mediana com indicador de centralitat en la distribució d'aquests imports, per cada entitat correspondria uns 2.000€ a l'any. La majoria d'entitats demanen recursos per poder fer front a les despeses de les activitats i del funcionament normal de l'organització.

Taula 12: Resum de les transferències de recursos a les entitats culturals de Pallejà. Anys 2019-2024

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Número d'entitats	11	13	11	15	15	15
Import màxim	4.000,0 €	5.500,0 €	5.500,0 €	14.000,0 €	19.400,0 €	17.000,0 €
Import mínim	300,0 €	300,0 €	300,0 €	1,0 € ²³	1,0 €	1,0 €
Mediana	1.500,0 €	1.500,0 €	2.000,0 €	2.000,0 €	2.000,0 €	2.000,0 €
TOTAL	20.400,0 €	26.900,0 €	17.400,0 €	42.696,0 €	55.001,0 €	51.101,0 €

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament.

La fortalesa per encarar el reptes de futur que tenen moltes d'aquestes entitats tindrà molt a veure amb el suport que tinguin a nivell de recursos (econòmics i d'altres), però també de la capacitat que tinguin per ampliar la seva base social i la relació amb la resta del teixit associatiu.

Altres entitats o col·lectius

A banda del teixit associatiu cultural del municipi, en aquest apartat s'incorporen a l'anàlisi diversos agents, entitats o col·lectius que no es corresponen ben bé amb entitats culturals

²³ És una reserva simbòlica per una entitat amb la qual l'ajuntament ha passat a finançar la seva activitat principal (l'edició d'un llibre) per un altre capítol del pressupost.

formalment constituïdes, però que sense dubte tenen un paper imprescindible a l'hora d'aproximar-se a la dinàmica cultural del municipi:

El fenomen dels Quarantins

L'any 1993, tres joves de Pallejà van voler reunir-se amb totes les persones que l'any 94 celebraven els 40 anys, per fer-ho d'una manera conjunta, col·lectiva i diferent. Aquest primer grup es va imaginar diverses activitats: sortides, excursions, sopars, etc.

L'any 95, el grup de Quarantins d'aquell any va llegir el pregó del Carnestoltes i des d'aleshores va començar una implicació entre aquest grup de celebració i la festa del Carnestoltes, que es va acabar vehiculant en la comissió d'organització (la KACO).

Al llarg del anys els diferents grups de 40tins s'han anat implicat a la vida cultural de Pallejà amb l'organització d'activitats adreçades a tots els públics, a part del Carnestoltes. Per exemple, organitzant balls popular i gimcanes familiars per la Fira d'Entitats, organitzant dues gales (sopar i espectacle) -una per donar la benvinguda al nou grup de 40tins, i l'altra per agrair la tasca feta pel grup sortint-, així bicicletades, jocs infantils i curses, activitats per Halloween, la festa dels colors LGTBI...

Com es pot observar, per la diversitat i quantitat d'activitats relacionades amb la dinàmica cultural i festiva de Pallejà, els Quarantins representen **un dels elements més importants de cohesió i articulació comunitària del poble**, i un dels actors principals dels seus actes culturals i que, a més, constitueix un espai molt important de diàleg i treball intergeneracional.

Cal pensar que el grup principal del fenomen Quarantins és nou cada any, la generació que aquell any en fa 40. Però la resta de grups es vinculen d'una manera que, en molts casos, segueixen reunint-se i motivant activitat de forma privada o pública. Molts d'ells són els grups que protagonitzen la rua de Carnestoltes. Així que cal tenir en compte que a dia d'avui hi ha ja 30 grups de quarantins a Pallejà.

A més, l'any passat, els promotors d'aquesta iniciativa ja celebren els 70 anys i han instaurat els grups de 70tins.

La KACO (Karnestoltes Comissió Pallejà)

El Carnestoltes és possiblement una de les dates més importants del calendari festiu de Pallejà, juntament amb les dues festes majors, la d'hivern i la d'estiu. És una festa amb gran participació de la població, tant en la celebració com en l'organització. Això és així gràcies a la comissió que l'organitza: la KACO.

Aquesta comissió neix l'any 1997 amb l'afany de motivar una major participació de la població en aquesta festa popular. Aquest pas està estretament lligat a l'aparició d'un altre fenomen clau en la dinàmica cultural i festiva de Pallejà: els Quarantins.

Així, doncs, la comissió neix amb l'objectiu i la intenció d'implicar en l'organització d'aquesta festa a tots els pallejanencs i pallejanenques que n'estiguessin interessats. A l'actualitat la comissió està formada per unes 30 persones, majoritàriament representants de grups de quarantins que proposen i s'encarreguen de la gestió de La Nau i dels actes programats per la festa, però la feina administrativa recau en el personal de l'Ajuntament (contractacions, control i seguretat, gestió econòmica, etc.).

La relació entre la KACO i l'estructura tècnica i política de l'Ajuntament és clau pel bon desenvolupament de la festa del Carnestoltes i, en tots aquests anys, com és normal, ha travessat per diverses etapes, alts i baixos.

Pel que fa a l'evolució de la festa, cal dir que el Carnestoltes de Pallejà ha anat creixent de forma exponencial amb la participació de comparses o grups que superen les 100 persones. A dia d'avui, el Carnestoltes de Pallejà no té res a envejar a d'altres carnestoltes populars, com un gran esdeveniment de cultura popular i disbauxa, amb l'única amenaça d'un creixement tan desmesurat que esdevingui un problema de gestió, seguretat i format. Inclús hi ha debat sobre el propi format de la rua i la cerca de noves fórmules, atès que el lluïment de comparses esdevé cada cop més llongeü, i pot arribar a esdevenir feixuc i contraproductiu tant pels participants com pels espectadors.

En aquest sentit, val a dir que tant els representants de la KACO com els de l'ajuntament coincideixen en assenyalar els perills d'aquest creixement, posant en evidència que el treball de preparació sobrepasa la infraestructura, control i garantia de responsabilitats que poden proporcionar tan l'Ajuntament com la KACO. Aquest últim any s'ha llogat una segona nau com a espai de treball i emmagatzematge, i s'alerta sobre la necessitat de revisar les condicions de treball i seguretat tan de La Nau com d'aquest segon espai.

A banda del fenomen dels Quarantins i de la KACO hi ha d'altres agents que tenen un paper rellevant en la dinàmica cultural local i que cal considerar:

- Per altra banda, existeix un grup de veïns i veïnes de Pallejà que de manera voluntària s'ofereixen per realitzar algunes sessions de l'Hora del Conte a la Biblioteca Municipal. Es tracta d'un grup liderat per un dels impulsors del projecte dels Quarantins, que es troba un cop per setmana per assajar i preparar aquests contes. Ara des del Servei de Cultura se'ls hi ha proposat de programar alguna activitat de petit format en un nou espai habilitat per activitat cultural, el Roure de la Blanqueria – del qual se'n fa menció més endavant.
- D'altra banda, les entitats Associació de Veïns de Fontpineda i l'Associació Club Fontpineda Plus-55, en col·laboració amb la Comissió Municipal de Gestió de Fontpineda desenvolupen un ampli ventall d'activitats per fomentar la convivència sociocultural i el benestar al barri. Les més tradicionals i populars són la Festa de l'Arbre, la Festa Major del barri de Fontpineda i la presència i recepció de peticions del Pare Noel per Nadal. Aquestes entitats proposen aquestes activitats i d'altres, com presentacions de llibres, xerrades diverses, balls, cinefòrums, sessions i classes de ioga, *zumba*, *energy balance*, sortides al teatre i tallers de manualitats al Centre Cívic de Fontpineda.

Agents privats

A banda de tot el teixit associatiu, col·lectiu o altres iniciatives ciutadanes que estan relacionades amb la cultura, cal fer un repàs al teixit empresarial local que intervé d'una manera o altra en la dinàmica cultural. Val a dir, tal i com s'ha expressat en altres apartats, que el teixit empresarial de Pallejà, sobretot aquell relacionat amb els serveis, és més aviat de dimensions reduïdes i amb poca capacitat d'inversió.

El teixit privat de la cultura està compost pels centres de formació – dansa i idiomes - i pel sector llibreter.

A Pallejà existeixen dues escoles de dansa privades: Escola Dansarah's i Escuela de Danza Cristina Blanco. Dansarah es centra sobretot en l'ensenyament de dansa clàssica, mentre que la Escuela de Danza Cristina Blanco contempla més diversitat de balls i danses. Són dues entitats que, si bé, són empreses privades es vinculen molt en la dinàmica cultural del municipi i aprofiten les celebracions populars per mostrar els avenços dels seus alumnes. Les dues escoles tenen locals propis i utilitzen les instal·lacions municipals quan les requereixen per a activitats concretes.

Hi ha un debat obert sobre el greuge comparatiu que hi ha amb alguna entitat que també ofereix formació en activitats de cos i a qui l'Ajuntament cedeix gratuïtament un espai a la Sala Pal·làdius.

Juntament amb la Llibreria Minerva es va posar en marxa un projecte en el que es vinculava la dansa i el llibre per commemorar conjuntament els seus dies, que se celebren en dates molt pròximes (29 i 23 d'abril, respectivament). Aquesta és una activitat que es va dur terme durant dos anys, però que aquest 2025 ja no es farà de manera conjunta, sinó que es celebrarà cada diada de manera aïllada.

A Pallejà actualment hi ha dues llibreries. Una d'elles té poca propensió a vincular-se a les activitats culturals del municipi, però l'altra, La Minerva, sí que ho fa, especialment per Sant Jordi. Aquesta llibreria posa parada a la Plaça del Castell o la Plaça Major, depèn de l'any, per la Diada de Sant Jordi i col·labora amb el concurs literari que s'organitza en motiu del dia del Llibre, subministrant l'import del premi en espècies.

Síntesi d'aproximació als agents culturals

- Fa anys que els responsables municipals han detectat la necessitat d'un pla d'acció cultural per ordenar, planificar i impulsar amb millor instruments el desenvolupament cultural de Pallejà.
- Hi ha una diversitat de serveis que intervenen en la dinàmica cultural del municipi i que tenen dependències orgàniques disperses, i entre les que hi manca coordinació i unitat d'acció estructural.
- Servei de Cultura està infradotat per a poder fer front a totes les responsabilitats que li corresponen en matèria de cultura.
- A nivell de pressupost, hi hagut un increment significatiu en els últims tres anys per a poder fer millores urgents en alguna infraestructura, però hi ha marge de creixement, sobretot en la despesa corrent (capítols II i IV); és a dir, en activitat i transferència de recursos per impulsar la cultura.
- També falta coordinació i planificació conjunta entre els diferents serveis que configuren l'Àrea de Serveis a les Persones de l'Ajuntament, sobretot aquelles amb interessos comuns (cultura, biblioteca, educació, joventut, medi ambient i igualtat). Calen espais per a poder planificar projectes compartits des de la seva concepció i disseny i després en la implementació.
- El teixit cultural de Pallejà és ric i divers, però observa amb preocupació el repte de seguir comptant amb el compromís necessari per mantenir el volum d'activitat tant dels propis membres com del conjunt de la ciutadania, la qual cosa es tradueix en dificultats per afrontar el relleu generacional i els envits de futur.

- En el municipi conviuen les entitats d'arrel tradicional amb algunes de nova creació i interessos múltiples. Com a entitats no tenen el contacte que després es té en la celebració de les grans cites festives com el Carnestoltes o les colles dels Quarantins. La coneixença ja hi és, però falta enfortir la dimensió cultural a la potència de la relació entre les entitats.
- En la sessió de treball amb les entitats es va posar de manifest que aquestes trobaven a faltar diàleg i espai de treball estructural entre elles, però també amb l'Ajuntament. En la demanda de redacció del Pla d'Acció Cultural, el mateix consistori ha posat sobre la taula la necessitat d'estudiar nous mecanismes de relació amb les entitats.
- El fenomen dels Quarantins és un signe d'identitat de Pallejà, és una eina d'integració i cohesió social i motor pel creixement i la vinculació de la ciutadania amb el Carnestoltes. De fet, els Quarantins formen part del Mapa del Patrimoni Cultural de Pallejà realitzat fa dos anys

2.2 Equipaments i espais culturals

Segons el PECCat (2010-2020)²⁴, a un municipi d'entre 10.000 i 15.000 habitants com Pallejà li correspondria disposar d'arxiu municipal (AM), biblioteca local (BL), centre cultural polivalent (CCP1), i espai escenicomusical (E1b).

Pallejà compta amb aquests tipus d'equipaments, ja que disposa d'un centre cultural polivalent (El Castell), un espai escenicomusical (la Sala Pal·làdius), una biblioteca municipal i un arxiu (gestionat des de la Secretaria Municipal) i, a més, disposa d'un magatzem com La Nau, un espai patrimonial com La Masia-Museu Municipal de Pallejà i un altre centre cultural de proximitat com el Centre Cívic de Fontpineda. Tots ells compleixen amb els estàndards marcats per aquest document de planificació de política pública:

- El centre cultural polivalent per aquest tram de població - considerat un centre cultural bàsic- ha de disposar d'una superfície construïda de més de 1.250m², cosa que El Castell supera si es sumen la primera i la segona planta;
- Els estàndards per l'espai escenicomusical per aquest tram de població marquen que ha de tenir un aforament mínim per 300 persones, cosa que la Sala Pal·làdius supera amb el seu aforament actual de 588 persones;
- Els estàndards establerts, en aquest cas, pel Mapa de Lectura Pública de Catalunya²⁵ per a la biblioteca municipal o local són oferir els serveis d'informació, de préstec de llibres i altres materials, de consulta i de lectura, d'informació local i comunitària, programes de formació d'usuaris, suport a l'educació reglada i no reglada i activitats culturals i de promoció i foment de la lectura, cosa que la Biblioteca de Pallejà ofereix i, per últim, en el cas de l'arxiu municipal s'estableix que ha de tenir una dimensió mínima de 450m², llindar al que arriba el local del soterrani de l'edifici de l'Ajuntament on es troba l'Arxiu Municipal de Pallejà.

²⁴ Pla d'Equipaments Culturals de Catalunya 2010-2020 (PECCat).

<https://cultura.gencat.cat/ca/departament/plans-i-programes/ambit-sectorial/pla-equipaments-culturals-de-catalunya/>

²⁵ Mapa de Lectura Pública de Catalunya (2014).

<https://biblioteques.gencat.cat/ca/el-servei-de-biblioteques/linies-dactivitat/planificacio-bibliotecaria/mapa-de-la-lectura-publica-de-catalunya/index.html>

El Castell de Pallejà

El Castell és un palau que data del segle XVI-XVII ubicat a l'avinguda Prat de La Riba, al centre del municipi. A nivell arquitectònic és un edifici de transició del gòtic civil al renaixement. Fou erigit per la Família Torrelles, i és el més destacat entre tots els masos que es conserven a Pallejà, tot i no ser ni el més antic ni el més gran.

Ha estat rehabilitat i, actualment, és l'equipament de referència de l'activitat cultural de Pallejà, ja que acull diferents serveis municipals i centralitza molts programes i projectes del municipi.

D'entrada, és la seu de les oficines de la Regidoria i Servei de Cultura de l'Ajuntament, compta amb tres espais expositius – comptant el que hi ha a la biblioteca-, les aules on es fan les activitats del Taller Municipal de Música, i també alberga -a la planta superior- la Biblioteca Municipal. Per altra banda, també disposa d'aules polivalents per a la realització d'activitats per part d'entitats, i disposen d'espais per dur a terme activitats formatives tant el Consorci de Normalització Lingüística (CNPL) com el Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC).

El Castell disposa d'una sala d'actes de 156,2 m² amb capacitat per unes 135 persones. En aquesta sala s'hi fan actes de petit format com concerts, cinefòrums, conferències i presentacions de llibres. També s'hi fa el taller de teatre infantil, hi treballa l'Associació de Modelistes quan fa el servei comunitari amb instituts, actualment s'hi duu a terme una activitat de dansateràpia, i també serveix per reunions amb molts assistents. És un espai que es va cedint a demanda, sempre adaptant les condicions d'ús a l'activitat que s'hi du a terme.

Pel que fa a l'activitat expositiva, El Castell compta amb tres espais destinats a muntar-hi exposicions: una a la planta baixa – la més gran i més preparada per aquest ús-, un altre a la primera planta, i finalment un altre a la Biblioteca que depèn de la gestió que en fa l'equip bibliotecari. La programació d'exposicions són a demanda de les entitats o de particulars, i l'Ajuntament també n'organitza algunes de pròpies.

La sala d'exposicions de la primera planta té 56,3 m², està oberta al públic tota la setmana -de dilluns a dissabte al migdia - i està destinada a exposicions d'una gran quantitat d'expressions artístiques amb especial predilecció pels artistes locals.

En el Castell hi ha tres espais d'oficines: un pel Regidor, un altre pel tècnic de Cultura i un altre, tal i com s'ha dit, pel Servei de Normalització Lingüística.

El Castell disposa de servei de consergeria que es cobreix per torns de matí i tarda i té suport de professionals itinerants per cobrir totes les activitats en horari expandit. El Taller de música utilitza quatre sales de música totes les tardes de la setmana laboral. En aquestes hi disposa d'un mínim de logística - teclats, faristols, armaris – i així pot estar disponible per altres usos, sobretot els matins, quan no hi ha classes de música. Es fan servir sobretot per reunions i trobades d'entitats i internes del mateix ajuntament. La Coral Pau Casals utilitza la sala amb piano que també utilitza el Taller de música com a espai fix dels seus assajos.

El Castell funciona també, en certa manera, com un espai d'activitat associativa. N'hi ha 4 o 5 de fixes, amb activitat setmanal, i altres d'ús més puntual. Cap entitat té assignat exclusivament un espai, sinó que els ocupen en funció de la disponibilitat. Si que hi ha mobles i armaris per guardar documentació i material, i alguns d'aquests estan destinats a determinades entitats.

Altres activitats que també acull el Castell són Tallers artístics, sobretot de pintura, que utilitza la sala que està més condicionada per aquesta activitat i també s'acull l'activitat d'un grup d'escacs, les seves partides i trobades com a col·lectiu.

El fenomen Quarantins genera molta demanda d'ús. Cal pensar que cada any que passa s'incorporen nous grups de quarantins. Així, aproximadament dos divendres de cada mes, poden sol·licitar fer reunions fins a 10 grups per dia. S'hi estan fins a les 12h de la nit.

El Servei de normalització lingüística que té les seves oficines en El Castell també ocupa diferents aules per les classes de català. De la mateixa manera, des de fa alguns mesos, el Servei d'Ocupació de Catalunya també utilitza les instal·lacions del Castell per oferir-hi alguns dels seus cursos.

La Biblioteca de Pallejà

La Biblioteca de Pallejà és l'única biblioteca pública del municipi. Depèn de l'Ajuntament de Pallejà i, mitjançant un conveni signat amb la Diputació de Barcelona, ambdues parts es reparteixen les despeses i el compromís de vetllar pel correcte funcionament de l'equipament.

La Biblioteca treballa en xarxa amb la resta de biblioteques de la província de Barcelona fent possible els serveis compartits, com el préstec interbibliotecari, el catàleg col·lectiu o el carnet de préstec únic. Tal i com s'ha explicat a la introducció

de l'apartat, la Biblioteca de Pallejà dona resposta als serveis que estableix el Mapa de Lectura Pública de Catalunya per un equipament bibliotecari segons el seu tram de població.

La Biblioteca va ser inaugurada el novembre del 2002 i està situada a la segona i tercera planta del Castell de Pallejà. Ocupa una superfície de 917m² útils i compta amb un fons de 38.000 documents.

La distribució de les dues plantes que ocupa la biblioteca és la següent: a la primera hi ha el vestíbul (amb la zona d'acollida i el servei de préstec), l'àrea de revistes, música i cinema, l'àrea infantil i la zona de treball intern i magatzem; i a la segona, hi ha l'àrea d'informació i referència, el fons general d'adults, el servei públic d'internet per a majors de 14 anys, el servei de reprografia i les sales d'estudi. Tot i ocupar nivell en alçada, és una biblioteca accessible gràcies a l'ascensor que hi ha a l'equipament.

Com ja s'ha explicat en els capítols anteriors, l'equip de la Biblioteca de Pallejà està format per una directora (treballadora de la Diputació de Barcelona) i dues auxiliars (treballadores de l'Ajuntament). Cal mencionar que, segons el que estableix el Mapa de Lectura Pública

de Catalunya, la Biblioteca de Pallejà hauria de disposar d'un equip d'entre 5 i 7 persones (1-2 bibliotecàries i 4 tècniques auxiliars).

La Biblioteca obre de dilluns a dissabte, combinant jornades senceres amb jornades d'obertura només de tardes. En total està oberta al públic 33,5 hores a la setmana.

Durant l'any 2023²⁶ la biblioteca va obrir 276 dies amb un total de 1.574 hores de servei. Va rebre 32.423 visitants, d'aquests un 5% va fer ús del servei de consulta a Internet (999 usuaris) i un 8% va utilitzar el *Wi-Fi* (2.647 usuaris). Es van fer un total de 20.527 préstecs a 6.263 usuaris diaris acumulats (19% de les visites). Les activitats de dinamització van tenir un seguiment de 2.188 persones i es van fer 286 nous carnets.

Per oferir major context a aquestes dades, es posen de manifest aquelles que al posar-les en relació amb la mitjana de les biblioteques de municipis d'una grandària similar a la de Pallejà, entre 10.001 i 15.000 habitants.

Així, la Biblioteca de Pallejà destaca pel percentatge de població de 0 a 4 anys que ha fet ús dels seus serveis (12% per 7,3% de la mitjana de municipis similars), però en canvi mostra alguns símptomes de dificultats per tenir un model de gestió adequat, doncs presenta 10 visites per treballador i hora de servei quan la mitjana de biblioteques similars és només de 6,2; el número de treballadors/es a temps complet per cada 1000 habitants (1,7) és inferior a la del grup (3,2) i el percentatge d'hores acumulades per treballadors de fora la plantilla respecte el total és també força més elevat (13% per 5,2%).

La Biblioteca realitza una gran quantitat d'activitats, serveis i tallers amb els objectius principals de:

- Ser punt de trobada de la ciutadania amb la lectura i el coneixement;
- Enfortir la relació de la biblioteca amb el seu entorn potenciant la participació ciutadana i l'acció comunitària i el treball en xarxa;
- Esdevenir un espai que faciliti la descoberta, l'aprenentatge, la creació i la connexió amb la comunitat.

Clubs de lectura, tallers de ciència ciutadana, d'arts plàstiques i manualitats, l'hora del conte i exposicions i guies de lectura són algunes de les activitats que realitza la biblioteca.

En comparació amb la mitjana de municipis similars, destaca el percentatge de visites de la Biblioteca de Pallejà que assisteixen a activitats de dinamització cultural (6,7% per 4,7%).

---

²⁶ Última memòria publicada.

La Sala Pal·làdius

Construïda entre el 2005 i el 2007, és una sala polivalent que acull principalment activitats

escènicomusicals. Va ser construïda sense un pla d'usos ni una planificació concreta en funció de les necessitats culturals del municipi.

És un equipament de 700m² útils, que inclou un pàrquing per unes 100 places en una planta subterrània.

Hi ha dos espais operatius: la sala principal i la sala Espai Bar.

La sala principal és una sala equipada amb so i llum i amb grades retràctils. Té capacitat per unes 500 persones assegudes que poden arribar a ser quasi 800 quan es retiren les grades. Tot i que està pendent de la tramitació d'un nou aforament a partir de la regulació dels usos que certifiqui aquestes capacitats reals, l'aforament actual de la Sala és de 588 persones.

En el seu origen s'hi van instal·lar uns plafons mòbils que permetien dividir la sala en tres espais, però la seva mecànica es va espatllar i ara hi ha unes cortines manuals que no aïllen el so d'un espai a l'altre. També disposa de climatització d'aire.

A l'espai conegut com la sala Espai Bar s'hi poden realitzar activitats com festes, assajos i actes de petit format. Té accés independent i pot funcionar de manera aïllada de la resta de l'equipament. És on l'entitat Palmas y al Compás realitza la majoria de les seves formacions de balls i danses.

Des de fa relativament poc, la Sala Pal·làdius ofereix una petita programació estable (entre 5 i 7 espectacles l'any) amb el suport del Programa.CAT. Tal i com s'ha explicat amb anterioritat, també acull programació dirigida al públic infantil.

És un equipament que també l'utilitzen entitats i empreses de fora del municipi en règim de lloguer de l'espai. Per exemple, algunes escoles de dansa o música de municipis veïns hi venen a celebrar les festes o festivals de fi de curs. Altres entitats, com la Federació Catalana de Fisiculturisme hi convoca anualment el seu Campionat de Catalunya. L'Ajuntament lloga l'espai i en el preu hi inclou el servei de consergeria i el del tècnic. No representa una font d'ingressos, sinó que a dures penes cobreix la despesa de l'obertura de l'equipament.

En els últims anys, l'equipament ha anat acollint o s'hi ha anat ubicant alguns projectes que els mancava espai en altres dependències municipals o privades. El més actiu i visible és Ràdio Pallejà, que s'ha instal·lat en la zona de despatxos que estaven destinats a la gestió de l'equipament. També s'ha cedit un dels espais del soterrani per l'emmagatzematge i el repartiment de productes del Banc dels Aliments.

A més, hi ha una sèrie d'espais que s'havien pensat per uns usos que s'estan utilitzant d'altra manera, cosa que n'ha provocat una adaptació, en certa manera, improvisada. Per exemple, estava previst un accés directe del carrer a la caixa escènica per transport de material de grans dimensions que no s'ha fet servir mai i que, a dia d'avui, està ocupat pel magatzem del Banc dels aliments, que s'ha comentat anteriorment.

Estava previst la disponibilitat d'un bar amb cuina que no està en funcionament i que no està ni equipada, per la qual cosa, l'espai que havia d'ocupar s'està degradant per falta d'ús. Com s'ha comentat, a dia d'avui, s'ha convertit en una sala per activitats compartides, sobretot de cos.

La gestió del manteniment de la Sala Pal·làdius va a càrrec de l'Àrea de d'Habitatge i Obres, amb qui el Servei de Cultura s'ha de coordinar, però les decisions no sempre responen a una prioritització sota el prisma cultural.

La Sala presenta diversos desperfectes per falta d'un ús continuat i un manteniment posat al dia. Hi ha vàries goteres, i bona part del paviment de fusta que rodeja la sala principal està aixecat a causa d'aquesta humitat.

De totes maneres, l'any 2023 l'Ajuntament va sol·licitar un crèdit per afrontar algunes actuacions urgents de manteniment a la sala, a demanda del Servei de Cultura. Aquesta actuació va permetre la electrificació de les torres de llum, la renovació de la il·luminació de la caixa escènica amb focus LED, l'adquisició d'una nova taula de control d'il·luminació, la renovació de les bambolines i el teló de l'escenari per adaptar-se a les noves normatives de seguretat, la substitució dels plafons mòbils per cortines divisòries a la platea, i la compra de nou material per a la projecció d'audiovisuals – pantalla i projector-. En acabat, va quedar un romanent dels recursos sol·licitats que estaven destinats a arreglar les goteres de l'equipament, però que a dia d'avui encara no s'ha pogut acabar d'executar.

Tant el servei de consergeria com el servei tècnic de so i de llum està externalitzat. No hi ha dotació de personal per gestionar l'equipament. Això fa que s'hagi de recórrer al servei externalitzat per a obrir i tancar l'equipament, però segurament la conseqüència més destacable és que no hi ha un projecte per aquest equipament que podria oferir una gran quantitat de solucions per l'activitat cultural del municipi, tan a nivell relacional com de programació escènica estable (que ja s'està començant a oferir en aquests moments), com per activitat de pràctica cultural liderada per entitats, col·lectius, l'Ajuntament o empreses.

També pot esdevenir un espai molt útil en programes i polítiques de suport a la creació del talent i teixit creatiu local, en una orientació funcional en la que hi ha escassetat tan a nivell local, com en els territoris veïns.

La Masia-Museu Municipal de Pallejà

La Masia-Museu Municipal de Pallejà²⁷ està ubicat a la masia de Ca l'Albareda, una masia construïda l'any 1615 (data que es pot veure a la part superior d'una finestra), sobre una casa anterior, que després ha tingut diverses modificacions al llarg dels segles XVIII i XIX.

Els seus propietaris, la família Albareda, van ser pagesos emfiteutes benestants, posseïdors d'altres masos i terres de conreu diverses. Eren productors de vi, oli,

blat, sègol i altres cereals, fruita, etc. L'any 1716 era una de les cases mitjanes del poble

²⁷ Museu de Pallejà. Fitxa 08157-36 del Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà.
<https://patrimonicultural.diba.cat/element/museu-de-palleja>

pel que fa a superfície: tenia sis estances a baix, cinc a dalt i golfes. L'any 1888, al costat, es va construir un nou edifici per als propietaris (l'actual CAP). A la masia hi vivien els masovers. Pels volts del 1996 les dues cases i el pati foren adquirides per l'Ajuntament de Pallejà i destinades a equipaments municipals. El Museu no s'inaugura en aquesta Masia fins l'any 2008, tot i que amb anterioritat algunes de les peces que formen part de la col·lecció ja s'havien anat exhibint en diferents dependències municipals.

Com a museu municipal²⁸ és una eina de divulgació del passat de Pallejà i de les formes de vida quotidianes, principalment vinculades a la pagesia, activitat molt important al municipi fins a la segona meitat del segle XX. La col·lecció està formada per peces -la majoria provinents de donacions- que descriuen la història local, a través d'estris, utensilis i instruments de vida quotidiana i del treball.

La gestió de l'equipament es comparteix entre l'Ajuntament i l'Associació Amics del Museu. Aquesta entitat, amb un bon nombre de socis i col·laboradors, duu a terme tasques de restauració de peces, catalogació de documents i fotografies, promoció i conservació del museu, entre altres. L'entitat, a més dinamitza les visites a l'equipament de manera voluntària. Obre dos dies al mes, els primers i tercers diumenges de 12 a 14 hores i es programen visites concertades per a grups amb reserva prèvia.

A la planta baixa hi ha un menjador, una antiga cuina i un celler. Totes tres estances conserven la disposició, el mobiliari i els utensilis de l'època. A la primera planta hi ha una sala central, un dormitori, un oratori i una sala polivalent destinada a exposicions temporals de temes diversos del fons museístic. La tercera planta o golfes es destina a taller de restauració, arxiu i sala de reunions.

Les claus i la consergeria de l'equipament la cobreixen personal de l'ajuntament -conserges del Castell o el mateix tècnic de cultura- i membres de l'entitat Amics del Museu en torns rotatius, en una situació que no facilita un bon ús de l'equipament. És un bon moment per fer una reflexió sobre el futur d'aquest centre patrimonial, que podria jugar un paper molt important en l'impuls cultural i de projecció exterior de Pallejà. Per a arribar a ser-ho, segurament, cal que l'Ajuntament hi jugui un paper més compromès.

La Nau

Nau industrial de 877 metres quadrats que disposa d'enllumenat, de serveis WC per a homes i per a dones i de dos vestidors per activitats esportives. També disposa de places de pàrquing a l'exterior. No disposa de calefacció ni aire condicionat.

S'utilitza com a magatzem i per activitats culturals i trobades d'entitats. Principalment és un espai que permet la construcció de carrosses, sobretot en relació al carnestoltes, però també d'altres activitats de les entitats locals que

²⁸ Malgrat la denominació no compleix els requeriments que estableix la Llei 17/1990, de 2 de novembre de Museus per inscriure's al Registre de Museus de Catalunya ni els vinculats a la possibilitat d'adherir-se a la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona.

requereixin espai brut de treball. També funciona com magatzem de molt material relacionat amb la resta del cicle festiu del municipi.

No disposa de servei de consergeria. Les claus d'accés es gestionen des de l'Àrea de Cultura via la consergeria del Castell. Fins fa dos anys, es cedia a les entitats per fer-hi trobades, menjars populars i festes, però en detectar certa manca de control i algun ús indegut, s'ha procedit a limitar aquests usos.

En general, és un equipament al que li manca un projecte cultural definit. Sembla que ha anat evolucionant seguint una inèrcia que marcava les necessitats d'espai associades a la celebració del Carnestoltes. Però és un espai amb possibilitats per poder-hi ubicar més activitat cultural, ja sigui com a espai destinat al suport al sector creatiu – insistint tal com es feia abans tractant de la Pal·làdius-, o com espai per a entitats de cultura popular que necessiten més espai per les seves activitats, com a espai de relació o, inclús, com a espai de manifestació d'altres arts, des de les performatives més avantgardistes a les d'expressió visual.

En qualsevol cas, amb un pla d'usos fruit de la detecció de les necessitats compartida amb les entitats i la destinació dels recursos adequats podria completar la xarxa d'equipaments del municipi.

Cal no confondre aquest equipament amb el magatzem la Nau de Cultura que, en ús compartit amb la brigada municipal, serveix sobretot per a conservar-hi les carrosses de la cavalcada de Reis i els estris de l'entitat Els Dimonis de Pallejà.

El Centre Cívic de Fontpineda

El barri de Fontpineda té una dinàmica d'entitat descentralitzada -tal i com s'ha avançat en el capítol de descripció del municipi-, amb representants polítics propis, un pressupost especial i un teixit d'entitats organitzades molt arrelat. La difícil comunicació amb la resta del municipi fa que

hi hagi certa sensació de segregació, sobretot en relació a la presència de veïns i veïnes d'altres parts de Pallejà en el barri.

El Centre Cívic de Fontpineda actua d'espai relacional de referència del barri i acull activitats diverses d'entitats locals. Funciona com un equipament cultural de proximitat, amb oferta de tallers, programació escènica de petit format i espai de trobades. També és espai de treball per la rigidoria del barri de Fontpineda.

El Centre Cívic es gestiona des de la Comissió de Gestió Municipal de Fontpineda (l'entitat municipal descentralitzada), i compta amb una auxiliar administrativa que hi treballa de forma permanent.

Com s'ha explicat en el capítol de les entitats, l'Associació de Veïns de Fontpineda i l'Associació Club Fontpineda Plus-55 són les encarregades de proposar i dur a terme les activitats del Centre Cívic del barri. D'activitats, ja s'ha dit que les més tradicionals i populars són la Festa de l'Arbre, la Festa Major de Fontpineda i el Pare Noel, però també hi ha un seguit d'activitats més quotidianes dirigides al lleure i la formació de la població del barri

com balls, cinefòrums, sessions i classes de ioga, zumba, *energy balance*, sortides al teatre o tallers de manualitats al Centre Cívic. També s'hi fan xerrades i presentacions.

L'Arxiu Municipal i altres espais d'interès patrimonial

L'Arxiu Municipal de Pallejà es troba en una habitació al soterrani de l'edifici de l'Ajuntament, en un espai adequat per a aquesta finalitat, amb armaris compactes en un costat i prestatgeries metàl·liques amb arxivadors de cartró, en l'altre. També hi ha una taula de treball.

S'hi troben uns 4.000 documents (prop de 40 m lineals), generats per l'administració municipal. La documentació més antiga que s'hi troba és un llibre d'actes del Comú, de l'any 1820. Cal destacar també el volum i l'interès del fons conservat sobre la Guerra Civil.

Segons la legislació d'arxius, els arxius de municipis de més de 10.000 habitants, que pertanyen al Sistema d'Arxius de Catalunya, han de disposar del personal tècnic i qualificat suficient per atendre les necessitats de l'arxiu i, en tot cas, han de comptar amb una persona arxivera -del mateix ajuntament- que exerceixi la direcció del centre. A dia d'avui, no consta que l'Arxiu Municipal de Pallejà compti amb un/a arxiver/a.

L'Arxiu Municipal és un equipament clau per a la correcta gestió documental de l'Ajuntament i és, alhora, imprescindible per a la gestió, conservació i difusió del patrimoni documental local.

D'altra banda, Pallejà disposa d'un conjunt d'elements patrimonials diversos i de gran interès públic. El Mapa del Patrimoni Cultural de Pallejà reconeix, agrupa i classifica tot aquest patrimoni per facilitar-ne la seva conservació, gestió i difusió. Més enllà dels elements immaterials, les col·leccions, els fons documentals i els objectes, els espais d'interès patrimonial inclouen en edificis, conjunts arquitectònics, jaciments arqueològics, elements arquitectònics, obres civils i espais naturals. D'aquests, alguns han estat objecte d'accions que promouen la seva divulgació, com la ruta turística 'Els enigmes de Pallejà'²⁹.

Altres espais i equipaments d'interès cultural

Pallejà compta amb múltiples espais que tot i no considerar-se exclusivament culturals, amplien els escenaris d'oportunitat per a l'acció cultural. En el marc de la pròpia gestió del consistori, i deixant al marge els centres d'ensenyament, és possible identificar diversos **espais municipals amb una notable intersecció cultural**:

- **La Molinada** és un edifici de finals del Segle XIX en el què destaca tota la seva arquitectura senyorial i especialment la seva torre principal; i que va ser construït pel doctor Josep Torruella. Actualment és un equipament municipal on s'hi troba l'Àrea de Desenvolupament Local, de Promoció Econòmica, de Comerç, d'Igualtat, Mobilitat i de Joventut.
- **L'Espai + Jove Pallejà** és el local on hi ha ubicat el Punt d'Informació Juvenil un espai que compta amb una informadora per atendre les demandes la població jove del municipi. A l'espai, molt a prop de La Molinada, hi ha informació de diferents temes – viatges, habitatge, etc,-, una aula d'estudi, un espai per connectar-se amb ordinadors, una ludoteca i una sala de videojocs. Els seus responsables tècnics els

²⁹ Ruta del patrimoni 'Els enigmes de Pallejà'. <https://www.palleja.cat/serveis-i-tramits/catalogue-de-serveis/ruta-del-patrimoni-els-enigmes-de-palleja.html>

agradaria disposar de més metres per a fer-hi activitats i l'ús més intensiu que en fa la primera adolescència provoca la falta de vinculació dels adolescents més grans.

- Els joves de Pallejà tenen un altre lloc de trobada habitual en el **local de l'Agrupament Escolta i Guia Gratallops**. De fet, aquest agrupament es trobava anteriorment a l'Espai + Jove, però al voler donar-li un nou impuls al servei municipal, es va convidar a l'entitat a buscar un altre lloc. Finalment, amb l'ajuda de l'Ajuntament han trobat un local al polígon industrial del municipi. Segons els responsables de l'Agrupament, aquesta ubicació no és la més adequada per l'activitat amb joves i infants. Són uns 120 noies i nois i l'any 2026 compleixen 30 anys de funcionament. El Local és gran, però és enmig de magatzems i bars i molt a prop de les vies d'accés motoritzat al municipi.
- **El Casal de la Gent Gran de Pallejà** és un servei municipal destinat a l'atenció i el benestar d'aquest tram de la població. A part de la dinamitzadora i els tècnics dels serveis municipals especialitzats, hi conviuen dues entitats impulsades per la gent gran del municipi: d'una banda l'Associació de la Gent Gran, una entitat amb llarga trajectòria que s'ha especialitzat per impulsar un tipus d'activitat més típica d'aquests centres, com ara balls, dinars populars i diferents celebracions; i de l'altra, l'entitat l'Hora de Dona, creada fa més poc temps, que aglutina a un altre tipus de públic, més jove i més format, més d'acord amb les noves generacions de jubilades. Des del Casal s'organitzen diferents activitats de lleure i culturals dirigides als seus usuaris, sobretot peces de teatre – dues a l'any- i diferents cantades. Però la seva activitat més important són les Jornades de la Gent Gran, que tenen una setmana de duració, i que desenvolupa diferents activitats en diversos emplaçaments: hi ha activitats en col·laboració amb els Quarantins i el comerç local, i també inclou sortides, activitats físiques i dinars populars. Des del Casal també es col·labora amb Ràdio Pallejà fent un taller que consisteix en la preparació d'un programa trimestral.

D'altra banda, també és important considerar diversos espais públics a l'aire lliure que formen part de l'escena cultural pallejanenca en determinats moments de l'any, sovint associats a diferents cites anuals:

- **La Plaça del Castell** és l'espai exterior del principal equipament cultural de Pallejà. És un espai útil per a celebrar-hi concerts i altres espectacles de gran format. Des de fa ja uns anys, s'hi celebra els actes principals de la Festa Major d'Estiu, el Carnestoltes, el Sant Jordi i altres manifestacions populars i festives. Durant el carnestoltes s'hi instal·la una carpa que ofereix certa protecció climàtica pels participants a la rua.
- **El Parc de La Molinada** són els antics jardins i horts de la casa Torruella – La Molinda. A la seva part alta s'ha obert l'accés perquè connecti amb la plaça del Castell. Hi ha fonts d'aigua potable, parc infantil i taules de ping pong. És un espai on s'hi pot ubicar activitats culturals a l'aire lliure per la diversitat d'ambients que s'hi donen gràcies al a vegetació i l'arquitectura de l'espai. Durant l'última Festa Major va ser el lloc on s'hi va ubicar la Fira Animalista. Actualment, s'hi ofereixen alguns dels concerts de l'Adroc Jazz Fest i activitats en altres jornades relacionades amb el medi ambient, com la Jugateca ambiental -en col·laboració amb l'Àrea Metropolitana de Barcelona-, un espai d'educació ambiental que ofereix diverses activitats per gaudir en família.
- **Plaça La Ilum** és l'espai continu a la Sala Pal·làdius. És un espai públic i obert que permet la celebració de múltiples activitats culturals, trobades populars i activitats esportives. De fet, és lloc d'espectacles infantils, programació de les Festes Majors (plantada de gegants i capgrossos i inici del cercavila) i del Carnestoltes d'Estiu. També s'ha cedit per a celebracions promogudes per agents privats, com festes Holi Colors o punt de sortida de la rua del Dia de l'Orgull.

- **La Zona** esportiva està situada a l'entrada del municipi i comprèn un poliesportiu, un camp de futbol, una piscina coberta i diverses pistes per a la pràctica d'altres esports, com el tennis. Donada l'alta concentració d'instal·lacions esportives, l'amplitud dels espais i la notorietat que té entre la població, sobretot la més jove, és una zona en la que s'han organitzat activitats festives i pot albergar alguna manifestació cultural a l'aire lliure. En alguna edició del Carnestoltes havia estat l'escenari de la part final de la rua.
- **L'entorn del Roure de la Blanqueria**³⁰ es tracta d'un indret especial, tant per la seva situació com per les seves característiques, amb valor patrimonial. L'espai està presidit per un roure de grans dimensions amb un tronc que es ramifica en dos i una copa baixa i frondosa que li proporciona ombra i pot donar aixopluc als visitants. Es troba molt a prop del centre del municipi i s'hi arriba per una zona condicionada pel passeig. L'Ajuntament ja ha pensat en començar a realitzar-hi alguna activitat cultural de petit format en la propera Festa Major.

Per últim, també és necessari considerar l'existència d'**espais privats que juguen un paper important en la dinàmica cultural local**. A banda de les **escoles de dansa i ball**, centres d'ensenyament artístic al voltant dels que es mou una comunitat educativa i de famílies vinculades a la dansa i el ball, és també destacable l'**Economat de Pallejà**, un espai ubicat a la Plaça Verdaguer, en el nucli urbà del municipi, molt a prop de El Castell.

En aquest punt de trobada s'hi duen a terme diferents activitats culturals i espai promogut per l'Associació 3 Unces (Ateneu l'Economat de Pallejà). Aquesta entitat, tal i com s'ha explicat a l'apartat sobre els agents culturals, va ocupar l'espai que va deixar un comerç d'alimentació sostenible i de proximitat i el va transformar en un projecte sociocultural. Actualment, manté un servei de bar, és seu de l'organització i espai que acull diferents activitats. La forma de l'espai recorda una V i s'hi pot ubicar un petit escenari on celebrar-se concerts de petit format, xerrades, presentacions i altres activitats de diàleg i relació.

La plaça Verdaguer, just davant de l'Economat, funciona com un espai annex a l'espai interior de l'Economat. Especialment quan hi fa bon temps, es indicat per a concerts de petit format, balls i menjars populars. Per la seva centralitat, dimensions i per protegir el dret de descans dels veïns de vegades cal desplaçar les activitats que es proposen des de l'entitat de l'Economat a la part del darrera de la Plaça del Castell.

---

³⁰ La Blanqueria. Fitxa 08157-107 del Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà. <https://patrimonicultural.diba.cat/element/roure-de-la-blanqueria>

Síntesi d'aproximació als equipaments i espais culturals

- Pallejà està ben dotada d'equipaments culturals, tan en quantitat com en qualitat, i compleix amb els requisits que marca el PECCat i el Mapa de Lectura Pública.
- Tot i així, les entitats culturals del municipi declaren patir manca d'espais per donar resposta a les seves necessitats d'emmagatzemar material i per dur a terme activitats concretes.
- Tot i la bona disposició d'espais, als equipaments culturals de Pallejà els hi manca un projecte propi, una definició clara i, en coherència a la detecció de necessitats, un model organitzatiu i una dotació de recursos proporcional. Això és especialment evident amb la Sala Pal-làdius, però també a La Nau. I a la Masia – Museu cal una reflexió sobre el seu futur.
- El Castell com a vaixell insígnia de la cultura a Pallejà funciona com un espai divers i polivalent que pot donar resposta a múltiples necessitats d'espai, gràcies a la sala d'actes, la sala d'exposicions i la gran quantitat d'estances, aules i espais disponibles i hàbils per a molt diversos usos. El fet que no s'hagi privatitzat cap espai a través de cessions exclusives és una avantatge per una gestió àgil i orientada a les necessitats de la ciutadania i el bé comú.
- La Biblioteca tot i trobar-se en una segona i tercera planta – i per tant no tenir accés directa des de l'espai públic – és un equipament que està donant resposta als objectius bàsics d'accés al coneixement i foment de la lectura, a part d'esdevenir espai de trobada i relació per la ciutadania.
- La Sala Pal-làdius és un equipament que sembla infrautilitzat. El fet de no comptar amb projecte propi, ni amb personal que es centri en desenvolupar-lo sobre el terreny i en el dia a dia és una pèrdua d'oportunitat. Podria ser una gran referència com a motor de l'activitat escènica i musical, i oferir opcions per la pràctica cultural i artística de la ciutadania i convertir-se en un espai relacional central
- La Nau ofereix l'espai necessari per l'activitat de construcció, decoració i ornament de carrosses per la rua del Carnestoltes. A més, de suposar un espai extra per l'emmagatzematge de l'ajuntament i d'algunes entitats que gestionen material i atrezzo pesat. No obstant això, al ser un espai d'ús comú, en el que entren i surten moltíssimes persones, és necessari un protocol d'ús clar i unificat per a tota la ciutadania. A més, de fer una auditoria sobre les mesures de seguretat que hi ha, tenint en compte que alguna de les feines que s'hi fan tenen cert risc.
- La Masia – Museu com a centre de conservació i promoció del patrimoni rural de Pallejà és un espai d'interès tan per la població local com per a visitants. Cal, això sí, fer una reflexió sobre el futur de l'equipament que, a hores d'ara, depèn de la voluntat d'una entitat que no té assegurat el relleu generacional.

2.3 Activitat cultural

Pallejà té una activitat cultural diversa, amb propostes de molts àmbits i caràcters diferents, dirigida a tots els segments de la població i entre les que sobresurten les principals dates del calendari festiu, com a màxima expressió de la celebració popular i la participació ciutadana en cultura.

El calendari d'activitat cultural de Pallejà està marcat principalment per les següents dates:

Blocs d'anàlisi	Projectes, activitats destacades
Cultura popular i tradicional	<ul style="list-style-type: none"> Festa Major d'hivern Carnestoltes Sant Joan Festa Major d'Estiu Nadal – Reis Sant Jordi
Arts escèniques i musica	<ul style="list-style-type: none"> Programació estable Sala Pal·làdius Festival Adroc Jazz
Arts visuals	<ul style="list-style-type: none"> Taller de pintura Elements escultòrics Pintura mural de l'Institut de Pallejà Concurs de Pintura Ràpida
Foment de la lectura i les lletres	<ul style="list-style-type: none"> Activitats de la Biblioteca Concursos literaris de Sant Jordi Edició del llibre de l'entitat PallejArt
Patrimoni Cultural	<ul style="list-style-type: none"> Rutes per espais d'interès patrimonial Turisme

S'ha arribat a dir que, gràcies a la gran participació popular i la propensió a les celebracions festives, Pallejà és una ciutat que tot l'any està de festa. Sí que és cert i cal tenir en compte que, a nivell pressupostari, aproximadament el 80% dels recursos per activitat cultural es destina al calendari festiu, la qual cosa és una desproporció i un fre envers a la resta d'elements de la política cultural del municipi.

Tot seguit, es fa un repàs de tota l'activitat cultural que es desenvolupa a dia d'avui a Pallejà per àmbits:

Cultura popular i tradicional

Pallejà és un d'aquells municipis que té dues festes majors, una d'estiu i una d'hivern. La d'hivern coincideix amb Santa Eulàlia, patrona de la ciutat; i la d'estiu se celebra a mitjans de juliol. Al mes de juliol també se celebra la Festa Major de Fontpineda.

La Festa Major d'hivern dura entre una setmana i deu dies pels volts del 12 de febrer i, en funció de les dates en què cau cada any, s'encadena amb el Carnestoltes marcant una activitat frenètica al municipi de caràcter festiu. L'organització de la Festa Major d'hivern la comparteixen les entitats i l'Ajuntament, però recau principalment en els tècnics municipals. S'hi pot trobar una gran varietat d'activitats culturals, esportives i d'esbarjo.

Entre les activitats culturals hi ha espectacles infantils, obres de teatre i concerts de música, així com diferents actes de cultura popular, com cercaviles de gegants, capgrossos i correfocs, entre altres.

En els darrers quatre anys també s'ha celebrat el festival d'art i llum, *Lux Hominum*, una iniciativa que compta amb la col·laboració de la Universitat de Barcelona i l'Institut de Pallejà. Dins d'aquesta activitat, professors i estudiants de Belles Arts i de l'Institut proposen instal·lacions i activitats participatives en diverses localitzacions del municipi, amb l'art lumínic com a fil conductor.

Sant Joan és una altra data important en el calendari festiu del municipi. Per celebrar el canvi de solstici i l'arribada de l'estiu, Pallejà organitza un sopar i una revetlla popular a la Plaça del Castell. Com a element destacat, el municipi s'uneix amb Molins de Rei per rebre la Flama del Canigó, que després serà la que encendrà la foguera de les entitats.

Per la Festa Major d'Estiu, durant quatre dies es combinen activitats i espectacles diversos, com ara balls, concerts, activitats esportives i culturals i animació per als pallejanencs i pallejanenques, tenint en compte els diferents segments de població. És una festa que es caracteritza per molta activitat esportiva, amb un clar accent i protagonisme de les activitats infantils, i molta activitat de festa i concerts a les nits.

Però si hi ha una festa que defineix i capitalitza l'esperit de festa i les ganes de participar dels veïns i les veïnes de Pallejà és **El Carnestoltes**. Com ja s'ha explicat en el capítol del teixit associatiu, bona part de l'organització del Carnestoltes recau en la KACO (comissió de Carnestoltes): un grup de persones que, amb l'ajuda de l'Ajuntament, gestionen totes les activitats que es duen a terme durant aquesta setmana de febrer, així com també l'ordre i ús de La Nau com espai de treball de les diferents carrosses. Aquesta comissió té molt a veure amb un dels fenòmens amb més personalitat de Pallejà i que ja té una tradició de 30 anys, els Quarantins.

La feina administrativa, la gestió econòmica i la neteja i la seguretat recau a l'Ajuntament.

A dia d'avui, amb dades del 2024, al Carnestoltes de Pallejà hi participen 1.913 persones en 67 comparses, 40 carrosses i 11 carrosses joves (de 18 a 25 anys) i 2 de juniors (de 12 a 18 anys). Això significa que prop del 17% de la població de Pallejà forma part de la desfilada del Carnestoltes.

Això vol dir que durant les setmanes prèvies a la celebració, es produeix una gran activitat de fabricació i engalanat de les diferents carrosses que hi desfilen. El Carnestoltes implica moltes hores de feina als participants i provoca un gran moviment per la zona de la Nau³¹, on hi treballen dia i nit, ciutadans i ciutadanes implicades des del seu grup o entitat. És un moment de trobada i de compartir espai entre diferents generacions de pallejanencs i pallejanenques, amb esforç, destresa i imaginació.

El Carnestoltes de Pallejà ha experimentat un creixement molt destacat des de la seva primera manifestació l'any 1991, i sobretot arran de la implicació de la ciutadania a través dels Quarantins i la KACO. En tot aquest temps s'ha ampliat activitat (ara hi ha actes per dijous gras i dimecres de cendra), s'ha ampliat el recorregut i també les instal·lacions per acollir tota la gran quantitat de carrosses i comparses que desfilen el dia de la rua. Actualment, no té res a envejar a altres festes de carnestoltes de ciutats amb molt més renom i població.

---

³¹ Aquest any, 2025, l'Ajuntament ha llogat una altra nau industrial per acabar de donar cobertura a la gran quantitat de carrosses que s'han engalanat per Carnestoltes.

També val a dir que hi ha un debat sobre el sostre de creixement que té la festa. Segons els responsables de l'Ajuntament i els representants de la KACO, cal prendre consciència d'on està el límit de la ciutat a nivell organitzatiu, de seguretat, a nivell econòmic i pel que fa a recursos humans.

Des de fa més de 10 anys, a Pallejà també se celebra un Carnestoltes d'estiu: el **Carnestiu**, amb pregó, rua i ball.

El calendari festiu de Pallejà es completa amb la celebració de les festes tradicionals del calendari, com són el Nadal, el **Sant Jordi** (es tractarà en l'apartat d'activitats de foment de la lectura) i el Sant Joan.

Per les festes de **Nadal**, destaca la desfilada dels reis que també comporta la construcció i adequació de carrosses i que, en aquest cas, té l'epicentre del treball previ a La Nau. L'any 2021, l'Ajuntament va decidir ampliar l'activitat que es feia durant el dia de Reis amb un campament reial que es contractava de forma externa. Després d'aquella edició, com que no s'ha disposat del mateix pressupost s'ha hagut de fer a partir del concurs de persones voluntàries i el suport tècnic i administratiu de l'ajuntament.

Per últim, destacar que l'Ajuntament ha estat treballant en els últims anys en la incorporació de mesures d'inclusió en l'organització de les activitats culturals, sobretot en els actes festius. Així, per la Cavalcada de reis, amb la col·laboració de l'entitat Autisme Pallejà, es va delimitar una zona del recorregut com a zona tranquil·la sense música i sorolls per afavorir l'assistència d'infants autistes. Per a la Festa Major de Santa Eulàlia es va repetir l'experiència a la cercavila dels gegants.

En aquesta línia, també s'han incorporat símbols pictogràfics als programes de les festes per fer-los més accessibles a tota la població.

Arts escèniques i música

Les arts escèniques i la música en viu tenen diferents escenaris a Pallejà, però l'equipament especialitzat i per excel·lència per acollir-les és la Sala Pal·làdius.

En aquesta sala s'hi programa tan muntatges escènics com concerts de música. En els últims anys, i amb el suport del Programa.CAT³², l'Ajuntament ha realitzat una aposta per millorar i incrementar la programació estable d'aquesta sala. I la resposta del públic ha estat positiva.

Així, l'any 2024, la programació completa d'arts en viu a la Sala Pal·làdius va constar de 10 funcions: 9 espectacles de teatre (6 de text contemporani i 3 d'espectacles musicals) i un concert de pop-rock. Per entendre la progressió i l'aposta per aquesta activitat, cal remarcar que el 2023 es van programar 6 espectacles a la Sala i el 2022, només 4.

A la taula següent es pot observar l'evolució de l'increment de l'activitat programada en aquests darrers tres anys, i el conseqüent augment de la inversió que comporta. Cal destacar la gran evolució del percentatge d'ocupació de la sala pel conjunt de la programació proposada, passant del 45% l'any 2022 al 79,3% d'aquest 2024.

L'any 2024 van ser 3.253 espectadors els que van assistir a alguna de les 10 propostes escèniques de la sala.

---

³² Programa de la Generalitat de Catalunya en col·laboració amb la Diputació de Barcelona que finança directament una part de la contractació dels espectacles inclosos en les programacions estables dels espais escènics municipals, que permet als ajuntaments contractar actuacions artístiques a preus directament subvencionats.

Taula 13: Número d'espectacles, d'espectadors i % d'ocupació de la Sala Pal·làdius en programació de teatre i música.

	Número d'espectacles	Total espectadors	% ocupació total	Cost de l'activitat ³³	Subvenció ³⁴	Ingressos Taquilla
2022	4	585	45,0%	7.004,8 €	1.993,2 €	1.704,0 €
2023	6	854	47,4%	14.318,2 €	3.541,7 €	5.800,0 €
2024	9	3.253	79,3%	26.348,4 €	8.386,6 €	11.400,0 €

Font: Elaboració pròpia segons dades de l'Ajuntament

A banda de la programació a la Sala Pal·làdius, també cal destacar la programació de teatre que s'ofereix a les escoles del municipi. Com s'ha explicat anteriorment, aquesta programació es vehicula a través del Grup Local de la Xarxa que la proposa i gestiona. Normalment es fan tres o quatre obres per curs adreçades a les escoles i l'Institut.

Per altra banda, també cal destacar una manifestació de música en viu en format de festival gratuït i dirigit a tota la ciutadania, el Festival Adroc Jazz Fest. Aquest festival és una iniciativa de l'Ajuntament amb el suport de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona. Una jornada que pretén acostar aquest gènere musical al conjunt de la població i que com ja s'ha explicat anteriorment pren el relleu del Festival Pallejazz. Normalment s'hi programen tres o quatre concerts entre la Plaça del Castell i al Parc de La Molinada.

Igualment dins de l'àmbit de l'activitat musical cal relacionar tota l'activitat d'exhibició que es fa des del Taller de música municipal. Les principals activitats públiques del Taller de música són el Festival de final de curs que ofereix al mes de juny i la participació en el dia de la música, per Santa Cecília, el mes de novembre.

DansaLlibre ha estat una proposta que aprofitava la proximitat entre les celebracions del dia del Llibre (Sant Jordi, 23 d'abril) i el dia de la Dansa (a finals d'abril) per oferir una programació en diàleg entre les dues disciplines en col·laboració entre les escoles de dansa i les llibreries del municipi. En principi, l'any 2025 es deixarà de programar el DansaLlibre i es tornarà a celebrar les dues festivitats per separat.

A banda d'aquesta col·laboració amb el DansaLlibre o la celebració del Dia Internacional de la Dansa, les escoles de dansa fan els seus festivals de fi de curs que, habitualment, tenen lloc a la Sala Pal·làdius.

La Coral Pau Casals, tal i com s'ha explicat en el capítol dels agents culturals, fa dos concerts a l'any: un per a la Festa Major d'Estiu i l'altre per Nadal. També, al voltant de Nadal, fa una cantada de nades a les residències d'avis de Pallejà. També tal i com s'ha explicat abans, participa en el Musicoral del Baix Llobregat, un circuit d'uns 7 o 8 concerts a l'any, en el que a cada concert hi canten uns cinc grups corals de la comarca. Aproximadament cada quatre anys, se'n celebra un a Pallejà.

³³ El cost de l'activitat inclou l'import del catxet artístic, les despeses de serveis tècnics, de consergeria i de gestió de venda de les entrades.

³⁴ És la suma de les aportacions de la Generalitat de Catalunya i la Diputació de Barcelona a través del programa.CAT

Arts plàstiques i visuals

L'activitat d'arts visuals o plàstiques a Pallejà es promoció via dues línies d'actuació de l'Ajuntament, sota el nom de Programa Creació i Art. Per una banda, les exposicions i per altra els concursos.

Val a dir que és un programa que inclou tan l'art visual com la creació literària i els objectius que persegueix són els de fomentar la creació (tan d'arts plàstiques com literària), aproximar la vivència de l'artista al conjunt de la ciutadania, transmetre coneixements i, en general, crear un hàbit i un gust per participar de la cultura artística.

La programació d'exposicions de caràcter artístic té el seu espai de referència a la Sala d'exposicions de El Castell. Allà es programa un continu de dinàmica expositiva amb una freqüència, aproximada, d'una exposició mensual. Els continguts tenen molt a veure amb les peticions que arriben i amb l'activitat de les entitats més inclinades a les arts plàstiques. Són habituals les mostres dels treballs dels alumnes del taller plàstic i també de les escoles del municipi. Però també s'exposen els treballs d'artistes locals.

També hi tenen lloc aquelles exposicions més de l'àmbit tradicional, com de pessebres, punts de llibre o altres manualitats amb potencial interès per la ciutadania.

Dins del mateix programa, l'Ajuntament promou un concurs de pintura ràpida com una activitat programada durant la Festa Major d'Estiu del municipi. Aquest és un concurs de llarga tradició a Pallejà i que reparteix premis en metàl·lic pels guanyadors en tres categories diferents (infantil, junior i adults).

El taller de pintura instal·lat a El Castell ofereix formació no reglada i en diferents formats en arts plàstiques i manualitats. A part de classes de pintura i arts plàstiques en diferents horaris, realitza activitats en col·laboració amb l'Espai +Jove o la Biblioteca per aproximar les possibilitats d'expressió i creació artística a públics que potser d'entrada no hi estan orientats.

El fet que el Castell disposi d'una sala d'exposicions permet organitzar algunes mostres del treball dels diferents alumnes o usuaris dels tallers.

Val la pena fer esment, en aquest apartat, del conjunt d'elements escultòrics que adornen l'espai públic de Pallejà. Actualment aquesta categoria està formada per 6 elements destacables, de dimensions força considerables i tots ells ubicats en el nucli urbà, tot i que distants entre ells. Les escultures més allunyades del centre són: l'Escultura de l'Abraçada –alçada com a punt culminant de les obres de rehabilitació del sector est del municipi-; l'Escultura "Torres de les cultures" –ubicada a la rotonda de la Ronda de Santa Eulàlia-; l'Escultura de la vela -ubicada a la zona nord-est del municipi-, i l'Escultura en homenatge a Santa Eulàlia -situada en una altra rotonda de la Ronda de Santa Eulàlia-. Mentre que les altres dues escultures són de dimensions més reduïdes i estan situades en punts més centrals: L'escultura en homenatge a la sardana -a tocar del costat llevant de El Castell-, i l'Escultura de commemoració dels 25 anys de la Coral Pau Casals -ubicada a la Rambla Pau Casals, al costat de La Molinada³⁵-.

---

³⁵ Per a més informació sobre aquests elements, es pot consultar el Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà. Vegeu nota 10.

Foment de la lectura i les lletres

La Biblioteca municipal de Pallejà és l'equipament i el motor de les polítiques, programes i projectes de foment de la lectura i suport a les lletres en el municipi.

Tal i com s'ha explicat en el capítol d'equipaments, tota la organització, els serveis i les activitats de la biblioteca giren al voltant de l'objectiu del foment de la lectura i l'escriptura, a banda d'avançar en molts altres objectius.

A banda del servei de préstec de llibres (més de 16000 durant el 2023), la Biblioteca programa una sèrie d'activitats que vertebraven l'activitat cultural del municipi i són eix fonamental en el foment de la lectura. En aquest sentit, i segons la memòria del 2023, cada any realitza un conjunt d'activitats com:

- Clubs de lectura – 29 sessions amb 295 persones participants.
- Tallers entorn de pràctiques com dibuixos amb elements de la natura, de cosmètica natural, d'enquadernació, de bosses de roba, etc... – amb 795 inscrits
- L'Hora del conte- 12 sessions amb més de 1.200 participants.
- Exposicions de temàtiques relacionades amb la literatura i les lletres
- I també sortides, excursions i itineraris per l'entorn de Pallejà resseguint continguts, coneixements i temes relacionats amb qualsevol de les àrees de saber en les que la biblioteca ofereix accés a la informació.

Una altra línia d'activitat important són les presentacions de llibres d'autors i autores locals, doncs permet en primer lloc conèixer la producció literària de l'entorn i, a la vegada, és un estímul per la població que té la voluntat d'endinsar-se en la creació literària.

També cal dir que, en vinculació al programa d'estímul a la creació del municipi que s'ha comentat en l'apartat de les arts visuals, l'Ajuntament promou un concurs literari coincidint en el dia del llibre, la Diada de Sant Jordi. Aquest és un concurs que en són tres, en realitat. Un en català -Sant Jordi-, un en castellà -Miguel de Cervantes-, i un en anglès -William Shakespeare-. A més, ofereix l'opció de participar en narració breu i poesia i estableix diferents categories per trams d'edat. Els guanyadors de les diferents categories del concurs es donen a conèixer el Dia de Sant Jordi.

L'Oficina de Català de Pallejà forma part del Centre de Normalització Lingüística del Llobregat Nord, Ca n'Ametller, situat a Molins de Rei. És una oficina que ofereix tant els cursos generals del Consorci de Normalització Lingüística amb l'objectiu d'obtenir la diferent titulació en relació a la llengua catalana, com altres cursos complementaris més enfocats a la conversa o a àmbits específics. L'Oficina de Català de Pallejà també organitza conjuntament amb la Biblioteca municipal, amb qui comparteixen equipament, un club de lectura en llengua catalana.

Patrimoni cultural

Pel que fa al patrimoni cultural, Pallejà compta amb dos focus d'activitat importants. Per una banda, la Masia-Museu, i per altra, el conjunt de patrimoni inventariat en el mapa realitzat l'any 2023 que inclou elements arquitectònics, naturals i immaterials.

El Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà és una eina de coneixement global sobre el patrimoni local que serveix per unificar tota la informació existent i garantir que aquesta estigui a disposició de la ciutadania i és un bon recurs per a la gestió, protecció i conservació del patrimoni, per a prendre decisions sobre el planejament urbanístic, o per a dissenyar rutes didàctiques i turístiques que permetin donar a conèixer diferents elements patrimonials a la ciutadania.

De resultat de tot el treball s'han fixat un total de 136 elements³⁶. En destaquem quantitativament els elements de patrimoni immoble, especialment els edificis (70). Dins d'aquest grup, un elevat nombre d'elements (28) correspon a barraques de vinya i forns de calç. En segon lloc, hi trobem els elements arquitectònics (15) i, en tercera posició, els jaciments arqueològics (8). És menys nombrós el patrimoni moble, documental o natural, amb 9, 4 i 6 elements catalogats respectivament.

A partir d'aquest treball, tal i com s'indica en la mateixa memòria que l'acompanya, es poden implementar o gestionar futures polítiques culturals o patrimonials, prenent la informació, catalogació, classificació, identificació i localització que recull com a punt de partida imprescindible però no legal ni normativa. La finalitat del treball és recopilar de manera exhaustiva tots els elements que són reconeguts com a rellevants o singulars en aquesta població.

El Mapa del patrimoni Cultural de Pallejà assenyala que la majoria dels elements inventariats són de titularitat privada, la qual cosa, per altra banda, no és estranya en municipis de característiques similars. Tot i així, aquesta característica és rellevant a l'hora d'establir qualsevol iniciativa orientada a promocionar el patrimoni del poble, ja sigui de manera individualitzada o per establir qualsevol xarxa que posi en relació diferents elements. Cal doncs, tenir present que aquestes iniciatives han d'estar col·legiades amb els legítims propietaris.

Per últim, destacar la inclusió de quatre elements de patrimoni immaterial. En aquest apartat s'inclou les manifestacions festives, tècniques artesanals, tradició oral, música, dansa i costumari que representin una activitat singular específica. En el cas de Pallejà, s'han considerat patrimoni immaterial la Festa Major d'Estiu i la d'Hivern i la Festa dels Quarantins, de la qual es destaca l'especificitat i autenticitat i el fet que el grup protagonista forma part de la resta del cicle festiu del municipi.

Per últim, també s'ha inclòs en el mapa la recol·lecció de les maduixes com a tècnica artesanal que representa una especificitat del municipi, tot i que a dia d'avui no continuï activa, però el record es manté viu gràcies a la feina que fa l'Associació dels Amics del Museu.

En la mateixa línia de treball de reforç, ordenació i promoció del Patrimoni del municipi, destaca el disseny i proposta de diferents rutes que va impulsant l'Ajuntament. Ja fa uns anys que ha posat en marxa la proposta d'una nova ruta: "Els enigmes de Pallejà"³⁷, com una forma lúdica de conèixer els fets històrics i la singularitats del municipi.

³⁶ Per a més informació sobre aquests elements, es pot consultar el Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà. Vegeu nota 10.

³⁷ Per a més informació sobre aquesta ruta, vegeu nota 29.

Ara, al 2025, s'ha ampliat amb més punts d'interès, com és l'edifici de La Molinada, les escultures l'Abraçada i Vela, i la Torre de les Cultures.

A través d'un codi QR senyalitzat a cada punt o monument, o del següent enllaç, les persones que hi participin en la iniciativa poden recórrer els carrers i edificis mentre resolen els enigmes proposats.

El recorregut comença al Castell i continua per l'entorn de la plaça Major, l'edifici de l'Ajuntament i la zona de la plaça de les Masies. Després segueix per Can Daunis i Ca l'Obianc, per dirigir-se cap a la plaça de l'Estació i Església i a Ca n'Albareda. La ruta s'ha ampliat a altres punts d'interès, com és l'Abraçada, la Vela i la Torre de les Cultures.

Síntesi d'aproximació a l'activitat cultural

- L'activitat cultural de Pallejà és diversa i expandida durant tot l'any i per a tots els públics, però el cicle festiu (festes majors i Carnestoltes) té un pes desequilibrat en relació a la resta de les activitats, sobretot en quan al pressupost.
- Tot i així, aquesta activitat popular relacionada amb les grans dates del cicle festiu (festes majors i carnestoltes), és un cas d'èxit de participació, implicació i identificació, com a contrapunt a la sensació de ciutat dormitori que arrossega el municipi després dels grans creixements de la població entre els 50 i els 70 i sobretot a principis dels anys 2000.
- Part d'aquest èxit és degut a la iniciativa dels Quarantins, que és molt singular, especial i que crea forts lligams entre la població.
- Cal estudiar com posar límits al creixement del Carnestoltes per no provocar una mort d'èxit.
- L'aposta per una programació escènica estable està resultant un èxit i pot ajudar a crear ancoratge entre la població a l'hora d'accedir a oferta cultural.
- Tot i algunes iniciatives particulars, manca alguna programació singular de manifestacions culturals més contemporànies, atractives i d'interès per segments amplis de la població.
- Pallejà té un patrimoni cultural ric i divers, tal i com es desprèn del Mapa de Patrimoni Cultural elaborat fa un parell d'anys. Aquest patrimoni està configurat per diversitat d'elements, tan materials - tan mobles com immobles. com immaterials. Posar en valor l'essència que configura com a testimoni de la seva història i identitat pot ser un fil conductor a explorar per projectar la cultura del municipi.

2.4 Comunicació i difusió de la cultura

La comunicació forma part de l'estratègia de qualsevol política cultural. Per comprendre la dimensió de la comunicació en l'àmbit de la cultura a Pallejà cal analitzar la comunicació pública -la difusió sobre l'activitat cultural-, i la comunicació interna -la relació entre agents culturals-.

L'Ajuntament és el principal agent comunicador del municipi en l'àmbit de la cultura. Disposa d'una regidoria de la qual el responsable polític és el mateix que en la regidoria de cultura. Des de fa 2 anys, aquesta regidoria compta amb una referent tècnica. Des d'aquesta regidoria es marquen les directrius i protocols de comunicació en tots els àmbits d'actuació municipal. La relació entre el servei de comunicació i cultura no té un espai de treball determinat, sinó que es va atenent les necessitats en cada moment. Tampoc passa amb la resta de serveis de l'Ajuntament.

Els mitjans municipals de comunicació són sobretot digitals: la web oficial del municipi - www.palleja.cat -, i els perfils a les plataformes de xarxes socials. Actualment, l'Ajuntament compta amb un perfil a Instagram i un altre a Facebook que es gestionen des del servei de comunicació. Val a dir que alguns serveis del propi ajuntament tenen perfil propi a les xarxes socials. No és el cas del Servei de Cultura que no en té, però sí, per exemple, la Biblioteca Municipal. Per altra banda, Pallejà també compta amb una emissora de ràdio, de la qual se'n parlarà amb més detall dins d'aquest apartat.

En l'àmbit cultural, la principal manera de donar a conèixer l'activitat que es duu a terme al municipi és a través d'aquests canals digitals, però el circuit per a publicar-hi és diferent en funció de si l'activitat és pròpia de l'Ajuntament o és pròpia de les entitats o altres agents culturals.

En el primer cas, el tècnic de cultura elabora el material amb la informació bàsica de l'esdeveniment i després de passar pel servei de correcció lingüística, arriba al servei de comunicació que ho publica a la web com una notícia i després es publica en els perfils de xarxes socials dies abans de la data de l'activitat.

De totes maneres, s'està en camí d'atorgar una personalitat i tracte propi a alguna de les activitats específiques promocionades per l'Ajuntament, com la programació estable de teatre, a la qual es vol explicar amb una presentació pública de temporada. A dia d'avui, només s'explica cada espectacle per separat.

Les entitats o col·lectius que volen difondre alguna activitat pròpia a través dels mitjans de l'Ajuntament, han d'enviar la imatge i/o el cartell al tècnic de cultura. Quan després de passar per correcció lingüística, obté la conformitat de la regidoria de comunicació, es retorna a l'entitat perquè en faci difusió pròpia i, a més, es publica als perfils de xarxes socials del Ajuntament. La publicació a la web com a notícia és una decisió del servei de comunicació.

Per una altra banda, l'Ajuntament també disposa d'una base de dades de veïns i veïnes segmentada per temes d'interès i, a partir d'aquesta segmentació, els hi envia informació diferenciada. El butlletí electrònic com a mitjà general d'informació de l'Ajuntament envers la ciutadania no existeix i la Revista Adroc que es publicava, primer en paper i després en digital, es va deixar de fer l'any 2018 per dificultats en el seu finançament.

La mancança d'un mitjà de comunicació local que reculli temes d'interès de proximitat i que difongui les activitats culturals o de relació és un aspecte assenyalat en algunes de les sessions amb veïns i veïnes com a prioritària.

De comunicació a l'espai públic se'n fa poca. No es fan pòsters i banderoles per penjar a la via per un cost massa elevat. Si en alguna ocasió se n'ha fet o se'n vol fer, s'ho ha de pagar cadascú, sigui un servei de l'Ajuntament o una entitat.

Si que es fa una distribució d'alguns elements de seguiment de les principals activitats culturals, com per exemple els programes de mà de les festes majors i del Carnestoltes. Aquests programes de mà es distribueixen per les llars del municipi i les despeses les comparteixen la regidoria de comunicació i la de cultura. Val a dir que algunes vegades les bustiades no arriben al barri de Fontpineda per dificultats de les empreses d'arribar-hi.

També es fan cartells de la majoria d'activitats pròpies i es distribueixen per les principals dependències municipals. De les obres de teatre a la Sala Pal·làdius se'n fa un cartell per cada una de manera individual i es distribueix en aquestes dependències municipals. Aquesta pràctica es fa en cultura com en la majoria d'activitats que es promouen des d'altres serveis municipals.

En relació a la comunicació entre els diferents agents del teixit cultural de Pallejà, amb l'Ajuntament com a principal protagonista, cal dir que existeix des de fa relativament poc un grup de WhatsApp on hi són representants del propi ajuntament i de la majoria de les entitats culturals del municipi. El grup de WhatsApp serveix per intercanviar informació sobre les activitats que organitza cada entitat. És una comunicació més àgil i directa.

Cal destacar també un canal de comunicació intern que es va llançar al voltant de la programació de teatre estable. L'Ajuntament es va posar en contacte amb un col·lectiu que organitzava sortides per anar al teatre a Barcelona. Un col·lectiu que va arribar a aplegar unes 200 persones i que s'havia anat organitzant de manera espontània, sobretot pel boca - orella, però a partir de la pandèmia va deixar de funcionar. L'Ajuntament va contactar amb els principals instigadors (4-5 persones) de la iniciativa i els va incloure en un grup de WhatsApp on els hi proporcionen informació sobre les obres que programa l'Ajuntament. Aquestes persones, al seu torn, envien la informació a la resta de la gent que estava inclosa en el grup que viatjava a Barcelona per anar al teatre. Des del Servei de Cultura de l'Ajuntament estudien utilitzar aquest grup per dialogar sobre la pròpia programació amb aquesta gent "experta", tot i tenint en compte els condicionants amb els que programen que, són, sobretot econòmics i la necessitat que els muntatges formin part del Programa.CAT.

Ràdio Pallejà

Ràdio Pallejà és l'emissora municipal que està en antena des de fa més de 20 anys. El seu impuls es va encarregar al Servei de Cultura. Es va regularitzar la seva emissió per FM i es va contractar una persona que en fos responsable. Després de diferents canvis, la ràdio va anar quedant desconnectada, sense projecte, el responsable tècnic no tenia un marc on actuar ni unes línies de treball definides. Això va fer que anés perdent força i interès dins del municipi.

Ara fa un any, aproximadament, es va mirar de donar-li un nou impuls, posant-la al servei de noves propostes i ampliant les mirades del projecte. Es va crear la Regidoria de Ràdio i es va tornar a unir el projecte a la Regidoria de Cultura. El principal canvi va venir donat del seu salt a internet. Es va crear la pàgina web, que pot funcionar com a plataforma d'arxiu dels continguts i permet escoltar els programes a la carta. Això ha obert una nova etapa al mitjà i els estudis s'han ubicat a la Sala Pal·làdius. Al matí, el tècnic contractat per l'Ajuntament fa un programa d'una hora diària de dilluns a divendres i s'ha fet una crida per qui vulgui venir a fer el seu programa per les tardes. Actualment, hi ha 10 programes bastant estables i aproximadament 100 persones es connecten cada dia. S'està en procés que els voluntaris es constitueixin en entitat per gestionar millor la seva vinculació amb la ràdio.

L'activitat radiofònica obre molt el ventall de l'activitat cultural i a la vegada és un instrument d'articulació comunitària molt potent. La ràdio potencia l'activitat cultural tan pel valor del propi contingut que s'hi emet com per la relació que pot establir i complementar amb la resta de l'activitat cultural del municipi.

Lectura en clau de fortaleeses, debilitats, amenaces i oportunitats de la diagnosi

Fortaleeses	Debilitats
<ul style="list-style-type: none"> • Pallejà compta amb una situació geogràfica privilegiada ja que constitueix un punt d'enllaç entre la Catalunya central i l'Àrea Metropolitana, la qual cosa fa que tingui bons accessos, vies i mitjans de comunicació amb l'exterior. • Pallejà compta amb un ric i divers patrimoni cultural, herència del passat rural i l'entorn natural en el que es troba. • El Castell funciona com a buc insígnia de la cultura de Pallejà, amb aprofitament de l'espai i amb capacitat per gestionar-lo sense dependències de tercers. • La Biblioteca municipal constitueix un equipament de primer ordre de foment de la lectura i aproximació a la cultura, sobretot per la població amb infants. • La festa del Carnestoltes és un èxit com a celebració popular intergeneracional i amb gran participació ciutadana. • El fenomen dels Quarantins és un signe d'identitat de Pallejà com a iniciativa popular que promou la integració i cohesió entre la població. • L'aposta per una programació estable d'arts escèniques ha tingut bona acollida.	<ul style="list-style-type: none"> • La dificultat d'accés al barri de Fontpineda ha generat una dinàmica diferenciada entre aquest barri i la resta del municipi. • El Servei de Cultura està poc dotat tant pel que fa a recursos humans com econòmics. • Manca coordinació entre els diferents serveis de l'ajuntament que podrien tenir sinèrgies per treballar en la relació amb la cultura. • La Sala Pal·làdius és un equipament infrautilitzat. No compta amb un projecte cultural propi, cosa que debilita molt la seva aportació a la dinàmica del municipi. • Manca un marc definit de relació entre l'Ajuntament i les entitats culturals del municipi, tant a nivell de formalitzar acords i transferències de recursos com al diàleg i projectes conjunts.

Oportunitats	Amenaces
<ul style="list-style-type: none"> • En general, donar un impuls a tots els equipaments culturals del municipi amb un pla d'usos per a cada un d'ells de manera que complementin un ecosistema sostenible al servei de la ciutadania. Especialment necessari per la Sala Pal·làdius i La Nau. • Dotar el fenomen dels Quarantins d'una major dimensió cultural. • El teixit cultural de Pallejà és dinàmic i actiu, amb iniciativa i projectes. La suma entre la ciutadania i l'ajuntament dins d'un projecte cultural compartit té molt potencial. "Donar suport als que fan coses". • El Patrimoni cultural de Pallejà pot ser aquell element que s'ha anat buscant com a signe d'identitat i reclam per atreure visitants al municipi. • La Masia-Museu pot jugar un paper determinant en aquest impuls del patrimoni de Pallejà, però per fer-ho cal que l'Ajuntament hi faci una aposta decidida. 	<ul style="list-style-type: none"> • La forta arribada de població d'altres àrees de l'AMB a principis del segle XXI, ha provocat una dinàmica de ciutat dormitori, amb molts desplaçaments diaris a altres zones de la mateixa AMB. Això representa una dificultat per la cohesió social. • El creixement sense control i amb massa inclinació cap a la celebració desenfrenada en la festa del Carnestoltes. • L'excessiu pes en quan a recursos de les tres grans cites del calendari festiu – Festa Major d'hivern, Carnestoltes i Festa Major d'Estiu- dins del pressupost de cultura és una dificultat per la resta de l'activitat cultural del municipi. • La manca de projecte de la Sala Pal·làdius pot portar a una degradació difícilment reversible de l'equipament. • Falta un protocol d'ús clar i unificat per a La Nau, cosa que implica dèficits de seguretat potencialment greus. • Dificultats de les entitats culturals per mantenir la seva activitat per manca de recursos, d'espai i de relleu generacional.

Estratègia

L'estratègia del Pla d'Acció Cultural de Pallejà parteix dels reptes identificats a partir de la diagnosi, i que es presentaran a continuació. El procés per elaborar la diagnosi s'ha desenvolupat amb clau propositiva, i per tant, s'han anat incorporant visions i perspectives tant dels equips tècnics de l'Ajuntament, com de les entitats i la ciutadania que ha participat en les dues sessions obertes, i en l'elaboració de les propostes. De fet, en les últimes sessions de treball s'ha validat l'estratègia i les propostes de futur, tant a nivell polític i tècnic intern, com en la posada en comú amb les entitats i la ciutadania.

Val a dir que, el fet que Pallejà no disposés fins a dia d'avui d'un document d'ordenació i planificació estratègica en matèria cultural, fa que el camí que s'inicia avui serveixi per posar unes bases que no existien. Per això, aquest Pla d'Acció Cultural marca un punt de partida i una part important de les seves propostes faran referència a les eines i instruments que disposa l'Ajuntament com a principal agent cultural del municipi per liderar el fet cultural a Pallejà.

Per altra banda, el marc d'actuació en el que s'inscriu aquest PAC és el que contempla els **Drets Culturals** com a drets humans que garanteixen la possibilitat de tots els individus i col·lectius a expressar i formar part de la dinàmica cultural d'un territori.

Els Drets Culturals tenen relació amb l'enfocament que més endavant es va incorporar en la mirada dels Objectius del Desenvolupament Sostenible (ODS dins de l'Agenda 2030). Tot i que entre aquests objectius no n'hi ha un d'específic per a la cultura, n'hi ha en els que ressona la perspectiva dels drets culturals i multipliquen la seva transversalitat i integració del conjunt de la ciutadania.

A dia d'avui, la inclusió dels Drets Culturals com a fonament de les polítiques culturals comença a ser un fet estès, però fins no fa gaire aquesta manera d'entendre la cultura era força allunyada de les intervencions públiques. La Declaració de Friburg³⁸ és un dels documents que impulsa aquest canvi de paradigma en el moment de la seva publicació, l'any 2007. La Declaració de Friburg és important perquè declara per primera vegada que el dret a participar a la vida cultural no es pot aplicar al marge de la resta de drets. També declara: "Els drets culturals són expressió i exigència de la dignitat humana: tens uns drets pel fet de ser un home, pel fet de ser una dona, pel fet d'existir com a persona". I aquest marc canvia completament l'orientació de les institucions a l'hora de plantejar, dissenyar i implementar polítiques culturals.

En l'actualitat, a nivell nacional s'està elaborant la Llei de Drets Culturals de Catalunya, impulsada pel Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, i a nivell estatal el *Plan de Derechos Culturales* del Ministeri de Cultura del Govern d'Espanya³⁹. L'elaboració d'aquests documents i el procés emprès pel govern català per aprovar la futura llei de drets culturals, posa de manifest la necessitat de posar el focus de les polítiques públiques, també a nivell local, en la necessitat de garantir que qualsevol persona pugui participar en la vida cultural i exercir les seves pròpies pràctiques culturals. Aquests drets inclouen la identitat cultural, l'educació, l'accés a la cultura, la participació en la vida cultural, el dret d'expressió, creació i difusió, el dret a rebre informació sobre la vida cultural i la protecció dels drets dels autors, artistes i professionals de la cultura.

En aquesta línia, la Diputació de Barcelona va presentar *Cultura 311+. Pla de Drets Culturals de la Diputació de Barcelona*, un document estratègic de l'Àrea de Cultura per al

³⁸ Declaració de Friburg (1993). <https://droitsculturels.org/observatoire/la-declaration-de-fribourg/>

³⁹ Interacció (2025, juliol). Un marc estatal per als drets culturals. *Interacció*. <https://interaccio.diba.cat/news/2025/07/planderechosculturales>

període 2024 – 2027 que té com a objectiu situar els drets culturals al centre de les polítiques públiques locals. Aquest document reconeix el paper fonamental dels municipis en la promoció i garantia d'aquests drets. En una societat cada cop més diversa i global, és imprescindible que la planificació de les polítiques públiques, especialment en l'àmbit cultural, estiguin orientades a assegurar l'accés universal a la cultura, fomentar la participació ciutadana i garantir el dret de tothom a contribuir activament a la vida cultural.

Concretament, del Pla estratègic *Cultura 311+* es pren com a referència per a l'estratègia del Pla d'Acció Cultural de Pallejà les següents coordenades o eixos:

- **Accés a la cultura** en condicions d'equitat, sense discriminació de cap mena.
- **Participació de la ciutadania** per desenvolupar pràctiques culturals individuals o col·lectives, i acompanyament als creadors perquè puguin desenvolupar la seva carrera en condicions dignes.
- **Innovació i coneixement** per donar respostes col·lectives als reptes que tenim com a societat, fomentant la capacitat crítica, les identitats diverses i la convivència.

Reptes

El punt de partida de les propostes d'ordenació i actuació en matèria de cultura per a Pallejà són els reptes que s'han derivat de la diagnosi cultural. Són qüestions fonamentals a les que cal donar resposta des de la cultura però amb una mirada àmplia i de contribució de la perspectiva cultural al desenvolupament general de Pallejà:

Enfortir les eines i els recursos de l'Ajuntament per liderar una cultura al servei dels reptes del municipi: unes eines que siguin estructurals, consensuades i estables més enllà de les alternances polítiques.

El nou impuls i la nova ordenació de la cultura en el municipi passa per un enfortiment de l'estructura municipal dedicada a aquest àmbit.

L'Ajuntament té per davant desafiaments de gran envergadura i cal posar les bases de l'estratègia cultural dels propers anys al municipi per abordar-los. Per a fer-ho de forma efectiva, d'entrada, caldrà comptar amb més recursos que els actuals.

El procés d'elaboració del PAC de Pallejà ha servit en primer lloc per fer un inventari de les eines i instruments municipals per a la cultura i per determinar que tenen marge per a créixer. També ha servit per a observar que hi ha maneres de funcionar que poden contribuir a una gestió més eficient dels recursos actuals. Per tant, a les dificultats d'incrementar els recursos materials cal confrontar una manera de treballar més eficient i orientada a la ciutadania i els objectius del municipi.

A més, aquest repte ha d'incorporar una dimensió estructural que permeti garantir la continuïtat d'aquests recursos o maneres de treballar més enllà del mandat de l'equip de govern que estigui a l'Ajuntament i de les dinàmiques de mobilitat i relleu pròpies dels equips professionals de l'administració, i això és important perquè els canvis i les transformacions necessiten temps i estabilitat per consolidar-se i mostrar-se realment efectius.

Articular, millorar i ampliar els hàbits de pràctica i participació cultural a Pallejà

Si s'observa la dinàmica del fet cultural a Pallejà amb una mirada de conjunt que inclogui la celebració popular però també la resta d'expressions i manifestacions culturals, es detecten mancances en espais de pràctica i participació i sobre representació en d'altres.

Les principals celebracions festives de Pallejà són un cas d'èxit si s'atén a la participació de la ciutadania i l'afluència de veïns i veïnes. Amb el Carnestoltes com a principal referència, les celebracions populars de Pallejà congreguen a molta gent tant en les fases preparatòries com en els actes que es programen. Són espais de cohesió, gaudi i trobada intergeneracional.

Ara bé, fruit d'una manca de planificació integral de l'activitat cultural, les principals celebracions festives han anat guanyant molt de pes tant a nivell organitzatiu com de disponibilitat de recursos. Aquest fet influeix de manera decisiva en la planificació de la resta de serveis, programes i projectes culturals de Pallejà. El repte és, doncs, mirar de no perdre aquells elements positius d'aquestes celebracions però, al mateix temps, posar límits en quant a recursos i atenció dels responsables municipals de la cultura.

L'objectiu és poder disposar de recursos i espais organitzatius per a enfortir la resta de l'activitat cultural del municipi, la qual ha de permetre la participació de la ciutadania durant més dates al llarg de l'any.

Situar la cultura com a element que contribueixi a enfortir la cohesió social i la projecció del municipi en l'àmbit comarcal i metropolità.

El fort creixement de la població entre els anys 2000 i 2008 ha deixat una sensació entre molts ciutadans de pèrdua d'identitat i cohesió en el municipi.

I si bé s'entén que el creixement accelerat de la població implica un procés d'adaptació a la nova composició social de la ciutat, no significa que els anhels de cohesió i futur compartit del municipi no es puguin ampliar als nous conciutadans, tot i acceptant que la construcció d'una identitat comuna serà un procés amb major diversitat, però també potser més ric i engrescador.

Directament relacionat amb aquesta sensació, Pallejà busca fa temps un element que permeti relligar el sentiment de pertinença amb una manera d'explicar-se cap a l'exterior.

Així com altres municipis tenen algun element de la cultura que els dona una identitat – siguin els castells, la Patum o altres festes populars –, Pallejà espera trobar un component que li permeti teixir un sentiment compartit entre la ciutadania.

A més, amb bon criteri, els responsables polítics del municipi saben que aquest tipus d'elements poden convertir-se en un bon reclam per a convidar als veïns i veïnes d'altres municipis a visitar-los. Potenciar aquest factor és una de les claus del desenvolupament d'un teixit comercial potent i sostenible.

Pallejà compta amb prou infraestructures físiques pel desenvolupament d'una dinàmica cultural rica i diversa. Pràcticament totes les manifestacions culturals que un municipi de la grandària de Pallejà pot albergar tenen espai per dur-se a terme. També hi ha espais per a la relació entre veïns i veïnes a través de la pràctica artística i cultural.

El problema detectat en aquesta diagnosi és que els equipaments culturals de Pallejà els falta una planificació estratègica, la qual permeti una mirada a llarg termini a nivell de xarxa i una mirada més aterrada a nivell de gestió de cada un dels equipaments.

Per la seva banda, els equipaments necessiten un projecte cultural propi que doni resposta a les necessitats detectades i manifestades per la població i, a més, han de ser un dels factors clau per l'impuls del projecte cultural del municipi.

Valors de l'estratègia

El Pla d'Acció Cultural de Pallejà planteja la incorporació d'una sèrie de valors que funcionen com a principis d'actuació. Aquests valors s'han de veure reflectits, en major o menor mesura, en les propostes posteriors, ja sigui a nivell d'eix estratègic o d'accions proposades. En aquest sentit, els valors que es proposen a continuació fan d'articuladors entre els reptes que han sorgit de la diagnosi i les propostes de futur.

- **Participació:** Construir un projecte comú vol dir fomentar activament la participació de tots els agents. El foment de la participació es basa en preparar tots els elements que la fan possible: la transparència, la comunicació i el diàleg. I abans de tots aquests elements, el més important: el reconeixement dels agents com a participants fonamentals, com a part del projecte.

Quan es fa referència a la participació en aquesta estratègia sobre cultura, es fa amb una mirada àmplia que inclou no només la participació de la ciutadania com a receptora de les manifestacions culturals, sinó també com a motor creador (sigui individualment o col·lectiva), com aprenent – en relació a la formació i pedagogia que puguin atendre – i, sobretot, com decidint.

- **Cooperació:** Com a conseqüència de la implementació del diàleg i el foment de la participació en el projecte comú, la cooperació permet avançar en objectius compartits tant en clau interna de l'Ajuntament (diferents àrees, serveis i regidories) com amb el conjunt de la ciutat (entitats, empreses o col·lectius) i en clau externa (cooperació amb administracions en les diferents dimensions territorials).
- **Equitat:** Garantir els drets culturals per al conjunt de la població significa treballar amb atenció a les necessitats i condicions de cada una de les persones o col·lectius del municipi. I sobretot planificar, dissenyar i operar sense discriminació de cap tipus, ni de gènere, orientació sexual, raça, origen cultural o social, o generacional.
- **Sostenibilitat:** La sostenibilitat entesa com element indispensable per l'equilibri en la relació de l'activitat humana i els recursos naturals. I la sostenibilitat implica incloure el criteri de durabilitat a allò que posem en marxa i, per tant, no destinar esforços només en engegar-ho sinó també destinar-ne per assegurar la seva supervivència.
- **Cohesió social:** Un valor estructural vinculat al fet cultural, que implica la capacitat de construir una convivència basada en la confiança, el reconeixement mutu, la participació i el respecte a la diversitat. Va més enllà de l'equitat, ja que no només

cerca garantir drets i oportunitats iguals, sinó també afavorir els vincles, el sentit de pertinença compartit i la responsabilitat col·lectiva. Una cultura cohesionadora és aquella que no exclou, no fragmenta i no genera jerarquies de reconeixement, sinó que construeix espais per ser junts en la diferència.

Eixos, objectius i accions

D'acord amb la diagnosi i els reptes descrits als apartats anteriors, el Pla d'Acció Cultural de Pallejà s'estructura a partir de tres eixos estratègics:

- **Eix 1:** Enfortiment l'organització municipal en cultura;
- **Eix 2:** Foment d'una cultura compartida: ajuntament i entitats treballant per potenciar la cultura local;
- **Eix 3:** Promoció de la cultura local com a element de valor i de desenvolupament local.

D'aquests eixos, es desprenen una sèrie d'objectius, i per tal d'arribar-hi, es proposen una sèrie d'accions, tal com es descriu en els apartats següents. La descripció de cada objectiu mencionarà els valors que hi estan relacionats, per tal de visibilitzar la coherència de la proposta.

Eix 1: Enfortiment de l'organització municipal en cultura

Un dels elements que ha quedat palès a la diagnosi és la relativa feblesa de l'estructura actual municipal, tant pel que fa a la seva estructura de recursos humans com de destinació de recursos econòmics⁴⁰. Tot i que aquesta situació està en línia amb la realitat global de l'Ajuntament, en el sentit de dotació pressupostària i de plantilla general, l'ambició de desplegar un Pla d'Acció Cultural obliga a replantejar la dotació de recursos per aconseguir, a mig termini, comptar amb una situació que permeti de forma realista respondre als reptes que s'han identificat.

Així, aquest eix planteja els següents objectius, que es despleguen amb les seves accions tot seguit:

EIX 1: Enfortiment de l'organització municipal en cultura	<ul style="list-style-type: none"> • O.1.1 Incrementar els recursos i optimitzar la gestió municipal de cultura; • O.1.2 Enfortir la coordinació entre la Regidoria i Servei de Cultura i la resta de serveis de l'Àrea de Serveis a les Persones; • O.1.3 Rendibilitzar els usos dels equipaments culturals de Pallejà, sota una mirada estratègica i de xarxa; • O.1.4 Enfortir la relació amb municipis veïns per potenciar l'activitat cultural.
--	---

⁴⁰ Tant la despesa per càpita en cultura com la dotació de recursos en els capítols del pressupost de cultura destinats a activitats i transferència de recursos, són menors en el cas de Pallejà que en el d'altres municipis de referència de grandària similar.

Objectiu 1.1 Incrementar els recursos i optimitzar la gestió municipal de cultura

Valors relacionats: Sostenibilitat | Cooperació

Tot i ser conscients, tal i com s'ha expressat per part de l'Ajuntament, que existeixen moltes dificultats per ampliar la dotació de recursos per a la cultura en l'àmbit local, cal defensar l'anàlisi de totes les opcions per aconseguir aquesta ampliació. Si l'obtenció de més recursos resulta inviable, cal estudiar fórmules de reorganització dels recursos disponibles que permetin disposar de marge per l'acció cultural.

Així, tot i considerar que aquest objectiu pot ser complicat d'aconseguir en el curt termini, és determinant per al correcte desplegament del pla en la seva globalitat.

Aquest objectiu aborda els següents àmbits: una major dotació de personal, una major dotació de recursos econòmics, l'estructuració del treball intern i l'optimització de la gestió dels recursos actuals. Aquest àmbits es despleguen en les següents accions:

1.1.1 Revisió i millora de la dotació de recursos humans.

La situació actual en relació al personal tècnic disponible al Servei de Cultura de l'Ajuntament de Pallejà és de mínims, comptant només amb un tècnic responsable, sobre el qual recau des de la relació i coordinació amb entitats i agents del teixit cultural local, fins la planificació i execució de programació cultural liderada per l'Ajuntament. Tot i haver suport administratiu compartit amb l'Àrea de Servei a les Persones, conserges que donen suport a l'obertura i tancament dels equipaments, i equips específics al Taller de Música i a la Biblioteca, la mirada estratègica i d'ordenació que proposa aquest pla requereix d'un equip humà en consonància amb les necessitats.

En aquest sentit, l'apartat de recursos humans requereix d'una mirada específica: s'ha de planificar i descriure els recursos tècnics necessaris, per tal d'omplir les places necessàries amb els perfils adequats, mirant de captar talent que pugui aportar valor al servei de cultura. La correcta descripció dels recursos no només permetrà buscar el perfil addicional quan correspongui, sinó també facilitarà el relleu generacional de l'actual tècnic en els propers anys. Aquesta planificació de recursos ha de donar resposta a les necessitats detectades, i ha de tenir en compte la realitat de les càrregues de treball actuals, garantint unes condicions adequades per al personal, així com la millora i ampliació d'activitats que es puguin desprendre d'aquest pla.

La proposta és arribar a una plantilla de 2 tècnics de l'Àrea de Cultura, a banda dels equips que puguin haver als equipaments i projectes específics (Taller de Música i Biblioteca, més els que puguin desenvolupar-se en el futur). Aquesta dotació permetria d'una banda la relació amb el teixit cultural (coordinació, creació de propostes conjuntes, gestió de suports econòmics, cessions d'espais, etc.), el disseny i programació d'activitat cultural pròpia (ja sigui de caire tradicional o contemporània), la coordinació d'equipaments culturals, la promoció de la transversalitat amb altres àrees de l'Ajuntament i l'organització, seguiment i avaluació de l'activitat global de l'Àrea.

1.1.2 Sistematització i avaluació del treball intern.

Una de les conseqüències de la dotació mínima de personal, és que moltes de les tasques es fan sense una organització interna i una avaluació de les actuacions. La llarga trajectòria de l'actual tècnic, així com el coneixement que té dels agents i entitats locals, fan que tinguin molta informació històrica "al cap", que moltes formes de fer s'hagin fet cròniques tot i no ser les idònies, i que no estigui sistematitzada (ni interna ni externament) l'activitat cultural municipal, la qual cosa dificulta la seva avaluació.

Així, es proposa la sistematització de la informació per tal d'afavorir una millor planificació i avaluació de les actuacions. Aquesta acció es concreta en els següents aspectes:

- **Organitzar l'acció cultural local** en programes i projectes, de forma que permeti donar visibilitat al pes de cadascun d'ells (en termes d'activitat, de recursos, etc.). Aquesta organització s'haurà d'alinejar amb el que es proposa a l'Eix 3 d'aquest pla, i hauria de tenir en compte els diferents àmbits de la cultura, per fer evident la distribució del recursos i el pes que tenen uns o altres a la programació. A priori, amb la informació recollida durant la diagnosi d'aquest procés, semblaria que cal equilibrar el pes de les accions de cultura tradicional i popular en relació a altres accions culturals locals.
- **Definir el sistema de suport a entitats**, fent conèixer els convenis amb les subvencions. Tindria sentit la formalització mitjançant convenis amb aquelles entitats que, per trajectòria, per rellevància de la seva actuació o d'altres casuístiques particulars, no hagin d'entrar en el sistema de concurrència competitiva. La concurrència competitiva, per altra banda, podrà permetre que hi hagi una certa fluïdesa i diversitat en les propostes, afavorint l'aparició de noves idees que podran respondre a les prioritats que l'Ajuntament marqui a cada convocatòria.
- **Sistematitzar el sistema de recollida de dades**, estructurant una graella d'indicadors que permeti la presa de decisions i la comparació amb altres referents. Una alternativa és considerar integrar-se al sistema de cercles de comparació intermunicipal de la Diputació de Barcelona. Si això no es considera factible, es recomana de tota manera la **sistematització d'informació que permeti fer una avaluació** dels programes i projectes que s'estiguin portant a terme. Alguns indicadors –sense ànim d'exhaustivitat sinó d'il·lustració– que podria ser interessant recollir serien: Nombre d'assistents a les diferents activitats, nombre d'entrades venudes i regalades, preu de les activitats, nombre d'assistents a les activitats organitzades per entitats, categorització de les assistències per àmbit de la cultura (activitats relacionades amb el llibre i la lectura, teatre, cultura tradicional, patrimoni, etc), nombre de cessions d'espai, etc.

Dins de l'apartat de sistematització de les dades, es recomana l'organització detallada dels recursos pressupostaris destinats a les accions culturals. Seria, per exemple, molt interessant disposar d'informació detallada sobre els recursos destinats als grans esdeveniments de la ciutat –Festa Major d'hivern i Festa Major d'estiu i Carnestoltes–, incloent-hi les partides que es destinen des d'altres àrees de l'Ajuntament, com l'Àrea d'Obres i Serveis o l'Alcaldia. Això permetria donar visibilitat, tant interna com externament, a l'aposta que es fa en aquest sentit, i valorar el seu equilibri en relació amb altres activitats culturals municipals. Durant el procés d'elaboració d'aquest pla, per exemple, s'han recollit inquietuds respecte a la dimensió que està agafant el Carnestoltes, i l'anàlisi pressupostària detallada permetria una presa de decisions més afinada.

- **Actualitzar i implementar una normativa d'ús dels espais municipals d'ús cultural.** Tot i que existeix una normativa d'ús dels espais municipals, caldria actualitzar-la, incloure mesures correctives als actuals problemes que es generen a la cessió d'espais, i fer-la d'obligat compliment per part de les entitats, etc. Es recomana mantenir la lògica de cessió gratuïta a entitats del territori i de pagament per altres entitats o empreses, però es podria considerar el pagament per part de les entitats locals dels serveis i equips que no estiguin inclosos, per exemple la neteja, l'ús d'equips tècnics, etc.⁴¹

1.1.3 Increment de la dotació pressupostària en cultura.

Tal com s'ha evidenciat al diagnòstic, Pallejà té encara marge per millorar la seva dotació econòmica en relació a altres municipis de grandària similar, tant pel que fa a activitats com a transferències de recursos a entitats. En aquest sentit, es recomana destinar esforços a ampliar aquesta dotació, la qual cosa pot implicar la gestió de transferències d'altres administracions o la redistribució dels recursos interns de l'Ajuntament. L'increment de la dotació de personal proposada podrà permetre la sol·licitud i gestió d'ajudes d'altres nivells de l'administració, incrementant el pressupost local.

Les tres accions descrites sota aquest objectiu estan íntimament relacionades: amb la dotació actual de personal no es podrà millorar el sistema de gestió actual, ni podrà optar a la sol·licitud d'ajudes d'altres administracions. En la mesura que es reforci l'equip tècnic, es podran desplegar i aniran revertint positivament l'una sobre l'altra.

Objectiu 1.2 Enfortir la coordinació entre la Regidoria i Servei de Cultura i la resta de serveis de l'Àrea de Serveis a les Persones

Valors relacionats: Cooperació | Sostenibilitat | Equitat

En un ajuntament com el de Pallejà, de dimensions reduïdes, la relació entre tècnics municipals és molt propera. Hi ha pocs tècnics i, per tant, es coneixen i interaccionen de manera natural i directa.

No obstant això, i precisament com a conseqüència d'aquesta facilitat de relació informal, cal cuidar que la cooperació i el treball compartit tinguin els espais estructurals ben organitzats i siguin eficients.

En l'anàlisi del treball de l'Ajuntament de Pallejà s'ha detectat poca dinàmica de treball coordinat, la qual cosa implica una falta d'espais de treball conjunt estructural i d'un protocol clar per a compartir informació entre àrees o serveis.

En contextos locals de disponibilitat limitada de recursos, el treball coordinat pot resultar una manera d'optimitzar els recursos i de fer créixer projectes i programes concrets. Aquests espais, a més, han d'incloure un protocol de funcionament que permeti arribar a la interlocució política sempre que sigui necessària.

Per tal d'abordar aquest objectiu es proposen les següents accions:

⁴¹ La Diputació de Barcelona va desenvolupar un Model de reglament de cessió d'ús dels espais i els equipaments culturals de gestió municipal, que pot orientar l'actualització dels reglaments actuals. Disponible aquí: <https://www.diba.cat/documents/326398/304055299/Model+de+reglament+de+cessió+d%27ús+dels+espais+i+els+equipaments+culturals+de+gestió+municipal.pdf/50fc2da2-f1a7-4a90-8d22-ee67a3ecc5af>

1.2.1 Establiment d'un espai formal i sostenible entre els tècnics de l'Àrea de Serveis a les persones amb suport polític.

Es proposa establir un espai de coordinació entre alguns dels serveis que componen l'Àrea de Serveis a les Persones i altres serveis de l'Ajuntament. En particular, caldria articular un espai permanent de coordinació integrat per Cultura, Biblioteca, Educació, Joventut, Igualtat i Medi ambient. Aquest espai hauria de permetre:

- Compartir **calendari d'activitats** per evitar solapament de programacions o afavorir sinèrgies;
- **Optimitzar la gestió** i cessió d'equips i equipaments a tercers (tarimes, cadires, etc.) per part de les diferents àrees;
- **Potenciar projectes** existents actualment que es poden enriquir amb les aportacions d'altres àrees;
- Afavorir la identificació de possibles **nous projectes** co-dissenyats, així com la creació de projectes comuns que permetin la sol·licitud de recursos externs;
- Incorporació de **criteris de gènere i de medi ambient** en els programes i projectes liderats per cultura.

1.2.2 Articulació amb altres serveis i àrees.

A banda de l'espai permanent de coordinació esmentat al punt anterior, es recomana l'articulació amb altres serveis, com ara Promoció econòmica i Turisme, per afavorir el desenvolupament de projectes conjunts i la mirada sobre el patrimoni local com a tret d'identitat i com a un actiu fonamental en el desenvolupament local, tal com s'abordarà a l'Eix 3 aquest pla.

Objectiu 1.3 Rendibilitzar els usos dels equipaments culturals de Pallejà, sota una mirada estratègica i de xarxa

Valors relacionats: Sostenibilitat | Cooperació | Participació | Equitat | Cohesió social

Pallejà té una dotació d'equipaments i espais per l'acció cultural suficient per la dimensió del municipi, però té un dèficit en la seva planificació i gestió. Els actuals usos i models de gestió dels equipaments responen a una adaptació al context i a demandes concretes que s'han anat generant al llarg dels anys, i el seu estat de conservació, així com el nivell d'ocupació, varia considerablement entre uns i altres.

De fet, als equipaments culturals de Pallejà li **manca una visió estratègica** que ajudi a desenvolupar, enfortir i potenciar el projecte cultural del municipi. També li manca un projecte per a cadascun d'ells que inclogui la seva funció particular dins de l'ecosistema cultural del municipi, els seus usos segons les necessitats i el seu model de gestió i disposició de recursos. El fet de posar ordre i mirada estratègica al conjunt d'equipaments permetrà reorganitzar els usos i dotar de recursos per un aprofitament adequat dels espais existents.

La mirada de estratègica i la lògica de Xarxa afavoreixen que cada peça de la xarxa tingui una determinada especificitat, i que els usos es distribueixin de forma racional entre uns i altres. Així, l'escenari ideal de futur seria el de comptar amb **plans d'usos de cada equipament** i un pla general d'equipaments que sustenti les intervencions en cadascun d'ells. Com a pas previ, es proposen les següents accions:

1.3.1 Replantejament de la Sala Pal·làdius en clau local i supramunicipal.

La **Sala Pal·làdius** requereix d'una reflexió entorn al seu futur, ja que té potencial per incrementar els seus usos i el seu posicionament tant a nivell local com supramunicipal. La primera acció que s'ha d'emprendre és aturar la seva degradació en termes infraestructurals, deguda principalment a la seva infrautilització (i utilització per a usos no previstos), a banda d'alguns elements del disseny original que no han funcionat com estava previst. L'ajuntament ha anat fent petites inversions per evitar una degradació major, però és necessària una intervenció que permeti realment comptar amb un equipament en condicions.

A banda d'aquesta inversió, i possiblement en paral·lel, s'ha de dotar aquesta infraestructura **d'un projecte que la faci singular, i de recursos per a la seva gestió**. El fet que aquest equipament funcioni actualment casi de forma exclusiva com a espai polivalent per a ús per part d'entitats, sense un caràcter propi i sense personal que desenvolupi un projecte ni que tingui cura de l'espai, només afavoreix la seva degradació. És fonamental, per tant, pensar en fórmules que permetin la dotació de personal dins d'aquest equipament, que puguin proposar i gestionar un projecte amb caràcter propi, amb un horari fixe d'obertura al públic i amb lògica d'equipament públic, sense deixar de banda la seva funció de sala polivalent per a ús d'entitats.

Des de la perspectiva sectorial, té sentit que aquest projecte estigui vinculat a les **arts escèniques**, potenciant la programació de teatre que s'hi està portant a terme, i vinculant amb altres accions escèniques i musicals. S'ha de tenir en compte que, a banda de l'espai escènic interior, es compta amb la plaça d'accés que permet també programació a l'exterior, i que es podrien considerar accions sectorials no necessàriament vinculades amb l'exhibició, sinó també a altres baules de la cadena de valor, com ara la creació i producció (residències de creació o residències tècniques de petit format, així com assajos de grups de teatre locals), la formació (integrant l'ús que en fa l'entitat Palmas y al Compás, per exemple) o trobades sectorials (en aliança amb les associacions sectorials, per exemple), etc.

La dimensió de la sala permet preveure que certes activitats vinculades a usos relacionats amb la promoció econòmica (fires, esdeveniments i congressos) en clau local i supramunicipal. La dimensió supramunicipal pot també implementar-se mitjançant acords amb altres municipis que no comptin amb equipaments d'aquestes característiques i que vulguin donar suport als seus artistes, per exemple.

1.3.2 Potenciar La Masia-Museu de Pallejà com a centre d'interpretació del patrimoni local.

Actualment, la gestió de la Masia-Museu depèn de la voluntat i disponibilitat dels membres de l'entitat Amics del Museu. Tot i que l'entitat rep suport de l'Ajuntament, el potencial de la seva col·lecció i la rellevància del patrimoni com a signe d'identitat local, fa recomanable que es faci una reflexió que porti a la creació d'un **projecte més ambiciós en termes d'impacte de la seva tasca**. En aquest sentit, s'ha de fer una aposta per incrementar els recursos per afavorir l'ampliació dels horaris d'obertura de la Masia Museu, així com la creació de projectes que en depenguin que ajudin a donar visibilitat a la rellevància del patrimoni local i vincular-lo tant amb temes educatius com de turisme.

En aquest sentit, s'ha de plantejar un projecte que sumi aliances locals i supralocals, sectorials i d'intersecció i incrementi el seu impacte local i turístic. Aquest projecte podrà, també, ajudar a captar interessos de noves generacions en l'activitat del museu, afavorint el relleu generacional de l'entitat que actualment se'n fa càrrec tant de l'obertura a públic com de les tasques de conservació i arxiu. A l'objectiu número 2 de l'Eix 3 d'aquest document hi ha més informació sobre aquest punt.

1.3.3 Consolidar El Castell com a centre cultural de proximitat.

El Castell és l'emblema de la cultura de Pallejà. És un espai central i ple d'activitat, que conté d'una banda la biblioteca –com a un servei que atén a part important de la població, que genera projectes i funciona com a articulador amb altres iniciatives del territori– i de l'altra el Taller de Música –que també genera molta activitat a l'equipament. Com ja s'ha mencionat al diagnòstic, hi desenvolupen activitats formatives tant el Consorci de Normalització Lingüística com el SOC. Tot i la gran quantitat d'activitat que hi té lloc, hi ha una certa desconexió i manca de comunicació entre unes i altres.

En aquest sentit, se suggereix **potenciar la integració** dels diferents serveis, així com la relació més directa amb l'àrea de Cultura per tal **d'afavorir la creació de projectes comuns** que reforcin la projecció del Castell com a gran espai cultural de proximitat. L'aniversari número 25 de la biblioteca, que se celebrarà l'any 2027, és una oportunitat per generar un projecte comú que impliqui no només al servei sinó també a l'àrea de cultura i altres agents culturals locals.

1.3.4 La Nau: més enllà de l'espai per preparar les carrosses.

La Nau és espai que compleix una funció molt important en el procés d'elaboració de les carrosses del Carnestoltes, però que té d'una banda mancances importants en relació a la seguretat, i de l'altra, una certa infrautilització en els períodes entre carnavals.

Com a primer element a tenir en compte, cal dotar La Nau d'un protocol d'ús, de forma de garantir la protecció i seguretat de les persones que en fan ús durant la preparació del Carnaval.

D'altra banda, cal plantejar un pla d'usos de La Nau que vagi més enllà d'aquest ús específic, i que ajudi a rendibilitzar-la com a equipament al servei de la cultura local. Tot i que aquest pla d'usos podria incorporar un procés de reflexió col·lectiva amb les entitats per determinar necessitats més específiques, a priori es proposen idees com ara:

- **Organitzar espais d'emmagatzematge** de les entitats culturals locals. L'organització amb espais dimensionats per gàbies permet tenir organitzat el material, alhora que a la vista de tothom per evitar que s'acumulin materials innecessaris. L'ús de l'espai d'emmagatzematge hauria d'estar regulat per una normativa i revisar les condicions d'ús que en fan les entitats de forma periòdica per evitar usos indeguts o mal aprofitament de l'espai;
- Habilitar algun espai per a realitzar **trobades puntuals d'entitats** (la qual cosa podria rebaixar l'ús d'aquest tipus d'activitats a la Sala Pal·làdius en pro d'usos més relacionats amb el projecte de l'equipament);
- Habilitar un **banc de recursos compartits**, com ara eines o materials per a reciclar. Això podria generar un millor aprofitament de recursos per part de les entitats, tot i que s'ha de plantejar de forma que no impliqui una gestió que sobrecarregui l'equip tècnic de cultura;
- Implementar **tallers puntuals**, com a forma de dinamització comunitària i de relació intergeneracional. El coneixement en relació a la construcció de carrosses es pot transferir a grups escolars, o a famílies amb nens i dotar d'una vessant creativa a aquesta activitat.

Objectiu 1.4 Enfortir la relació amb municipis veïns per potenciar l'activitat cultural

Valors relacionats: Cooperació | Sostenibilitat

El diàleg amb municipis propers pot proporcionar avantatges per un municipi com Pallejà, tenint en compte que en alguns casos poden compartir algunes necessitats en matèria de cultura. Així, aquest objectiu es concreta amb les següents accions:

1.4.1 Promoció d'un espai estable de coordinació que permeti mancomunar i optimitzar recursos.

En primer lloc, només el fet de **compartir informació sobre les diferents situacions i contextos pot suposar una font de riquesa i creixement** per cada municipi. Però, a més, pot obrir les portes a solucions o suport en qüestions puntuals de gestió.

Per una banda, es pot establir un mecanisme de cooperació en quant a recursos tècnics que pot ajudar a **ajustar pressupostos i aconseguir més i millor material dedicat a la cultura**. Així, es poden cedir materials entre municipis evitant despeses de lloguer innecessàries.

D'altra banda, pot ajudar a identificar recursos que donin solució a necessitats (puntuals o permanents) d'entitats d'ajuntaments propers. Així com els Castellans de Pallejà tenen una relació molt propera amb Sant Andreu de la Barca, constituint una colla compartida entre les dues poblacions, podrien existir altres situacions similars que es poguessin resoldre mitjançant aquest espai de coordinació. Podria ser, també, un espai que permetés consolidar la Sala Pal·làdius com a una oportunitat per a municipis propers, enriquint la programació local o afavorint la generació de recursos econòmics per la cessió o lloguer de l'espai a grups d'altres municipis, sempre en línia amb el contingut del projecte que es desenvolupi a la Sala.

Per últim, es podria imaginar com un espai on compartir algun projecte que permeti sumar esforços per incrementar les seves possibilitats, per exemple, creant programació compartida amb municipis que no tinguin la dotació d'equipaments que té Pallejà.

1.4.2 Estudiar les opcions de crear una plataforma conjunta per a la programació d'espectacles en viu (musica i escènics).

La proximitat amb Barcelona fa, d'alguna manera, que els municipis més petits no arriquin en programació d'espectacles en viu, perquè els seus habitants hi poden accedir a Barcelona amb facilitat.

Tot i així, si hi ha voluntat de programar amb més ambició, es podria avaluar la possibilitat de programar amb altres municipis veïns, reduint els costos o la logística en relació a la programació de forma individual. Hi ha alguns exemples de municipis que han sumat esforços per a millorar la seva programació escènica o d'arts en viu que poden ser una referència, com per exemple els Teatrets d'Osona⁴².

Eix 2. Foment d'una cultura compartida: ajuntament i entitats treballant per potenciar la cultura local

El nou impuls a la cultura de Pallejà requereix un pas endavant de tots aquells agents que s'hi volen comprometre i també una nova manera de **compartir la responsabilitat** en aquest àmbit.

Les entitats culturals de Pallejà, amb la seva diversitat, tan d'orígens com d'àmbits d'actuació, han de ser part fonamental del diàleg que ha **d'alimentar els grans debats culturals del municipi**, i s'han de sentir, i han de ser **reconegudes com a corresponsables** del desenvolupament cultural local.

Així, aquest eix planteja els següents objectius, que es despleguen amb les seves accions a continuació:

<p>EIX 2:</p> <p>Foment d'una cultura compartida: ajuntament i entitats treballant per potenciar la cultura local</p>	<ul style="list-style-type: none"> • O.2.1 Reconèixer i enfortir el paper fonamental el rol fonamental que tenen les entitats en la vida cultural del municipi; • O.2.2 Millorar la comunicació de la cultura com a mecanisme de cohesió.
--	--

⁴² Vegeu nota 16.

Objectiu 2.1 Reconèixer i enfortir el rol fonamental de les entitats en la vida cultural del municipi

Valors relacionats: Participació | Cohesió social | Cooperació | Equitat

Aquest objectiu està relacionat amb elements de l'Eix 1, tant en el que té relació amb l'increment de recursos, com amb la definició del sistema de suport a les entitats. En tot cas, es diferencia dels elements anteriors en el focus: en aquest cas el focus està específicament orientat a les entitats i s'ha de pensar des del reconeixement del seu rol.

El reconeixement del rol fonamental de les entitats inclou tres accions:

2.1.1 Formalització dels acords entre Ajuntament i entitats.

El respecte per a les activitats de cada entitat es demostra **dotant de formalitat i oficialitat la relació**. Aquesta relació ha de ser transparent i pública i ha d'incorporar un marc d'acord respectat per les dues parts.

Tal com es va enunciar a l'Eix 1, objectiu 2, és fonamental definir la forma en que l'Ajuntament donarà suport a les diferents entitats. Com ja s'ha comentat, es suggereix diferenciar convenis i concurrència competitiva, depenent del tipus d'activitat que es tracti i com a forma de potenciar la diversitat i la creació de noves propostes. La formalització de convenis és un àmbit en el que l'Ajuntament ja hi ha estat treballant i que només falta la validació jurídica i administrativa. Mancarà l'anàlisi i la proposta de diferenciació amb la concurrència competitiva.

En qualsevol cas, un cop definits els criteris mitjançant els quals les entitats podran accedir a una o altra forma de suport per part de l'Ajuntament, caldrà **formalitzar els acords** establint clarament **drets i deures**, així com **objectius a assolir i formes de justificació**, per tal d'afavorir la transparència i la corresponsabilitat.

2.1.2 Constitució de la Taula de Cultura de Pallejà.

El procés de diagnosi ha deixat palès la necessitat d'incrementar la coordinació entre entitats i ajuntament, així com afavorir la relació entre les entitats, que actualment funcionen de manera independent i sense coneixement ni reconeixement de les activitats de les altres entitats. En aquest sentit, sembla necessari impulsar un espai de treball estable i eficient entre les entitats i l'Ajuntament.

El moment de nova ordenació i impuls per a la cultura de Pallejà amb el desplegament d'aquest PAC fa oportú la creació d'una Taula de Cultura, com **espai de treball i diàleg compartit entre l'Ajuntament i les entitats**. Per tal que aquest espai sigui eficient i contribueixi de manera positiva i propositiva a la dinàmica cultural del municipi, ha de ser concebut com un **espai de treball amb garanties de participació** i no com a un espai on les entitats només s'informin de les propostes de l'Ajuntament. Hauria de ser l'espai on es puguin debatre temes d'interès general en relació a l'acció cultural local. Un dels factors importants perquè tingui èxit és **l'actitud proactiva i en favor del bé comú dels participants** i la delegació de les qüestions particulars per altres espais de treball. Els responsables tècnics de l'Ajuntament que hi participin hauran de vetllar perquè això sigui així.

Per afavorir el seu correcte funcionament, hauria d'incorporar:

- Un ordre del dia clar i conegut per tothom abans de la reunió;

- La informació necessària compartida per prendre decisions, actes o recull dels acords presos amb anterioritat;
- Canals de comunicació eficients entre els seus membres.

La periodicitat, horari i lloc de trobada de la Taula de Cultura és una decisió que s'ha de prendre entre els seus membres, un cop constituïda la taula. La experiència d'altres ajuntaments indica que, probablement, amb dues o tres sessions a l'any n'hi hauria prou.

2.1.3 Incrementar els recursos per donar suport a les activitats de les entitats.

En línia amb el que s'ha plantejat a l'eix 1, objectiu 3 en relació a l'increment pressupostari en cultura que hauria de perseguir l'Ajuntament, en aquest punt es posa èmfasi en que **cal incrementar els recursos destinats a les entitats**. Sent conscients de les restriccions pressupostàries de l'Ajuntament, cal partir d'una anàlisi realista de la situació, però és cert que el volum de transferències de l'Ajuntament envers les entitats no ha augmentat en els últims anys – deixant a banda, la inclusió del lloguer del local per l'Espai Gratallops– i aquest és un element més de debilitat de les entitats.

Com a forma de donar suport en l'àmbit pressupostari a les entitats, es pot considerar també un **suport i acompanyament per part de l'ajuntament en aspectes com formació, legislació i obtenció de recursos i finançament** per potenciar l'accés de les entitats locals a recursos d'altres orígens.

L'increment de la dotació pressupostària permetrà la generació de més activitat i en millors condicions per part de les entitats, enriquint la oferta i afavorint la cohesió social.

Objectiu 2.2 Millorar la comunicació de la cultura com a mecanisme de cohesió

Valors relacionats: Participació | Cooperació | Equitat | Cohesió social

Aquest objectiu considera la comunicació des de tres perspectives: **la de la circulació de la informació** entre entitats i ajuntament– un dels pilars per a generar una bona dinàmica de treball en col·laboració–, la de la **comunicació cap a la ciutadania**, i la dimensió de la comunicació que té a veure amb els **drets culturals**.

La primera busca millorar la circulació d'informació per tal de **garantir les bases de la col·laboració i posar en valor l'acció que fan les entitats** dins de la vida cultural local. La segona pot revertir en la **representació i construcció d'imaginariis comuns**, afavorint el sentiment de pertinença i la projecció d'una identitat cap a fora del municipi, i per tant està íntimament lligada al tercer eix d'aquest pla, és a dir, amb el contingut cultural que es fomenti i desenvolupi. Finalment, la dimensió dels drets culturals implica la possibilitat que **la ciutadania esdevingui protagonista en la creació i difusió** de la informació. Quan un mitjà públic és obert a la participació dels veïns i veïnes, pot abordar temes que realment interessin a la comunitat, i alhora afavoreix la cohesió social i els vincles entre les persones que hi prenen part.

En relació a la circulació d'informació, durant el procés de treball d'aquest PAC s'ha detectat que hi ha certes mancances sobre la manera com circula la informació en relació a la cultura a Pallejà, tot i que hi hagut diverses iniciatives per a millorar-ho. D'altra banda, ha quedat palesa la necessitat de trobar aquest element d'identitat comuna, que reforci el sentit de

pertinença. Per últim, facilitar la participació activa de la població afavorirà el sentiment de comunitat i la cohesió social.

En aquesta línia, aquest objectiu planteja les següents accions:

2.2.1 Millorar la comunicació entre entitats i ajuntament.

A banda de la creació de la Taula de Cultura, que naturalment afavorirà una comunicació sistematitzada en moments puntuals de l'any, es considera pertinent **reforçar la comunicació entre les entitats i entre les entitats i l'Ajuntament**. Durant l'actual legislatura es va implementar un grup de WhatsApp per distribuir informació i coordinar-se. Aquest grup va ser creat per la regidora de cultura d'aquell moment, i va ser un primer pas cap a mantenir una comunicació més àgil entre entitats i Ajuntament. Aquesta eina s'ha considerat com a positiva per part de les entitats, i mentre no es pugui reforçar l'equip de cultura, pot continuar sent una possibilitat fàcil per fer circular la informació. De tota manera, en la mesura que hi hagi personal que s'hi pugui dedicar, es recomana que aquesta eina passi a estar mediada per l'Ajuntament, de forma que les entitats proposin una informació, i sigui l'Ajuntament qui la publiqui, per evitar que es transformi en un grup en el que s'hi obrin conversacions o es publiquin temes que no tenen a veure amb la cultura local.

De tota manera, l'accés al WhatsApp no pot ser l'única forma de facilitar la circulació d'informació, ja que no necessàriament és d'accés de tothom. S'ha d'establir, per tant, una via alternativa, d'accés més universal, que pot tenir format digital o físic, sempre buscant un equilibri i tenint en compte l'impacte ambiental del format imprès. La implementació d'un **espai físic** tipus taulell d'anuncis que serveixi per compartir informació entre ajuntament i entitats pot ser una fórmula senzilla. S'hauria de definir el lloc adequat perquè les entitats hi tinguin accés amb facilitat. Les dependències del àrea de cultura al Castell semblen a priori una ubicació adequada.

Pel que fa la versió digital, es podria habilitar un **butlletí electrònic** específic per a entitats, o habilitar espais específics al web de l'Ajuntament. En qualsevol cas, la relativament recent incorporació d'un tècnic de comunicació a l'Ajuntament podrà facilitar l'avaluació de les possibilitats i les propostes d'eines concretes.

2.2.2 Potenciar la Ràdio Pallejà com a mitjà de comunicació participat.

La actual fase de Ràdio Pallejà en la que s'ha potenciar la participació de diferents col·lectius i grups de veïns i veïnes generant el propi contingut és una **experiència que va en la direcció de la garantia dels drets culturals**. És un acte de democràcia cultural en el que la ciutadania pren la paraula per explicar el municipi amb la seva pròpia veu, destacant els temes que més els hi interessa i de la manera com els veuen. A més, també pot ser un mitjà potencialment enriquidor de la mateixa activitat cultural local, complementant i enriquint mútuament els continguts.

La Ràdio és també una **oportunitat per generar espais en complicitat amb altres àrees o projectes locals**: s'hi podrien plantejar accions amb les escoles, un espai de continguts que pugui portar la biblioteca, espais que posin en valor el patrimoni natural o la rellevància del medi ambient, o generar espais de conversació amb entitats (o entre entitats), com a forma d'incrementar el coneixement que té la ciutadania de la seva activitat i, eventualment, afavorir l'interès i el relleu generacional.

En la mesura que el projecte de la Ràdio es vagi enfortint, es recomana aprofitar els recursos de la Xarxa Audiovisual Local⁴³ per a nodrir de continguts la ràdio i exportar els propis més enllà de l'àmbit local.

2.2.3 Millorar la comunicació pública de les activitats culturals a Pallejà.

La publicació i comunicació de l'activitat cultural té dos objectius diferents a tenir en compte: el primer està relacionat amb **l'accés a la informació** per part de la ciutadania, la qual cosa busca afavorir el coneixement i la participació en les activitats culturals; el segon té una mirada més profunda, que busca **posicionar la cultura com a un element d'identitat**, que ajudi a enfortir el sentiment de pertinença i a identificar Pallejà i la seva activitat cultural de forma clara dins i fora del municipi.

La **vessant informativa** s'ha de reforçar tant en els formats digitals com en els formats físics. En **l'àmbit digital**, és recomanable aprofitar l'actualització que s'està fent del web municipal per tal que l'activitat cultural quedi fàcilment visible i accessible. Aquesta recomanació s'aplica també al butlletí digital, que també s'ha actualitzat. Serà, per tant, necessari sistematitzar i organitzar la coordinació amb les entitats per tal d'incloure, quan correspongui, informació sobre les activitats culturals promogudes per entitats d'accés públics i afavorir així el coneixement per part de la població que rep el butlletí

Pel que fa la **comunicació impresa**, es recomana fer una revisió profunda de les possibilitats. Si bé és cert que la distribució de butlletins impresos afavoreix l'accés d'una part de la població que no utilitza els mitjans digitals, s'ha de considerar tant el seu cost econòmic com mediambiental. Es recomana, per tant, **fer ús de sistemes impresos de comunicació només en casos puntuals que aportin un valor clarament diferencial**. En qualsevol cas, si se'n fa ús, es recomana tenir en compte tots els aspectes relacionats amb l'impacte mediambiental, tan pel que fa al tipus de paper, les tintes utilitzades, etc.

La **vessant de posicionament**, tant intern com extern, va molt de la mà de l'eix 3 i el desenvolupament del projecte cultural. En aquets sentit, l'element principal sobre el qual construir una imatge i un discurs és el **patrimoni cultural i natural** local. És un element diferenciador, que tractat professionalment des de la vessant del disseny i la comunicació, pot ajudar a reforçar la **marca Pallejà**, i a enfortir el sentiment de pertinença de la població. Val a dir que és fonamental que aquest esforç comunicatiu vagi de la mà de les accions proposades en l'Eix 3, per reforçar el contingut associat al patrimoni local.

⁴³ La Xarxa Audiovisual Local (XAL) és l'empresa pública de la Diputació de Barcelona que té com a objectiu gestionar el suport a l'audiovisual local català donant resposta a les seves necessitats i contribuint a la dinamització del sector. Més informació: <https://www.xal.cat/>

Eix 3. Impuls i equilibri del projecte cultural de Pallejà

La diagnosi ha deixat palès que el pes de la cultura popular i tradicional, i particularment el de les principals festes del poble – Festa Major d’Hivern, Festa Major d’Estiu i Carnestoltes– han minimitzat la presència i consideració d’altres àmbits de la cultura en la programació i foment municipal. D’altra banda, l’estructura municipal, que diferencia cultura i patrimoni i turisme en regidories diferents, tampoc ajuda a tenir una visió global i integrada del fet cultural local.

En aquest sentit, aquest eix busca posar en valor alguns elements que poden ajudar a posicionar Pallejà en l’entorn metropolità, alhora que afavorir un sentiment de pertinença reforçant la marca Pallejà, com s’ha explicat en l’Eix 2. Alhora, busca trobar un equilibri entre les manifestacions de la cultura tradicional i popular i altres manifestacions culturals més contemporànies, alhora que afavorir la creació per part d’artistes del municipi.

Aquest eix està compostat dels següent objectius:

<p>EIX 3:</p> <p>Impuls i equilibri del projecte cultural de Pallejà</p>	<ul style="list-style-type: none"> • O.3.1. Potenciar el coneixement i l’activitat entorn el patrimoni cultural de Pallejà; • O.3.2. Enfortir una programació cultural estable i diversa més enllà de les grans cites festives; • O.3.3 Posar en valor i dotar de dimensió cultural el fenomen dels Quarantins; • O.3.4. Enfortir el suport a creador i creadores de Pallejà.
---	--

Objectiu 3.1 Potenciar el coneixement i l’activitat entorn el patrimoni cultural de Pallejà

Valors relacionats: Participació | Cooperació | Equitat | Cohesió social

El patrimoni cultural de Pallejà ha estat inventariat en el Mapa de Patrimoni Cultural de Pallejà elaborat el 2023, que recull una gran diversitat d’elements, tant materials com immaterials. El patrimoni de Pallejà prové del passat rural del municipi, de l’entorn natural, de les tradicions relacionades amb el treball al camp o de les celebracions populars més recents però amb un profund arrelament, com els Quarantins.

Un cop identificat i catalogat, aquest conjunt d’elements constitueixen un valor cultural molt útil per explicar-se tant cap endins com cap enfora. Així, es proposen les següents accions:

3.1.1 Programa de dinamització i promoció del patrimoni local.

El patrimoni de Pallejà esdevé una oportunitat de primer ordre per a **consolidar i reforçar el sentiment de pertinença al lloc**. En aquest sentit, es recomana posar en marxa un programa al voltant del patrimoni que doni un nou impuls a les iniciatives que ja es duen a terme i se’n sumin de noves. Un programa transversal liderat conjuntament per la Regidoria de Cultura i la de Promoció Econòmica i que inclogui una campanya de comunicació, per tal de desenvolupar i donar a conèixer la **marca Patrimoni Pallejà**.

Aquest programa podria sumar iniciatives de valoració d'aquest patrimoni d'una manera atractiva per situar-se en el mapa dels llocs d'interès per visitar a l'Àrea Metropolitana de Barcelona.

Ampliar i reforçar la iniciativa de senyalització amb codis QR que ja s'ha engegat és un dels elements que caldria mantenir i reforçar comunicativament tant a nivell local com cap a fora.

Per altra banda, serà necessari dotar **d'altres elements de dinamització**, mitjançant activitats per a diversos grups de població, per tal d'ampliar el coneixement, posar en valor i donar visibilitat al patrimoni local, des d'una mirada holística i intergeneracional. A continuació es proposen algunes idees:

- **Itineraris temàtics i visites teatralitzades:** recorreguts teatralitzats amb personatges de l'època en què ens vulguem centrar (per exemple: el masover, la senyora, els jornalers, que expliquen la vida a la masia al segle XIX);
- **Tallers familiars i escolars:** activitats pedagògiques que posen el focus en acostar-nos al passat rural per tal d'adaptar-lo als nostres temps, tot treballant valors de sostenibilitat i respecte envers el medi ambient. Un bon referent per a pensar el projecte educatiu en aquesta direcció és el Museu Terra⁴⁴;
- **Cicle de memòria oral i exposicions participatives:** recollida de testimonis de veïns i veïnes grans sobre la vida rural a Pallejà per a crear una exposició col·laborativa amb fotografies, objectes i relats aportats per la ciutadania: "Records de la Masia";
- **Propostes per a joves:** concurs de continguts digitals amb vinculant la història i el patrimoni cultural local amb la creativitat digital. Es podria cercar la manera de vincular-ho d'alguna manera amb el projecte de Quarantins per tal de sumar-hi una dimensió cultural, més enllà de la festiva;
- **Jornades culturals i festives:** "Festa de la Masia" (un a cop l'any), mercat d'artesanía, tastets locals, música tradicional, danses, jocs antics i portes obertes;
- **Cicle de cinema a la fresca:** amb temàtiques històriques i tertúlies posteriors;
- **Jornades de debat, diàleg i estudi:** sobre el patrimoni cultural, aterrades a la realitat no només de Pallejà, sinó de tota la comarca del Baix Llobregat -amb l'ajuda del Centre d'Estudis Comarcals del Baix Llobregat-. Poden tenir repercussió i generar interès per part de molts aficionats al patrimoni;
- **Escenaris inèdits:** aquesta programació de continguts relacionats amb el patrimoni es pot complementar amb altres expressions -teatre, música, cinema, exposicions, etc.-, desenvolupada a escenaris inèdits propis del patrimoni cultural i natural de Pallejà per a ubicar-hi una programació d'arts en viu que posi en valor l'escenari cultural que l'acull.

---

⁴⁴ Programa educatiu del Museu Terra. <https://museuterra.cat/educacio/>

3.1.2 Potenciar La Masia-Museu com a vertebrador de l'activitat patrimonial.

En relació directa amb el punt anterior, La Masia-Museu s'ha de potenciar per tal que esdevingui el principal node generador de complicitats al voltant de la difusió i dinamització del patrimoni local.

S'ha de posar en valor l'esforç ingent que l'**Associació Amics del Museu** està duent a terme des de fa anys per tal de mantenir viu aquest patrimoni, però **s'ha de reforçar per tal de poder assumir un projecte ambiciós** com el que es va descriure en el punt anterior.

En aquest sentit, la Masia-Museu ha d'esdevenir el referent en relació al patrimoni local, però s'ha de buscar la manera de reforçar tant l'**accessibilitat** d'aquest patrimoni al públic (incrementant dies d'obertura, per exemple), com les seves **capacitats de gestió**, que com hem dit, recauen actualment en gran mesura en un grup de voluntaris de l'Associació.

Així, es recomana que l'Ajuntament **incrementi el suport a l'entitat**, buscant generar millores específiques: l'ampliació de l'horari, la contractació de personal dinamitzador, etc. D'altra banda, es podria donar suport a la formació d'alguns membres de l'entitat per millorar les seves capacitats en relació a la dinamització del patrimoni o a la captació de recursos, o buscar articulacions amb centres de formació per acollir alumnes en pràctiques o investigadors.

El que resulta evident és que el potencial de la Masia-Museu per esdevenir el node que es planteja, no es pot aconseguir amb els recursos actuals, ni humans ni econòmics, i per tant cal que l'Ajuntament faci una **aposta decidida** per dotar-lo dels elements de base que permetin articular propostes com les que s'han suggerit al punt anterior.

Objectiu 3.2 Enfortir una programació cultural estable i diversa més enllà de les grans cites festives

Valors relacionats: Participació | Cooperació | Equitat | Sostenibilitat | Cohesió social

Tal com s'ha evidenciat en apartats anteriors, el pes de les festes tradicionals i populars ha minvat la presència d'altres expressions en la programació cultural pública de l'Ajuntament. L'excessiu protagonisme de les cites festives ha provocat que no hi hagi ni recursos ni forces per altres formes de manifestació cultural al municipi. El projecte cultural de futur de Pallejà passa per ampliar i diversificar les propostes i manifestacions culturals actualment existents.

S'ha de tenir en compte, però, **la proximitat de Pallejà a grans pols d'activitat cultural**, com ara Barcelona. En aquest sentit, les propostes següents no busquen ampliar i representar a tots els sectors culturals, sinó **potenciar el que ja existeix**, entenent que l'accés a la diversitat de sectors, manifestacions i tipologies d'activitats culturals és relativament fàcil donada la situació geogràfica del municipi en relació a la capital.

En aquest sentit, es proposen les següents accions:

3.2.1 Reestructuració del pes relatiu de les festes.

Un dels temes que ha sortit durant l'elaboració d'aquest PAC és la dimensió i el caràcter que està adquirint la celebració de Carnestoltes. Tot i ser una festa que aplega una quantitat enorme de població, i això té la part positiva de la participació –no només durant la festa sinó durant el període de preparació de les carrosses–, sembla que hi ha una certa **disconformitat amb la dimensió que ha agafat**. Es recomana, en aquest sentit, reorientar, de la mà de la KACO, la dimensió tant pel que fa la dotació econòmica com d'esforç de personal.

En qualsevol cas, tindria sentit, donada la proximitat de dates entre Carnestoltes i la Festa Major d'Hivern, reduir també la dotació pressupostària i la programació de la Festa Major d'Hivern, per tal de redistribuir aquests recursos cap a altres activitats culturals durant la resta de l'any.

3.2.2 Reforçar la programació d'arts en viu.

L'aposta per una **programació estable de teatre** dels darrers anys ha estat ben rebuda per part de la població i ha anat consolidant un públic. Aquesta iniciativa s'hauria de **mantenir i enfortir**. Una programació d'arts escèniques diversa i de qualitat en l'àmbit local és un servei cultural de primer ordre que compleix amb l'objectiu de facilitar l'accés a la cultura al conjunt de la població.

En aquest sentit, el suport de **Programa.CAT** resulta fonamental. D'altra banda, però, cal mantenir la relació i el suport al **Grup Local La Xarxa** pel que fa la programació de teatre infantil i juvenil i la programació per escoles.

La millora de la infraestructura de la Sala Pal·làdius ajudarà a presentar en millors condicions tant per públic com per les companyies, i en el moment que es doti a l'equipament d'un equip de gestió, s'alliberarà als tècnics de cultura de les gestions vinculades a venda d'entrades i coordinació dels muntatges i desmuntatges.

I a banda d'aquesta programació escènica, Pallejà es pot plantejar enfortir alguna altra programació d'arts en viu per oferir més alternatives i espais de trobada a la ciutadania. En aquest sentit, hi ha dues **manifestacions entorn del jazz** que es podrien repensar i potenciar amb la participació de les entitats que les han promogut o promouen, com són el Pallejazz – ara aturat, però que l'Ajuntament ha mantingut sota el nom de l'Adroc Jazz Festival – i les trobades de swing de l'Economat.

En la mateixa línia, caldria plantejar el suport que es pot donar al **Festival Andròmina**, com a un element de cultura contemporània diferenciador, promogut des del territori per l'entitat Psonora.

En general, poder oferir una programació d'arts en viu diversa – escènica, musical o d'altres gèneres o híbrida – seria un element de suport de l'enfortiment de la cohesió i l'arrelament a Pallejà, a part de tots els beneficis que aporta en quant a enriquiment personal i col·lectiu com a manifestació cultural.

Objectiu 3.3 Posar en valor i dotar de dimensió cultural el fenomen dels Quarantins

Valors relacionats: Participació | Equitat | Cohesió social

El fenomen dels Quarantins és únic i genuí. Forma part ja de la identitat de Pallejà. Porta més de 30 anys celebrant-se i cal preservar-lo.

Per fer-ho, es proposa una mirada retrospectiva del fenomen per a prendre consciència de tot el que ha significat i de la idiosincràsia que arrossega, i també el posar de relleu el seu caràcter cultural. En aquest sentit es proposen les següents accions:

3.3.1 Documentar i exhibir el fenomen dels Quarantins.

Després de 30 anys de trajectòria cal documentar un fet tan especial i únic per no perdre'n la riquesa de l'experiència. De forma complementària, val la pena pensar en crear **produccions artístiques de qualitat** per a poder-lo explicar en totes les seves dimensions. Es podria fer una crida a diferents creadores i creadors perquè presentin propostes en diferents formats (documentals, exposicions, llibres....) per tal de generar un arxiu cultural i de qualitat de l'experiència i de les persones que n'han format part.

Per altra banda, és important assegurar el marc d'actuació independent que el caracteritza, fora de cap intent de control i direcció externa, perquè segueixi tenint el caràcter comunitari i popular que el fa únic.

El procés de documentació, i els seus resultats en termes creatius, ha de ser posat a l'abast de la ciutadania. Es recomana, doncs, pensar en un **desplegament expositiu** que inclogui els diversos formats que puguin resultar de la convocatòria, i incloure la seva producció i exhibició de forma desvinculada de les principals activitats festives, per donar-li el pes i la rellevància que es mereix.

3.3.2 Afavorir la vessant cultural dels Quarantins.

Tot i vetllar per mantenir la independència i l'autonomia del fenomen, es recomana orientar els recursos amb els quals se'ls hi dona suport, al desenvolupament d'alguna activitat cultural.

La formalització de l'ajuda, per tant, hauria d'estar dirigida a la realització d'alguna proposta més cultural i enriquidora, més enllà de la celebració i la reunió de tots els que compleixen l'edat en l'any en curs.

D'aquesta manera, es podria promoure la continuïtat de la iniciativa presentada en el punt anterior (propostes creatives de caràcter documental), el co-disseny d'alguna activitat cultural durant l'any corresponent, o el finançament d'alguna activitat cultural concreta proposada pel grup.

Així, el fenomen mantindria la seva vessant festiva i independent, però part dels recursos que hi destina l'Ajuntament anirien orientats a reforçar el seu caràcter cultural.

Objectiu 3.4 Enfortir el suport a creadors i creadores de Pallejà

Valors relacionats: Equitat | Participació | Sostenibilitat

Tal com s'ha evidenciat al diagnòstic, Pallejà no compta amb cap programa ni projecte concret de suport a creadors i creadores com a forma d'impuls i enfortiment dels canals de treball per aquest tipus d'expressió, tant a nivell professional com a nivell amateur. Fins ara l'aposta des de l'àrea de cultura, a banda de les activitats festives, estava fortament orientada a les activitats d'exhibició.

Una forma de potenciar la **diversitat en la creació**, així com d'afavorir la **retenció del talent artístic local**, és el foment de la creació, des de diferents línies. Un teixit cultural que compta amb creadors locals que se senten recolzats pel seu propi territori reforça també el **sentiment de pertinença i orgull**.

Identificar i donar suport al talent local permetrà generar aliances per la generació de nous projectes, donar visibilitat al talent local promovent un orgull per part de la ciutadania, i afavorirà la aparició de propostes contemporànies que puguin enriquir posteriorment la programació local.

En aquesta línia, es proposen les següents accions:

3.4.1 Identificació dels artistes i creadors locals.

Per tal de dimensionar el teixit de creadors i les seves característiques, és necessari comptar amb **informació detallada del que existeix al territori**. L'any 2020, la Generalitat de Catalunya va crear el **Cens d'Artistes de Catalunya**, amb la voluntat de conèixer millor els artistes i creadors del país, per tal de –posteriorment–, emprendre un treball exhaustiu de diagnòstic del sector i d'avaluació de les mancances que pateix.

Un primer pas serà contactar amb la Generalitat de Catalunya per tal d'obtenir (si és possible) la informació dels creadors ja registrats que visquin a Pallejà. Si l'obtenció d'informació és possible, és recomanable fer una **campanya a nivell local** per promoure que els artistes locals s'hi inscrivin.

En cas que l'obtenció d'informació o la col·laboració amb el Cens de la Generalitat de Catalunya no sigui possible, serà del tot recomanable iniciar una campanya local per **identificar els creadors i artistes que resideixin al municipi**, identificant el sector de la cultura al qual pertanyen, la tipologia d'activitat que fan, la seva trajectòria i les seves dades de contacte.

Valdria la pena complementar aquest cens actualitzat amb una certa retrospectiva sobre aquells creadors i creadores que ja no visquin a Pallejà però que en siguin originaris.

3.4.2 Disseny i implementació de línies de suport a la creació.

El disseny de **eines i mecanismes de suport a la creació** oberta als veïns i veïnes que tinguin interès en aquest camp d'acció podria suposar no només un suport perquè allarguin la seva estada al municipi, sinó per fer créixer vocacions i estimular línies de recerca i coneixement de ciutadans i ciutadanes que potser d'altra manera ni s'ho plantejarien.

A partir de la identificació dels artistes, àmbits de treball i necessitats, caldria dissenyar i implementar els sistemes de suport. Aquí es suggereixen dues opcions, però el disseny definitiu dependrà de la densitat d'artistes i de les necessitats que puguin tenir.

Opció 1: Subvencions a la creació (beques)

Una de les febleses del sector cultural és que el procés d'investigació i creació normalment no té finançament econòmic. Això obliga els artistes a desenvolupar els seus processos de creació en temps residuals, ja que han de produir per sobreviure. En aquest sentit, un element diferenciador i que podria aportar molt valor seria el de crear una **línia de suport a la creació**, que impliqui un suport econòmic als artistes durant un període determinat per tal que es puguin dedicar al procés creatiu. Aquesta línia es pot dissenyar de forma que sigui un suport a import tancat o obert a la proposta dels artistes. En qualsevol cas, normalment aquest tipus de suport serà menor que si es proposa donar suport a la producció d'una obra. Cal considerar també, que el finançament a la producció és possible trobar-lo d'altres administracions o fonts de finançament, i per tant potser no té sentit apostar-hi considerant que els recursos econòmics disponibles a nivell local són reduïts.

Opció 2: Altres formes de suport (no econòmic)

Una alternativa a la línia de subvencions en diners, és el suport en espècies. En aquest cas, es podria considerar una convocatòria per **residències tècniques** a la Sala Pal·làdius (amb la qual cosa el cost per l'ajuntament estaria relacionat amb el pagament dels tècnics), o una convocatòria per a la **cessió d'espais de treball** a mode de residència artística en equipaments municipals. Un cas possible seria l'ús de la Nau quan no té activitat de preparació del Carnestoltes.

Una altra alternativa podria ser plantejar altres línies de suport com el **finançament de material**, la **compra d'obra** en algun cas concret o el **suport per a la presentació de projectes** que tinguin Pallejà com a motiu en convocatòries nacionals o d'altres municipis.

Els sectors prioritaris s'hauran d'establir un cop es tingui la fotografia actualitzada de l'estat dels creadors locals. En aquest sentit, es poden plantejar convocatòries amb èmfasi en un sector específic, o obertes a diversos sectors.

Síntesi de l'estratègia i recomanacions d'implementació

Un Pla d'Acció Cultural és una fulla de ruta, que ha d'anar evolucionant a mesura que la realitat del municipi va canviant. Aquest Pla ens indica que volem un territori amb una dotació més forta municipal, amb unes entitats enfortides i reconegudes, i amb un projecte cultural més divers i ric que el que existeix actualment.

Portar a terme aquest PAC requereix d'una **implicació forta del municipi**, tant en termes de recursos com de suport polític al seu desenvolupament, però requereix també d'una **implicació i d'una complicitat amb el teixit associatiu local**, que dona vida a part important de l'activitat cultural del territori.

És fonamental, per tant, tot i que s'ha implicat al teixit cultural local en el disseny d'aquest PAC, **reforçar la seva implicació i vincular-los**, en la mesura que cada acció ho necessiti, per bé d'una millora global de la cultura local.

Cal, de tota manera, implicar també la resta de serveis i projectes que s'han anomenat aquí, per promoure que la coordinació i la interacció amb l'àrea de cultura derivi en noves propostes. És evident que un PAC no pot entrar en detalls de cada projecte que ha de desenvolupar cada àrea. El que si ha de permetre i afavorir, és un **clima de cooperació i treball col·laboratiu**, de manera que les propostes es pensin en lògica transversal des del primer moment. Això afavorirà l'aparició de propostes concretes que afavoreixin la cura del medi ambient, propostes concretes per vincular cultura i educació, etc. El que busca, en part, aquest PAC és **posar les bases per un treball coordinat i propositiu per part de les parts implicades**.

Tot i així, de tots els elements que s'han presentat a aquest PAC, n'hi ha de més i de menys urgents, ja que uns poden determinar el desenvolupament d'altres. Tal com s'ha consensuat amb l'Ajuntament, l'Eix 1 és fonamental per tal que tota la resta del pla es pugui articular.

A continuació es presenta un quadre que resumeix els 3 eixos, 10 objectius i 25 accions que es plantegen en aquest PAC, acompanyant-lo de dues variables: el **grau d'urgència** i el **nivell de facilitat** en la seva implementació, per obtenir així una gradació entre la necessitat i la factibilitat de les accions proposades.

El nivell d'urgència es classifica entre **molt urgent**, **relativament urgent** i **poc urgent**; el nivell de dificultat es classifica en **fàcil**, **dificultat moderada** i **difícil**.

D'aquesta manera, es recomana iniciar les accions per aquelles vermelles (prioritzant la urgència) i deixar per un termini més llunyà aquelles verdes

EIX	Objectiu	Acció	Urgència	Dificultat
EIX 1: Enfortiment de l'organització municipal i els recursos per a la cultura	O.1.1 Incrementar els recursos i optimitzar la gestió municipal de cultura	1.1.1 Revisió i millora de la dotació de recursos humans.		
		1.1.2 Sistematització i avaluació del treball intern.		
		1.1.3 Increment de la dotació pressupostària en cultura.		
	O.1.2 Enfortir la coordinació entre la Regidoria i el Servei de Cultura i la resta de serveis de l'Àrea de Serveis a les Persones	1.2.1 Establiment d'un espai de treball formal i sostenible entre els tècnics de l'Àrea de Serveis a les persones amb suport polític.		
		1.2.2 Articulació amb altres serveis i àrees.		
	O.1.3 Rendibilitzar els usos dels equipaments culturals de Pallejà, sota una mirada estratègica i de xarxa	1.3.1 Replantejament de la Sala Pal·làdius en clau local i supramunicipal.		
		1.3.2 Potenciar La Masia-Museu de Pallejà com a centre d'interpretació del patrimoni local.		
		1.3.3 Consolidar El Castell com a centre cultural de proximitat.		
		1.3.4 La Nau: més enllà de l'espai per a preparar les carrosses.		
	O.1.4 Enfortir la relació amb municipis veïns per potenciar l'activitat cultural	1.4.1 Promoció d'un espai estable de coordinació que permeti mancomunar i optimitzar recursos.		
		1.4.2 Estudiar les opcions de crear una plataforma conjunta per a la programació d'espectacles en viu (musica i arts escèniques).		

EIX	Objectiu	Acció	Urgència	Dificultat
EIX 2: Foment d'una cultura compartida: ajuntament i entitats treballant per potenciar la cultura local.	O.2.1. Reconèixer i enfortir el rol fonamental de les entitats en la vida cultural del municipi	2.1.1. Formalització dels acords entre l'Ajuntament i les entitats.		
		2.1.2. Constitució de la Taula de Cultura de Pallejà.		
		2.1.3. Incrementar els recursos per donar suport a les activitats de les entitats.		
	O.2.2. Millorar la comunicació de la Cultura com a mecanisme de cohesió	2.2.1. Millorar la comunicació entre entitats i ajuntament.		
		2.2.2. Potenciar la Ràdio Pallejà com a mitjà de comunicació participat.		
		2.2.3. Millorar la comunicació pública de les activitats culturals a Pallejà.		
EIX 3: Impuls i equilibri del projecte cultural de Pallejà	O.3.1. Potenciar el coneixement i l'activitat entorn el patrimoni cultural de Pallejà	3.1.1. Programa de dinamització i visibilització del patrimoni local.		
		3.1.2. Potenciar la Masia-Museu com a vertebrador de l'activitat patrimonial.		
	O.3.2. Enfortir una programació cultural estable i diversa més enllà de les grans cites festives	3.2.1. Reestructuració del pes relatiu de les festes.		
		3.2.2. Reforçar la programació d'arts en viu.		
	O.3.3. Posar en valor i dotar de dimensió cultural el fenomen dels Quarantins	3.3.1. Documentar i exhibir el fenomen del Quarantins.		
		3.3.2. Afavorir la vessant cultural dels Quarantins.		
	O.3.4. Enfortir el suport a creadors i creadores de Pallejà	3.4.1. Identificació dels artistes i creadors locals.		
		3.4.2. Disseny i implementació de línies de suport a la creació.		

Crèdits

El Pla d'Acció Cultural de Pallejà és una iniciativa de la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Pallejà, que compta amb el suport de l'Oficina d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona. El seu desenvolupament ha tingut lloc entre novembre de 2024 i juliol de 2025.

En l'elaboració d'aquest document han participat:

Ajuntament de Pallejà:

Coordinació i seguiment:

- Alberto Segura Fuentes, Regidor de Cultura, Educació i Infància, Comunicació, Sostenibilitat i Medi Ambient (a partir de febrer de 2025);
- Jordi Carbonell Blázquez, Regidor de Patrimoni, Turisme, Comerç, Promoció econòmica i Mobilitat (fins maig de 2025);
- Sandra Neiro Baizan, Regidora de Cultura, Ràdio, Parcs i Espais Lúdics (fins febrer de 2025);
- Jesús Llorc i Juncadella, referent tècnic del Servei de Cultura.
- Ingrid Musons i Mirabés, administrativa de l'Àrea de Serveis a les persones.
- Anna Carreras Giménez, administrativa de l'Àrea de Serveis a les persones.

Equip tècnic consultat per a l'elaboració del document (en ordre alfabètic):

- Sònia Cano Lavado, referent tècnica del Servei de Medi Ambient;
- Xavier Cortés Bultó, referent tècnic del Servei de Joventut;
- Núria Genescà Puig, Coordinadora de l'Àrea de Desenvolupament Econòmic, referent tècnica dels serveis de Comerç i Turisme;
- Miguel Ángel Mendo Miguélez, referent tècnic dels serveis d'Igualtat i de Solidaritat i Cooperació;
- Miriam Vaca Conesa, Directora de la Biblioteca Municipal de Pallejà;

Entitats, col·lectius, empreses i particulars:

Entitats, col·lectius i empreses consultades per a l'elaboració del document:

- Grupament Escolta i Guia Gratallops
- Amics del Museu de Pallejà
- Associació 3 Unces (L'Economat de Pallejà)
- Associació Amics de la Sardana de Pallejà
- Associació Colla Castellera de l'Adroc
- Associació Colla Geganterera de Pallejà
- Associació Gent Gran de Pallejà
- Associació Grup Antic de Teatre
- Associació Hora de Dones
- Associació Modelistes de Pallejà
- Associació Pallejart Centre Cultural Obert
- Associació Palmas y al Compàs
- Associació per a la Promoció de l'Espectacle Infantil i Juvenil a Pallejà
- Associació Psonora
- Associació Recerca Patrimoni

- Associació Ruachamba
- Associació SOS Ladrillos
- Associació SOS Maullidos
- Birding Pallejà
- Coral Pau Casals
- Dimonis de Pallejà
- Escola Dansarah's
- Escola de Dansa Cristina Blanco
- La KACO (Karnestoltes Comissió Pallejà)

Particulars consultats per a l'elaboració del document (en ordre alfabètic):

- Roser Amorós Nieto | La KACO - Karnestoltes Comissió Pallejà
- Eduard Batlle i Baizán | Dimonis de Pallejà
- Albert Barris Pérez | Associació de Modelistes de Pallejà
- Aida Cardador Maza | Associació per a la Promoció de l'Espectacle Infantil i Juvenil a Pallejà
- Montserrat Cloquell i Crostà | Amics del Museu de Pallejà
- Ma. José Danoz Gamote | Associació Colla Gegantera de Pallejà
- Joana Marín Aguilar | Agrupament Escolta i Guia Gratallops
- Ma. Carmen Mateos Resina | Associació Colla Gegantera de Pallejà
- Dolors Massana i Roca | Coral Pau Casals
- Montserrat Nadal Prats | PallejArt Centre Cultural Obert
- Xavier Orteu i Guiu | Associació 3 Unces (L'Economat de Pallejà)
- Jordi Pastó i Sans | Associació Amics de la Sardana de Pallejà
- Manuel Sánchez Milla | Associació Ruachamba
- Higinio San Millán Juan | PallejArt Centre Cultural Obert
- Maria Taxonera i Amorós | Castellera de l'Adroc
- Francesc Usach i Farnós | Associació 3 Unces (L'Economat de Pallejà)

Diputació de Barcelona (Àrea de Cultura):

Coordinació metodològica, suport tècnic i de contingut:

- Laia Gargallo i Piracés, cap de l'Oficina d'Estudis i Recursos Culturals (CERC);
- Aina Roig Madorran, cap de la Secció Tècnica (CERC);
- Helena Minuesa Sánchez, tècnica de cultura (CERC);
- Xavier Gómez Serrano, tècnic de cultura (CERC).

Amb la col·laboració dels serveis tècnics de l'Oficina de Difusió Artística (ODA), de l'Oficina de Patrimoni Cultural (OPC), i de la Gerència de Serveis de Biblioteques (GSB).

Coordinació i redacció: ITD, Innovación, Transferencia y Desarrollo

- Mariana Pfenniger Cienfuegos, consultora;
- Eduard Arderiu Renau, consultor.

**Diputació
Barcelona**

Àrea de Cultura

Gerència de Serveis de Cultura

Oficina d'Estudis i Recursos Culturals

Montalegre,7. 08001 Barcelona

Tel. 934 022 565

o.estudisrc@diba.cat

www.diba.cat